

ЦЕНТРАЛЕН ДЕПОЗИТАР

Правилник за дейността на „Централен депозитар” АД

(одобрен с решение № 537-ЦД от 10.07.2013г. на заместник-председателя на Комисията за финансов надзор, ръководещ управление „Надзор на инвестиционната дейност”, в сила от 1 януари 2014г.)

Част първа Общи разпоредби

Глава първа Основни принципи и положения

Чл. 1. (1) Този правилник урежда реда и условията за извършване на дейността на „Централен депозитар” АД (Централния депозитар, ЦД) съгласно Закона за публичното предлагане на ценни книжа (ЗППЦК), актовете по прилагането му, и другите приложими по отношение на Централния депозитар нормативни актове.

(2) Правилникът за дейността на Централния депозитар (Правилника) урежда:

1. общите принципи на дейност на ЦД;
2. условията и реда за приемане на членове и за тяхното временно или окончателно изключване;
3. правата, задълженията и изискванията към членовете на ЦД;
4. условията и реда за извършването на дейностите по чл. 127, ал. 2 от ЗППЦК и Наредба № 8 от 12.11.2003 г. на Комисията за финансов надзор (КФН) за Централния депозитар (Наредба № 8);
5. организацията на вътрешния контрол;
6. условията и реда за налагане на санкции на членовете на ЦД;
7. операционните правила на системата с окончателност на сетълмента, както и съдържанието на споразумението за системата за сетълмент, която ЦД управлява;
8. условията и реда за предоставяне на информация за извършваните услуги, изискванията за воденето на регистрите на ЦД, както и контрола за спазването им;
9. условията и реда за набиране на средствата и управлението на гаранционния фонд по чл. 132 от ЗППЦК и за изплащане на обезщетения от него;
10. други въпроси, свързани с дейността на ЦД, съгласно действащата нормативна уредба.

Чл. 2. (1) Изменения и допълнения на правилника се приемат от Съвета на директорите (СД) на ЦД и подлежат на предварително одобрение от Заместник-председателя на Комисията за финансов надзор, ръководещ управление „Надзор на инвестиционната дейност” (заместник-председателя на КФН) по реда на ЗППЦК.

(2) СД на ЦД приема оперативни правила - инструкции, процедури и указания, които осигуряват работата на управляваните от него системи и регистри и са задължителни за членовете и участниците в системите.

(3) Предвидените в този правилник образци на документи се утвърждават от изпълнителния директор на ЦД и се публикуват на интернет страницата на ЦД.

(4) Централният депозитар издава периодичен информационен бюлетин за дейността си в електронна форма.

(5) Централният депозитар уведомява членовете си за своите решения, чрез информационния бюлетин и/или по електронен път. Публикуването на информацията в информационен бюлетин на ЦД или изпращането и по електронен път се счита за официално уведомление.

(6) Изменения и допълнения в правилника на ЦД, които касаят членовете му, както и промени на правилата по ал.2 се приемат от СД на ЦД след извършване на предварително съгласуване с членовете на ЦД. ЦД публикува на интернет страницата си проекта за промени, като на членовете на ЦД се предоставя достатъчен срок за предложения и становища по проекта.

Чл. 3. (1) Централният депозитар организира и управлява националната електронна регистрационна система за безналични финансови инструменти (регистрационна система, регистър), включително като извършва следните дейности:

1. откриване и водене на сметки за безналични финансови инструменти в регистрационната система;
2. регистриране на емисии безналични финансови инструменти;
3. администриране на безналични финансови инструменти, включително водене на книги на притежателите на безналични акции и облигации, разпределяне на дивиденди, лихви и други плащания;
4. регистриране и обслужване на корпоративни действия по вписани емисии;
6. блокиране и деблокиране на безналични финансови инструменти;
7. обездвижване на финансови инструменти в предвидените от закона случаи.

(2) Централният депозитар организира и управлява система за клиринг и сетълмент (СКС, системата за сетълмент,) на безналични финансови инструменти с окончателност на сетълмента, включително като извършва следните дейности:

1. откриване и водене на сметки за безналични финансови инструменти в СКС;
2. регистриране и осигуряване на приключване на сделки с безналични финансови инструменти;
3. водене на парични сметки и осъществяване на плащания във връзка със сделки с финансови инструменти;
4. регистриране на репо и обратно репо сделки с финансови инструменти;
5. управление на Фонд за гарантиране на сетълмента с финансови инструменти;
6. управление на централизирана информационна система за посредничество (пул) при заемане на финансови инструменти.

(3) Централният депозитар поддържа и съхранява регистри на:

1. безналични финансови инструменти;
2. особените залози върху безналични ценни книжа;
3. компенсаторните инструменти по смисъла на Закона за сделките с компенсаторни инструменти (ЗСКИ);
4. репо и обратно репо сделки;
5. други регистри в случаите, предвидени в действащото законодателство.

(4) Нарездания за извършване на операции в СКС се подават от участниците в системата в съответствие с операционни правила за работа на системата.

(5) ЦД отразява в регистрационната система промените на собствеността, произтичащи от регистрация на приключилите сделки в СКС, въз основа на информацията, получена от членовете му по реда на част четвърта от правилника.

(6) Централен депозитар изпълнява функциите на Национална номерираща агенция за присвояване и поддържане на регистър на кодовете на емисии ценни книжа - ISIN (Международен номер за идентификация на ценни книжа - International Securities Identification Number).

(7) ЦД изгражда връзки с чуждестранни депозитарни институции за нуждите на двойно и крос листване и извършване на трансграничен сетълмент.

Чл. 4. (1) За извършваните услуги при осъществяване на дейността си Централен депозитар събира такси по приета от Съвета на директорите тарифа. Тарифата се публикува на интернет страницата на ЦД.

(2) За всички услуги предоставяни от ЦД чрез регистрационната система и системата за клиринг и сетълмент се дължи такса съгласно Тарифата, освен в случаите предвидени в нормативен акт.

(3) При извършване на промени в тарифата, които касаят членовете на ЦД се прилага чл. 2, ал.6.

Чл. 5. (1) Централен депозитар предоставя на членовете си механизми за приключване на сделки с безналични финансови инструменти, при осъществяване на дейността като оператор на система с окончателност на сетълмента в съответствие с чл. 109а от ЗППЦК и глава пета „а” от Закона за платежните услуги и платежните системи (ЗПУПС).

(2) Централен депозитар предоставя на дружествата с емисия безналични финансови инструменти механизми за:

1. регистриране на емисии финансови инструменти;
2. осъществяване на корпоративни действия и вписване на промени в регистрационната система;
3. отписване на емисии финансови инструменти.

(3) Централен депозитар предоставя на клиентите си механизми за достъп и вписване на обстоятелства в регистрите, които поддържа при спазване на изискванията на действащата нормативна уредба.

Чл. 6. Дейността на Централен депозитар се осъществява при спазване на следните принципи:

1. осигуряване на равни условия за достъп и участие в системата за клиринг и сетълмент на всички свои членове, съобразно избрания вид членство;
2. осигуряване на равни условия за всички емитенти на финансови инструменти от един и същи вид и клас;
3. прилагане на унифицирани правила за регистриране и извършване на корпоративни действия;
4. прилагане на унифицирани правила за приключване на сделки и трансфери с финансови инструменти;
5. прилагане на обективни стандарти, честно и безпристрастно отношение към различните клиенти и членове на ЦД, както и техните клиенти при обслужване на заявените от тях операции;
6. предоставяне на услугите необвързано една от друга;
7. разделяне и относителна самостоятелност на услугите предоставяни ЦД, свързани с регистрационната система и системата за клиринг и сетълмент на сделки с безналични финансови инструменти.

Глава втора Членство в ЦД

Раздел I Общи положения

Чл. 7. (1) Член на Централния депозитар е юридическо лице, което е изпълнило условията за членство съгласно настоящия правилник и е сключило договор за членство с ЦД.

(2) Членовете на ЦД могат да бъдат участници в системата за сетълмент в съответствие с чл. 109а, ал. 2 от ЗППЦК.

(3) Всички членове на ЦД са равнопоставени и имат еднакви права и задължения според вида на членството.

(4) Членовете на ЦД са длъжни да спазват разпоредбите на правилника, приложимото законодателството и договора за членство.

(5) ЦД предоставя достъп до услугите за клиринг и сетълмент за и чрез своите членове или участници в системата за сетълмент.

(6) Изборът на вида членство е доброволен и се определя от заявителя при условие, че отговаря на критериите за съответния вид членство.

(7) Промяна на вида членство се допуска в следните случаи:

1. лицето престане да отговаря на критериите за съответния вид членство;
2. по избор на самия член, при съответствие с определените изисквания.

Чл. 8. (1) Видовете членство в Централен депозитар са:

1. клирингов член;
2. директен член;
3. неклирингов член.

(2) Клиринговите членове извършват посочените в чл. 9, ал. 2 операции в системата за сетълмент от свое име и за своя сметка, от името и за сметка на своите клиенти, както и от името и за сметка на неклирингови членове и/или техни клиенти. Клиринговите членове могат да извършват операции и от името и за сметка на неклирингови членове, в случаите когато неклиринговите членове сключват сделки с безналични финансови инструменти за своя сметка и/или за сметка на свои клиенти.

(3) Директните членове извършват посочените в чл. 9, ал. 3 операции в системата за сетълмент от свое име и за своя сметка, както и от името и за сметка на своите клиенти.

(4) Клиринговите и директните членове на ЦД извършват операции в СКС като преки участници в системата.

(5) Неклиринговите членове могат извършват посочените в чл. 9, ал. 4 операции в системата за сетълмент единствено чрез клирингов член въз основа на договорни отношения с него. Неклиринговите членове са непряки участници в системата за сетълмент.

(6) Клиринговите и директните членове на ЦД могат да извършват и дейност като:

1. оператор по регистъра – дейност по отразяване в регистрационната система на промени в собствеността, произтичащи от регистрация на приключили сделки с финансови инструменти в СКС

2. регистрационен агент – дейност по регистрация на прехвърляния на финансови инструменти, свързани с предварително сключени между страните сделки, дарения и наследяване.

Чл. 9. (1) Членовете на ЦД осъществяват функциите си в съответствие с притежавания от тях лиценз и избрания вид членство:

(2) Клиринговите членове могат да извършват от свое име и за своя сметка, от името и за сметка на своите клиенти, както и от името и за сметка на неклирингови членове и/или техни клиенти, операции по:

1. приключване на сделки с безналични финансови инструменти;

2. откриване и водене на сметки за безналични финансови инструменти и регистрация на клиенти;

3. откриване и водене на парични сметки и осъществяване на плащания във връзка със сделки с безналични финансови инструменти;

4. регистриране и депозиране на безналични финансови инструменти;

5. представителство при заявяване и извършване на корпоративни действия, включително и за изпълнение на парични и непарични задължения на емитент на безналични финансови инструменти, към притежателите на финансовите инструменти и към ЦД;

6. попечителство - държане на финансови инструменти и пари на клиенти в депозитарна институция и свързаните с нея услуги;

7. други функции, свързани с дейността на ЦД, съгласно правилника.

(3) Директните членове могат да извършват от свое име и за своя сметка, както и от името и за сметка на своите клиенти, операции по:

1. приключване на сделки с безналични финансови инструменти;

2. откриване и водене на сметки за безналични финансови инструменти и регистрация на клиенти;
3. откриване и водене на парични сметки и осъществяване на плащания във връзка със сделки с безналични финансови инструменти;
4. регистриране и депозиране на безналични финансови инструменти;
5. представителство при заявяване и извършване на корпоративни действия, включително и за изпълнение на парични и непарични задължения на емитент на безналични финансови инструменти, към притежателите на финансовите инструменти и към ЦД;
6. попечителство - държане на финансови инструменти и пари на клиенти в депозитарна институция и свързаните с нея услуги;
7. други функции, свързани с дейността на ЦД, съгласно правилника.

(4) Неклиринговите членове могат да извършват чрез клирингови членове, операции по:

1. по приключване на сделки с безналични финансови инструменти;
2. откриване и водене на сметки за безналични финансови инструменти и регистрация на клиенти;
3. откриване и водене на парични сметки и осъществяване на плащания във връзка със сделки с безналични финансови инструменти;
4. регистриране и депозиране на безналични финансови инструменти;
5. представителство при заявяване и извършване на корпоративни действия, включително и за изпълнение на парични и непарични задължения на емитент на безналични финансови инструменти, към притежателите на финансовите инструменти и към ЦД;
6. попечителство - държане на финансови инструменти и пари на клиенти в депозитарна институция и свързаните с нея услуги;
7. други функции, свързани с дейността на ЦД, съгласно правилника.

(5) При заявка за извършване на операции по ал. 4, клиринговият член указва съответния неклирингов член, от името на който се осъществява операцията.

(6) Дейност като оператор по регистъра по смисъла на настоящия правилник могат да извършват само клирингови и директни членове на ЦД.

(7) Дейност като регистрационен агент (РА) по смисъла на глава шеста от Наредба № 38 на КФН за изискванията към дейността на инвестиционните посредници (Наредба № 38) могат да извършват само клирингови и директни членове на ЦД.

(8) Управляващите дружества по Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на другите предприятия за колективно инвестиране (ЗДКИСДПКИ), осъществяват дейност само като директни членове на ЦД.

Чл. 10. (1) Операторът по регистъра извършва предвидените в настоящия правилник дейности чрез подаване на съобщения с инструкции за операции в регистрационната система, както следва:

1. откриване и закриване на сметки в регистрационната система;
2. регистрация на клиенти;
3. отразяване на промени в регистрационната система, произтичащи от дейността на участниците в СКС;

4. изграждане на връзки между клиентските сметки в регистрационната система и СКС.
- (2) Операторът по регистъра може да извършва операции в регистрационната система и от името на други членове на ЦД.
- (3) Регистрационният агент осъществява дейността по чл. 56 от Наредба № 38 чрез подаване на съобщения за регистриране на:
1. сделки с финансови инструменти, предварително сключени пряко между страните;
  2. прехвърляне на финансови инструменти при дарение и наследяване;
  3. промяна на данни за притежателите на финансови инструменти, поправка на сгрешени данни, издаване на дубликати от удостоверителни документи и справки за портфейл финансови инструменти.
- (4) Клиринговите и директните членове на ЦД получават право да осъществяват дейностите по ал.1 и ал.3 след изпращане, съответно одобрение на заявка до ЦД чрез системата за електронен обем на данни.

Раздел II

Условия и изисквания за членство

- Чл. 11.** (1) Членове на Централния депозитар могат да са лицата, посочени в чл. 131, ал. 1 от ЗППЦК, приети от Съвета на директорите на ЦД при условията и реда на този правилник.
- (2) Клирингови членове на ЦД могат да бъдат само банки, получили лиценз за извършване на инвестиционна дейност от БНБ, или имащи право да извършат такава дейност на територията на Република Българи при условията на взаимно признаване съгласно Закона за кредитните институции.
- (3) Клиринговите и директните членове трябва да отговарят на финансовите, техническите и оперативните изисквания, предвидени в чл. 12, 13 и 14.
- (4) Неклиринговите членове трябва да отговарят на финансовите изисквания по чл. 12.

- Чл. 12.** (1) Финансови изисквания за членство се изразяват в:
1. заплащане на дължимите вноски към гаранционния фонд за вреди и фонда за гарантиране на сетълмента, в приложимите случаи;
  2. поддържане необходимите наличности по декларираните сметки за извършване на паричен сетълмент;
  3. поддържане на необходимите наличности по сметки за покриване на задълженията към ЦД, възникнали в резултат на извършени услуги.
- (2) В края на всеки месец сметките по ал. 1 т. 3 следва да са с положително салдо.
- (3) Членовете на Централен депозитар следва да са изплатили всичките си финансови задължения към ЦД най-късно до края на първия работен ден след приключване на отчетния месец.

Чл. 13. (1) Технически изисквания за членство се изразяват в:

1. наличие и поддържане в изправност на информационни системи за осъществяване на връзка със системите на ЦД;
  2. съответствие на информационните системи с техническите правила и стандарти за комуникация, установени от ЦД;
  3. спазване на реда за обмен на информация, установен в настоящия правилник и техническите правила за обмен на данни.
  4. създадени процедури за сигурност и защита, включващи организационни и информационни средства при работа със системите, оперирани от ЦД.
- (2) ЦД установява общи правила и определя еднакви стандарти за комуникация с всички свои членове, включително и при обмена на данни и съобщения по електронен път.
- (3) Всички електронни съобщения и уведомления от страна на ЦД имат безусловно действие.
- (4) ЦД може да издава указания за своите членове относно техническите параметри за осъществяване на комуникацията.
- (5) ЦД провежда тестове за проверка на техническата и информационна готовност за осъществяване на връзка със системите, оперирани от него.

Чл. 14. Оперативните изисквания за членство се изразяват в:

1. наличие на вътрешна организация и квалифициран персонал, необходими за обезпечаване изпълнението на задълженията към ЦД, съгласно изискванията на действащата нормативна уредба;
2. служителите, оторизирани с достъп до системите за комуникация с ЦД следва да са информирани и обучавани периодично за процедурите за сигурност и защита.

Раздел III

Ред за приемане на членове и промяна на вида членство

Чл. 15. (1) За приемане на нови членове и за промяна на вида членство се подава [заявление](#) по образец.

(2) Към заявлението за членство се прилагат:

1. ЕИК или друг идентификационен номер (ако няма ЕИК);
2. копие на лиценз за извършване на дейност, издаден от Комисията за финансов надзор (КФН), съответно от Българска народна банка (БНБ). Лицата, лицензирани в държава членка, представят копие на нотификацията от съответния компетентен орган за извършване на дейност на територията на Република България;
3. [декларация](#), по образец, за номерата на банковите сметки за получаване на средства от корпоративни действия;
4. [декларация](#), по образец, за номерата на банковите сметки за участие в системата за сетълмент;

4. съгласие за директен дебит, съгласно действащата нормативна уредба, за извършване на плащания по сделки с безналични финансови инструменти чрез Системата за брутен сетълмент в реално време (Real-time Interbank Gross Settlement system - RINGS) – за участниците в СКС;

5. документ за платена встъпителна вноска към предвидените в този правилник фондове;

6. [декларация](#) за информационните канали, чрез които кандидатът ще осъществява връзката с ЦД с посочен ред на приоритетите за ползване, както и създадената организация за обезпечаване изпълнението на задълженията им към ЦД;

7. други документи, предвидени в нормативен акт.

(3) При подаване на заявление за промяна на вида членство, към него се прилагат и документите удостоверяващи изпълнението на условията за съответния вид членство.

(4) В заявлението се посочва дали кандидатът възнамерява да осъществява функции като оператор по регистъра и/или регистрационен агент.

(5) В случаите на подаване на документи от страна на чуждестранни депозитарни и клирингови институции по чл. 131, ал. 1, т. 5 ЗППЦК или чуждестранни лица по чл. 78 от ЗПУПС се предоставят съответните на посочените в ал. 2 еквивалентни документи. Документите, които са на чужд език следва да бъдат придружени от превод на български език и легализирани в съответствие с изискванията на действащото законодателство.

(6) Копията, на представените към заявлението документи, се заверяват с подпис на представляващия дружеството, придружен с печат и с текст "Вярно с оригинала".

Чл. 16. (1) Заявленията за нови членове или промяна на вида членство се разглеждат и одобряват от Съвета на директорите на ЦД.

(2) Ако представените документи са непълни или нередовни, или е нужна допълнителна информация, ЦД изпраща съобщение до заявителя за констатираните непълноти и несъответствия или за исканата допълнителна информация и документи.

(3) Съветът на директорите се произнася с решение в срок до 30 (тридесет) дни от получаване на заявлението, а когато е била поискана допълнителна информация и/или документи - от представянето им.

(4) Заявителят се уведомява писмено за взетото решение в тридневен срок от произнасянето на Съвета на директорите.

(5) Съветът на директорите постановява отказ, ако:

1. не са спазени разпоредбите на нормативните актове или изискванията на правилника;

2. заявителят е представил неверни данни или документи с невярно съдържание;

3. заявителят не е отстранил констатираните непълноти и несъответствия или не е представил изискуемата допълнителна информация и документи в определения от Съвета на директорите срок.

(6) Отказът на Съвета на директорите да приеме лицето за член или да одобри исканата промяна на вида членство се мотивира писмено и може да се оспори пред Арбитражния съд към ЦД в 7 дневен срок от съобщаването в съответствие с неговия правилник.

(7) ЦД публикува информация за членовете и техните функции на своята интернет страница.

Раздел IV

Договор за членство и задължения на членовете на ЦД

Чл. 17. (1) Членството в ЦД възниква със сключването на писмен договор за членство.

(2) Договорът по ал. 1 е стандартизиран и съдържа конкретните права и задължения за съответния вид членство.

(3) Договорът за членство се сключва след вземане на решение от Съвета на директорите, с което се одобрява заявлението за членство, съответно след постановяване на решение на арбитражния съд към ЦД, с което се отменя отказ на Съвета на директорите за приемане на нов член

(4) В приложимите случаи договорът за членство може да включва и клаузите на споразумение за участие в системата с окончателност на сетълмента, управлявана от ЦД.

(5) Участниците в системата за сетълмент получават достъп до СКС след подписване на споразумението за участие и изпълнение на другите условия, предвидени в настоящия правилник.

(6) Членовете на ЦД уведомяват чрез системата за електронен обмен на данни за оператор/и по регистъра, чрез които ще бъдат отразявани промените в собствеността в регистрационната система, в резултат на сключени сделки, както следва:

1. след подписване на договор за членство/споразумение за участие в системата;

2. при настъпване на промяна в заявените данни.

Чл. 18. (1) Членовете на ЦД носят отговорност за извършените от тях действия, включително относно данните и информацията, които предоставят при извършване на операции в системите, управлявани от ЦД.

(2) ЦД не носи отговорност за законосъобразността на действията на членовете, както и за верността на данните, получени от тях. ЦД не е страна по правоотношенията между членове на ЦД и техни клиенти или трети лица.

(3) ЦД не отговаря за вреди, свързани с регистрацията и сетълмента на сделки с безналични финансови инструменти, причинени в резултат на непълна, невярна или неточна информация, предоставена от членовете на ЦД.

Чл. 19. (1) Членовете на ЦД са длъжни незабавно да информират ЦД за настъпили промени в информацията, съдържаща се в документите, въз основа на които са били приети за членове, както и относно промени на данните, свързани с изпълнението на наредените от тях операции.

(2) ЦД може по всяко време да изиска от членовете си осигуряването на необходимата информация и документи, свързани с дейността им по този правилник.

(3) Членовете са задължени да осигурят изискваната информация и документи в посочения от ЦД срок, като при неизпълнение на това задължение ЦД може да прилага санкциите, предвидени в този правилник.

(4) ЦД може да поиска съдействие от КФН и нейните органи за извършване на проверка и/или прилагане на административни мерки в рамките на компетентността им.

Раздел V

Спиране и прекратяване на членство

Чл. 20. (1) Членството в ЦД се прекратява с решение на Съвета на директорите (СД) директорите в следните случаи:

1. при писмено заявление от члена за прекратяване на членството;
2. при отнемане на лиценза за извършване на дейност от съответния компетентен орган;
3. в случаите на налагане на санкцията “прекратяване на членството в ЦД” по реда на този правилник.

(2) ЦД уведомява члена за прекратяване на членството в тридневен срок от вземане на решението.

(3) За дата на прекратяване на членството, респективно за прекратяване на договора, се счита датата на решението на СД за прекратяване на членството или датата, изрично посочена в това решение.

Чл. 21. (1) Прекратяването на членство е свързано със заличаването на члена от регистрите на ЦД. Решението на СД влиза в сила от датата на постановяване, освен в случаите, когато СД реши друго.

(2) В случаите по чл. 20, ал.1, т.1, СД прекратява членството след уреждане на отношенията на съответния член с останалите участници и неговите клиенти.

(3) В случаите по чл. 20, ал.1, т. 2 и т.3, СД определя в решението си срок за уреждане на отношенията на съответния член с останалите участници и неговите клиенти.

(4) Преди прекратяването на членството всички финансови инструменти по клиентските сметки при съответния член трябва да бъдат прехвърлени към сметки при други членове или към собствени сметки в ЦД.

(5) До датата на решението на СД за прекратяване на членството, съответният член дължи всички приложими такси, определени и начислени, съгласно Тарифата за таксите на ЦД.

(6) В срок до 3 работни дни от датата на уведомяване за решението на СД за прекратяване на членството, съответният член следва да представи в ЦД информация относно сумите за изплатени/неизплатени дивиденди към неговите клиенти.

(7) Прекратяването на членството не води до погасяване на задълженията към ЦД.

(8) Наредените в системата операции и корекции от съответния член преди датата на решението на СД за прекратяване на членството се извършват с цел приключването им.

Чл. 22. СД има право временно да спре членството в случаите и по реда на глава трета от настоящия Правилник.

Чл. 23. (1) За периода на временно спиране и при прекратяване на членство, ЦД извършва само операции за сделки, сключени преди датата на спирането, както и действия за корекции на грешки, възникнали преди тази дата.

(2) В случаите на временно спиране, се допуска изпълнение на нареждания за прехвърляне на наличности по клиентски сметки към други членове, без промяна на собственост.

(3) В случаите по ал. 1 съответният член на ЦД извършва необходимите действия по започналите операции във връзка с корпоративни действия и подава отчет в ЦД в определен от СД срок.

(4) В случаите на прекратено членство, временно спиране или отнемане на лиценз за извършване на дейност, ЦД може да разреши или да извърши служебни прехвърляния на активи от клиентски сметки към собствени сметки в ЦД при доказана и обоснована невъзможност за извършване на прехвърлянията от страна на съответния член.

(5) В случаите на оздравителни мерки или прекратителни процедури спрямо член на ЦД или участник в системата за сетълмент се прилага редът по чл. 78г и следв. от ЗПУПС.

(6) Членът на ЦД уведомява своите клиенти за временното спиране или прекратяване на членството.

Чл. 24. ЦД оповестява информацията за временното спиране или прекратяване на членство на своята интернет страница.

Чл. 25. Лице, на което членството е прекратено по реда на този правилник, може да кандидатства за член на ЦД след изтичане на шест месеца, считано от датата на вземане на решение от СД на ЦД за прекратяване на членството.

Глава трета Санкции

Чл. 26. (1) На членовете на Централен депозитар могат да се налагат следните санкции:

1. спиране или ограничаване на извършваните операции в системата за клиринг и сетълмент;
2. временно спиране на членство;
3. прекратяване на членство;
4. парична санкция.

(2) Санкциите се налагат:

1. с решение на СД;
2. автоматично от системата на ЦД в предвидените в настоящия правилник случаи.

(3) Санкциите се налагат в следните случаи:

1. неизпълнение на задълженията по сетълмента;
2. нарушаване на изискванията и задълженията, предвидени в настоящия правилник и/или на задълженията по договора за членство/споразумението за участие в СКС;
3. при отказ, забавяне или предоставяне на невярна или непълна информация, изисквана от ЦД;

4. при изпълнение на приложена от надзорен орган административна мярка;
  5. други случаи, при които се създава опасност за сигурността и нормалната работа на системата за сетълмент на сделки с финансови инструменти.
- (4) При определяне на санкцията, СД взема предвид тежестта на извършеното нарушение, обстоятелствата при които е извършено, настъпилите последици по отношение на сигурността и нормалната работа на системите и регистрите, администрирани от ЦД.
- (5) При обсъждането и гласуването на санкциите не участват членове на СД, които се явяват заинтересовани лица.
- (6) Заинтересовани лица по предходната алинея са:
1. членовете на управителните и контролните органи на член на ЦД, прокуристи и служители;
  2. лица, които пряко или непряко притежават най-малко 25 (двадесет и пет) на сто от гласовете в общото събрание на члена на ЦД или го контролират;
  3. други лица, които имат пряка или косвена изгода от налагането или неналагането на санкцията.
- (7) Решението за налагането на санкцията се съобщава на лицето в тридневен срок от неговото вземане.
- (8) При наличието на обективни обстоятелства, СД може да отмени наложените санкции.
- (9) Решението на СД за налагане на санкция по чл. 26, ал.1, т.1-3 може да се оспори пред Арбитражния съд към ЦД в 7 дневен срок от съобщаването в съответствие с неговия правилник.

Чл. 27. (1) При наличие на непогасени финансови задължения на член към ЦД във връзка с извършване на дейността, членът се спира от операции в СКС до погасяване на задълженията. Спирането по изречение първо се изразява в ограничаване на възможността да бъдат въвеждани инструкции в СКС с изключение на такива по сделки в процес на сетълмент. Финансовите задължения се считат за непогасени при достигане на отрицателно салдо по аналитичната сметка на члена.

(2) Всички операции наредени преди възникване на финансовото задължение се изпълняват по реда определен в настоящия правилник.

(3) Налагането и отмяната на санкцията по спирането на член от операции в системата, се прилагат автоматично от системата за клиринг и сетълмент;

(4) ЦД не носи отговорност за неизпълнението на операции след налагане на санкцията по ал. 1.

Чл. 28. (1) В посочените в чл. 26, ал. 3 случаи СД на ЦД може временно да спре членството за период до 90 (деветдесет) дни или за по-дълъг период, който съответства на приложена от надзорен орган мярка. Решението за временно спиране на членството съдържа условията за възстановяване на правата на съответния член на ЦД.

(2) До 10 дни след изтичане на периода на спиране на членството, СД взема решение относно възстановяване членството, ако поставените условия за това са изпълнени. В случай, че спирането е било вследствие на приложена административна мярка,

възстановяването на членството се извършва след представяне на становище от съответния надзорен орган.

(3) СД може да удължи срока за временно спиране на членство, съответно да промени условията за възстановяване на членството, в случай че бъдат открити допълнителни обстоятелства, които са свързани с възстановяване на членството.

Чл. 29. Освен в посочените в чл. 26, ал. 3 случаи, СД може да прекрати членство, когато:

1. след изтичане на срока на временно спиране на членството не са изпълнени условията за възстановяване на членството;
2. е отнет лиценз за извършване на дейност;
3. се установи, че лицето е престанало да отговаря на съответните изисквания;
4. при извършване на системни нарушения на настоящия правилник.

Чл. 30. (1) При закъснение (отлагане) на сетълмента по сделки с финансови инструменти на членовете на ЦД, причинили закъснението се налагат парични санкции за периода на забавяне, както следва:

1. 1 ден – 0.05% от сумата на сделката за всяка забавена сделка;
2. 2 дни – 0.2% от сумата на сделката за всяка забавена сделка;
3. 3 дни – 0.4% от сумата на сделката за всяка забавена сделка;
4. 4 дни – 0.6% от сумата на сделката за всяка забавена сделка.

За всеки следващ ден, след четвъртия ден закъснение, се налага санкция от 0.1%.

(2) В случай, че получената сума на санкцията е по-малка от 1 (един) лев се прилага санкция в размер на 1 (един) лев.

(3) Санкциите по ал. 1 се прилагат автоматично след приключването на сделките. Сумите по наложени санкции през текущия месец се събират служебно от сетълмент-сметките в системата в началото на следващия месец.

(4) При системни нарушения, водещи до отлагане на сетълмента, СД може да вземе решение за налагане на санкции по чл. 26, ал. 1, т. 2 и т. 3 от правилника. За системно нарушение, водещо до отлагане на сетълмента, се счита причиняването сумарно на 20 и повече дни закъснения на сделки в рамките на 6 месеца.

(5) При закъснение на сделки с финансови инструменти, причинено от оператор по регистъра се прилагат санкциите по ал.1.

(6) Сумите по наложените санкции за закъснение на сделки с финансови инструменти постъпват във Фонда за гарантиране на сетълмента с финансови инструменти.

Глава четвърта

Арбитраж

Чл. 31. (1) Към Централния депозитар функционира арбитражен съд.

(2) Арбитражният съд към ЦД е независима правораздавателна институция за извънсъдебно разрешаване на спорове, създадена на основание чл. 127, ал. 8 от ЗППЦК.

Чл. 32. Общото събрание на акционерите на ЦД приема Правилник на арбитражния съд и избира неговия председател и заместник-председател.

Чл. 33. (1) Арбитражният съд разглежда и разрешава спорове:

1. между членове на ЦД;
2. между ЦД и неговите членове;
3. между участници в системата за сетълмент;
4. между ЦД и участниците в системата за сетълмент, чийто оператор е ЦД
5. при отказ на СД на ЦД да приеме нов член.

(2) Членовете на ЦД и участниците в системата за сетълмент подписват съгласие споровете по ал. 1 да бъдат предоставени за разглеждане от арбитражния съд.

(3) Арбитражният съд решава и други спорове, които са свързани с дейностите, извършвани от ЦД.

Част втора

Регистрация на безналични финансови инструменти. Обслужване на корпоративни действия

Глава пета

Общи правила

Чл. 34. (1) Централният депозитар води регистъра на безналичните и дематериализирани (обездвижени) финансови инструменти (регистрационна система на безналични финансови инструменти).

(2) Регистрационната система се състои от електронни записи на емисиите безналични финансови инструменти.

(3) За всяка регистрирана емисия финансови инструменти, които дават еднакви права, ЦД открива сметка за финансови инструменти на дружеството, емитирало финансови инструменти и сметки на притежателите на финансови инструменти. Във връзка със сметките по предходното изречение в регистъра се поддържат данните, посочени в чл. 23 и 24 от Наредба № 8.

(4) В регистъра относно сключените репо или обратно репо-сделки се вписват данните, посочени в чл. 22а, ал.2 от Наредба № 8.

(5) Достъпът до регистрите, водени от ЦД се осъществява при условията и по реда на чл. 133 от ЗППЦК.

Чл. 35. (1) Първоначалната регистрация на емисия финансови инструменти и промените по вписаните в регистъра обстоятелства се извършват въз основа заявление по образец (публикувано на интернет страницата на ЦД), подадено от:

1. дружество с емисия финансови инструменти;
2. член на ЦД;
3. Агенцията за приватизация и следприватизационен контрол (АПСК);
4. други органи и лица в предвидените от закона случаи.

- (2) Към заявленията се прилагат документите, посочени в този правилник или друг нормативен акт, както и документ за платена такса, съгласно Тарифата за таксите, събирани от ЦД.
- (3) В случаите, когато документите за регистрация и промени на вписани обстоятелства се подават от член на ЦД се прилага заверено копие на договор за поемане/обслужване на емисията или изрично пълномощно за извършване на съответните действия по регистрация.
- (4) Заявленията се подават по електронен път или на хартиен носител. При подаване на заявление по електронен път чрез интернет страницата на ЦД е задължително наличието на валиден електронен подпис на представляващия заявителя или упълномощено от него лице.
- (5) Подаването на документи по електронен път се извършва при спазване на технически изисквания (процедура) за електронно въвеждане, публикувана на интернет страницата на ЦД.
- (6) Заявленията се подписват от представляващия/те дружеството или изрично упълномощено лице.
- (7) Копията на представените към заявлението документи се заверяват с подпис на представляващия дружеството, придружен с печат и с текст "Вярно с оригинала".
- (8) ЦД може да изисква документи и сведения от заявителите, когато е необходимо за извършване на регистрация или промяна в регистъра.

Чл. 36. (1) ЦД не отговаря за вреди, свързани с организирането и управлението на регистрационната система, причинени в резултат на непълна, невярна или неточна информация, предоставена от неговите членове или от емитенти на финансови инструменти.

(2) ЦД не носи отговорност за верността на данните, получени неговите членове, емитенти и други овластени органи и лица, както и за законосъобразността на действията им, свързани с вписвания в регистрационната система.

Глава шеста **Регистрация на емисии финансови инструменти**

Раздел I **Регистрация на емисия безналични финансови инструменти**

Присвояване на ISIN

Чл. 37. (1) Централен депозитар, в качеството му на национална номерираща агенция, издава ISIN за емисии на дружества, емитирали безналични и налични финансови инструменти.

(2) За всяка емисия безналични финансови инструменти, предоставящи еднакви права на техните собственици, се присвоява ISIN.

(3) За присвояването на ISIN се подава [заявление](#) по образец, към което се прилага документ за платена такса.

(4) ЦД извършва регистрацията на ISIN в срок до 2 (два) работни дни. След регистрацията ЦД издава удостоверение за ISIN, което се предоставя на представляващия/те дружеството или на изрично упълномощено лице.

(5) В случай на промяна в правата по финансови инструменти, за които има издаден ISIN, ЦД след постъпило писмено заявление от дружеството - емитент, определя нов ISIN на финансовите инструменти, за които се отнася промяната.

Първоначална регистрация на емисия финансови инструменти

Чл. 38. (1) Регистрация на емисия финансови инструменти се извършва въз основа [заявление](#) по образец, към което се прилагат:

1. ЕИК или друг идентификационен номер (ако няма ЕИК);
2. удостоверение за ISIN код на емисията;
3. решение на компетентния орган на емитента за издаване на финансовите инструменти;
4. данни за финансовите инструменти (брой и вид);
5. списък на притежателите на безналични финансови инструменти на хартиен и магнитен носител със следните данни:
  - а) за местни физически лица - трите имена на акционера, ЕГН, адрес, брой финансови инструменти;
  - б) за местни юридически лица - наименование на дружеството, седалище и адрес на управление, ЕИК, брой финансови инструменти;
  - в) за чуждестранните физически лица – имена, служебен номер, присвоен от ЦД, адрес, брой финансови инструменти;
  - г) за чуждестранни юридически лица - наименование, правно-организационна форма, регистрационен номер на вписване в регистъра на съответната държава/ЕИК (ако имат присвоен такъв), седалище, адрес по регистрация, брой финансови инструменти.
6. договор за администриране на емисията по чл. 42 от правилника, подписан в два екземпляра от представляващия/те дружеството;
7. документ за платена такса за регистрация;
8. други документи, предвидени в нормативен акт.

(2) В случаите, при които не са налице персонални данни за притежателите на финансовите инструменти, последните не се регистрират по индивидуални сметки, а в отделна депозитна сметка на дружеството

(3) След представяне на необходимите персонални данни, финансовите инструменти се прехвърлят от общата депозитна сметка по индивидуална сметка на съответния притежател.

Чл. 39. (1) Въз основа на представените документи ЦД преценява доколко са спазени условията за регистрация. Ако предоставените данни и документи са непълни или нередовни или е нужна допълнителна информация или доказателства за верността на данните, ЦД изпраща съобщение за констатираните непълноти и несъответствия или за изисканата допълнителна информация или документи.

(2) ЦД извършва регистрацията в срок до 5 работни дни от получаването му, а когато са били поискани допълнителна информация или документи - от получаването им.

(3) Регистрация на емисия дългови ценни книжа се извършва в срок един работен ден от получаване на пълния комплект, необходими за регистрацията документи.

(4) ЦД може да откаже да регистрира финансовите инструменти, ако:

1. не са налице всички необходими данни (документи) или те не са подадени по надлежния ред;

2. в документите липсват определените реквизити или има неточности и противоречия в представените данни;

3. съществуват нормативно установени забрани или ограничения.

(5) В случаите по ал. 4, т. 1 и 2, ЦД може да постанови отказ само ако заявителят не е отстранил нередовностите в съответствие с дадените му указания в определения му срок.

(6) Отказът на ЦД да регистрира финансови инструменти се мотивира писмено.

(7) Заявителят се уведомява писмено за взетото решение в тридневен срок.

Регистрация при ограничения за прехвърляне

Чл. 40. (1) При наличие на ограничения за прехвърляне на акциите, предвидени в устава на съответното дружество, се подава допълнително [заявление](#) – по образец за блокиране на акциите от емисията и данни за лицата, оправомощени да дават съгласие за извършване на прехвърлянията.

(2) Наредданията за прехвърляне на акции по ал.1 се подават от членовете на ЦД в СКС по общия ред. Членовете на ЦД представят писмена заявка, съдържаща данни за клиента и номера на изпратеното нареждане за прехвърляне. Към заявката се прилага [съгласие](#) по образец от съответното дружество за деблокиране и извършване на прехвърлянето.

(3) Въз основа на получените инструкции за прехвърляне и депозираните документи по ал.2 и при наличие на съответствие между тях, ЦД деблокира съответните акции и обработва нарежданията за прехвърляне. След извършване на прехвърлянето акциите се блокират във връзка с ограниченията по ал.1.

Раздел II

Регистрация на емисия налични финансови инструменти

Чл.41. (1) ЦД регистрира налични ценни книжа след тяхното обездвижване съгласно настоящия правилник.

(2) За обездвижване и регистрация на емисия налични ценни книжа се подава [заявление](#) по образец. Към заявлението се прилагат оригинали на документите, които материализират ценните книжа, съответно временните удостоверения по чл. 167 от Търговския закон (ТЗ).

(3) Предаването на оригиналите на документите, които материализират ценните книжа се извършва с приемо-предавателен протокол по образец. Приемо – предавателният протокол съдържа следната информация:

1. данни за притежателите;
2. вид на ценните книжа;
3. номера на купюрите;
4. купюрен строеж на ценните книжа - брой, номинална стойност и обща номинална стойност;
5. поредни номера на ценните книжа.

(4) Приемо–предавателният протокол се подписва от представител на заявителя и оправомощен служител на ЦД.

(5) ЦД вписва всички тежести върху емисията финансовите инструменти, наложени преди обездвижването и вписването в ЦД, въз основа на заявление по образец.

(6) ЦД регистрира собствениците и прехвърля от сметката на дружеството съответния брой ценни книжа към индивидуалните сметки на собствениците.

(7) След извършване на прехвърлянето по ал. 6, ЦД издава акт за регистрация и удостоверителни документи за притежавани финансови инструменти по реда на този правилник.

Раздел III

Договор за администриране на емисия. Удостоверителни документи

Договор

Чл.42. (1) След извършване на регистрацията на емисията финансови инструменти, съответното дружество сключва писмен договор с ЦД за администриране (поддържане и съхранение на данните) на емисията и предоставяне на свързаните с това услуги.

(2) Договорът е стандартизиран и се прекратява след отписване на емисията финансови инструменти от регистрационната система и издаване на акт за дерегистрация.

Удостоверителни документи

Чл.43.(1) След регистрация на емисия безналични финансови инструменти ЦД издава акт за регистрация, който представлява извлечение от вписаните в регистъра данни и съдържа информация за:

1. емисията финансови инструменти;
2. списък на притежателите на финансови инструменти;
3. брой финансови инструменти.

(2) Актът за регистрация се предоставя на представляващия/те дружеството или на изрично упълномощено лице.

Чл.44. При поискване от дружеството ЦД издава удостоверителни документи за притежателите на финансови инструменти с лични сметки.

Чл. 45. ЦД издава документи, удостоверяващи вписвания в регистрите, водени от него срещу заплащане на съответната такса съгласно Тарифата за таксите, събирани от ЦД.

Глава седма

Регистрация и обслужване на корпоративни действия

Раздел I

Общи положения

Чл.46.(1) При настъпили промени в данни на емисия финансови инструменти и предстоящи корпоративни действия дружеството – емитент уведомява ЦД за промените или предстоящото действие след вземане на решението от съответния компетентен орган.

(2) Регистрацията на промени и/или корпоративни действия се извършва въз основа на заявление по образец, към което се прилагат актуалните документи, отразяващи съответните промени, както и документ за платена такса. В заявлението се посочва ЕИК или друг идентификационен номер (ако няма ЕИК)

(3) Регистрацията на промени се извършва след вписването им в Търговския регистър, освен в предвидените в действащата нормативна уредба случаи. Заявителят посочва номер на вписване на съответните обстоятелства по партидата на дружеството в Търговския регистър.

(4) Регистрацията на промени се извършва в срок до 5 (пет) работни дни от постъпване на заявлението, в случай че не са предвидени други срокове в нормативен акт.

(5) При наличие на вписани тежести спрямо съответните финансови инструменти, заявителят декларира изпълнението на предвидените в действащата нормативна уредба мерки и процедури за защита на кредиторите. В тези случаи заявлението и документите към него се подават до ЦД след съобразяване с получените от кредиторите инструкции.

(6) В случаите, когато в нормативен акт е предвидено представяне пред ЦД на съгласие или друг документ от кредитор или изпълнителен орган (при вписани тежести), тези документи се представят към заявлението по реда на настоящия правилник.

(7) ЦД извършва действията по регистрация или обслужване на корпоративни събития въз основа на подадените от заявителя данни, освен в предвидените в настоящия правилник случаи.

(8) След вписване на промените ЦД издава удостоверителни документи по реда на настоящия правилник.

(9) Чл.38 и чл.39 се прилагат съответно.

Раздел II

Регистрация на промени в капитала

Регистрация на увеличение на капитала чрез издаване на нови акции

Чл.47. (1) ЦД регистрира увеличение на капитала чрез издаване на нови акции след вписване на решението за увеличението в Търговския регистър.

(2) Регистрацията се извършва въз основа на [заявление](#) по образец, към което се прилагат:

1. решение на компетентния орган на дружеството за промяната на капитала;
2. списък на акционерите на хартиен и цифров носител, придобили нови акции от увеличението на капитала.

(3) При увеличение на капитала чрез записване на акции през системата на ЦД, новите акции се записват по клиентски сметки при инвестиционния посредник – член на ЦД, чрез който е извършено записването.

(4) В случаите на увеличение на капитала, в които записването на акции не се извършва чрез инвестиционен посредник и през системата на ЦД, новите акции се записват по собствени сметки на акционерите.

Чл.48. (1) В случаите на увеличение на капитала чрез издаване на нови акции, без да е внесена стойността на акциите от увеличението, дружеството, емитирало новите безналични акции, може да заяви увеличението на капитала, в съответствие със заявения капитал, вписан в Търговския регистър.

(2) В тези случаи заявителят нарежда новите безналични акции да се блокират по сметките на акционерите. ЦД деблокира новите акции по нареждане на дружеството след внасяне на целия размер на вноските за увеличението на капитала и вписване на това обстоятелство в Търговския регистър.

Регистрация на увеличение на капитала чрез увеличение на номиналната стойност на акциите

Чл.49. (1) Регистрацията на увеличението на капитала чрез увеличение на номиналната стойност на акции се извършва въз основа на [заявление](#) по образец, към което се прилагат:

1. копие от решение на компетентния орган на дружеството за промяната на капитала;
2. уведомление за окончателното приключване на процедурата по увеличение на капитала.

(2) В случай, че акционерите не са заплатили акциите от увеличението в определените срокове и се налага тяхното обезсилване, към заявлението се прилагат:

1. списък на акционерите, чиито акции трябва да бъдат обезсилени с данни за акционерите и броят акции, които следва да бъдат обезсилени;
2. копие на обявения в Търговския регистър документ за записване и плащане на допълнителни вноски от увеличението на капитала;

3. декларация от представляващия дружеството, за това, че в установения срок акционерите не са направили вноски за заплащане на акциите от увеличението.

Регистрация на увеличението на капитала чрез емисия права и записване на акции срещу права

Чл.50. (1) Регистрацията на увеличението на капитала чрез емисия на права и записване на акции срещу права се извършва въз основа на [заявление](#) по образец.

(2) При първоначално увеличение на капитала на акционерно дружество със специална инвестиционна цел (АДСИЦ), правата се регистрират по сметка на член на ЦД - поемател на емисията или по клиентска емисионна сметка на емитента при член на ЦД – обслужващ увеличението на капитала.

Чл.51. (1) Дружеството-емитент може да заяви издаването на удостоверителни документи чрез член на ЦД за правата регистрирани по собствени сметки. Документите се предоставят на притежателите по начин, определен от дружеството.

(2) В случай, че дружеството не заяви издаването на удостоверителни документи, уведомява ЦД за сключен договор между него и член на ЦД за обслужване на инвеститорите с права по лични сметки, включващ клауза, оправомощаваща съответния член на ЦД да изисква информация от ЦД и да издаде документ за притежаваните права. Удостоверителният документ съдържа следните реквизити:

1. наименование на члена на ЦД – издател на документа;
2. номер на документа и дата на издаването му;
3. трите имена и ЕГН, съответно наименование и БУЛСТАТ/ЕИК, на притежателя на правата;
4. номер на собствената сметка на притежателя на правата (титуляра);
5. брой права, намиращи се по сметката в момента на проверката;
6. ISIN на емисията права;
7. наименование на дружеството, емитирало правата.

(3) Проверката за притежаваните права и издаването на документ, се извършва единствено чрез член на ЦД, с когото дружеството е сключило договор. Проверката се извършва чрез комуникационната система на ЦД.

(4) Членовете на ЦД могат да предоставят информация за резултата от проверката и документ за притежаваните права само на собственика на правата или на изрично упълномощено от него лице, въз основа на представено пълномощно с нотариална заверка на подписа.

Чл.52.(1) След регистрацията на емисията права ЦД издава акт за регистрация на емисията.

(2) Упражняването на правата и придобиване на акции срещу тях се извършва чрез член на ЦД.

(3) Упражняването на правата – записване на акции срещу тях и/или тяхната продажба, се извършва от клиентска сметка на собственика при член на ЦД.

Записване на акции срещу права

Чл.53. (1) Членовете на ЦД подават информация за всеки клиент, който иска да запише акции, срещу притежаваните от него права.

(2) Записването на акции срещу правата се извършва чрез двустранно потвърждение от членът, който обслужва увеличението на капитала и този, чиито клиент записва акции.

(3) При наличие на съвпадение на данните, ЦД блокира съответния брой права по сметката, от която се извършва записването, отговарящ на броя акции, които клиента е записал.

(4) Записването на акциите, може да бъде и съпроводено с тяхното плащане. В тези случаи, членовете на ЦД изпращат данни за сумата и сметките.

(5) След приключване на процедурата по увеличението на капитала, дружеството или членът на ЦД, обслужващ увеличението, уведомяват ЦД в срок до 3 (три) работни дни.

Регистрация на права върху записани акции

Чл. 54. (1) В случаите, когато проспекта за увеличаване на капитала на публично дружество предвижда издаване на права върху записаните акции съгласно чл. 112б, ал.13 от ЗППЦК, дружеството заявява в ЦД издаване на временен ISIN код и регистрация на временна емисия ценни книжа за периода от приключване на подписката до регистрацията на увеличението на капитала.

(2) Дружеството уведомява ЦД на следващия ден, след приключването на подписката, за резултатите от нея.

(3) Членовете на ЦД уведомяват за записаните при увеличението акции и плащанията по тях.

(4) Въз основа на получената информация ЦД издава справка на дружеството за записаните при увеличението акции и извършените плащания на записаните акции.

(5) Правата върху записани акции се регистрират по клиентски подсметки за всяко лице, записало акции от увеличението на капитала в съответствие с получените инструкции от членовете на ЦД в съотношение, предвидено проспекта. Сделките с права върху записани акции се регистрират в СКС по общия ред.

(6) При регистрацията на увеличението на капитала акциите от увеличението се разпределят в съответствие с регистрираните права върху записани акции, след което емисията права върху записани акции се дерегистрира.

(7) Вписаните спрямо правата върху записани акции тежести се отразяват в регистъра съответно при регистрацията на увеличението на капитала.

Регистрация при продажбата на права при условията на явен аукцион по реда на чл.112б, ал.7 от ЗППЦК

Чл.55. (1) Дружеството или членът на ЦД, обслужващ увеличението на капитала уведомяват ЦД за предстоящия аукцион в срок три работни дни преди датата на

провеждането му и заявяват издаването на удостоверение за упражнените и неупражнени права.

(2) Членовете на ЦД, обслужващи увеличението на капитала откриват клиентска сметка за емисията права на съответното дружество емитент.

(3) На следващия работен ден (два работни дни преди датата на аукциона) ЦД издава удостоверение за упражнените и неупражнени права, в което се посочва броят на правата, срещу които има записани акции, към края на предходния работен ден, в т.ч. и правата, за които има стартирана процедура по наследяване и са вписани в портфейл на наследодателя, но не са наредени за прехвърляне.

(4) При изготвянето на справка за тези удостоверения, правата описани в справки за портфейли във връзка със стартирани процедури за наследяване, които не са наредени за прехвърляне, се деблокират. Правата, описани в справката, които поради наследяване са вече наредени в трансфер за прехвърляне, остават блокирани до приключване на трансфера.

(5) Всички права, посочени в удостоверението се прехвърлят със служебна транзакция към клиентската сметка на дружеството.

(6) След приключването на всички сделки сключени при провеждането на аукциона, дружествата или членовете на ЦД, обслужващи увеличението на капитала, заявяват в ЦД издаването на удостоверение за постъпилите суми от продажбата на права по сметката на ЦД.

(7) При нареждане за запориране на активи, включващи и права, изпълнителния орган наредил запора, се уведомява, за наличието на права в портфейла на длъжника.

(8) Компетентният изпълнителен орган следва да даде разрешение за разпореждане с правата, преди провеждането на аукциона. При записване на акции срещу правата запорът се прехвърля върху акциите.

(9) Сделките, сключени на аукциона се приключват в СКС по общия ред, предвиден в настоящия правилник.

Чл.56. (1) В случай, че на проведения аукцион не са продадени всички права, разпределянето на общия брой непродадени права се извършва въз основа на алгоритъм, описан в инструкция, която се публикува на интернет страницата на ЦД.

(2) Непродадените права от аукциона, разпределени по алгоритъма, се връщат обратно по сметките на собствениците им на следващия работен ден след приключване сетълмента на всички сделки по аукциона.

(3) Дружеството или членът на ЦД, обслужващ увеличението на капитала, заявява в ЦД изготвянето на справка за лицата записали права. Справката се изготвя в срок от два работни дни.

(4) ЦД превежда сумите от продажби на права по сметките на членовете на депозитара, чрез които е извършена продажбата, след регистрация на увеличението на капитала. Парите постъпили от продажба на права, които са били по собствени сметки и продадени на аукциона, се превеждат по сметка, посочена от дружеството.

(5) Регистрирането на придобитите акции срещу права се извършва по реда за регистрация на увеличение на капитала, като допълнително се предоставят следните данни:

1. списък на акционерите, който освен основните данни, съдържа и името и глобалния номер на членовете на ЦД, чрез които са записани правата за всеки акционер.
2. списък на акционерите, които са записали права, но не са платили пълния размер на полагащите им се акции от увеличението на капитала.
3. списък на акционерите, които са записали права, но не са платили акциите, от увеличението на капитала.

Регистрация при първично публично предлагане

Чл.57. (1) При регистрация на емисия финансови инструменти в случаите на първично публично предлагане в ЦД се регистрира временна емисия акции/облигации.

(2) Временната емисия се регистрира по общия ред за първоначална регистрация на емисия финансови инструменти като към [заявлението](#) за регистрация се прилагат и следните документи:

1. копие на решението на компетентния орган на дружеството за промяна на капитала чрез първично публично предлагане;
2. копие на решението на КФН за потвърждаване на проспекта за първично публично предлагане;
3. удостоверение на обслужваща банка за открита и блокирана сметка по чл.89, ал.1 от ЗППЦК;
4. договор за обслужване на увеличението на капитала или изрично пълномощно за извършване на действията по регистрация.

(3) Придобитите финансови инструменти от временната емисия се записват по клиентски сметки при членовете на ЦД, чрез които са закупени.

(4) След регистрацията на временната емисия ЦД издава акт за регистрация, който съдържа данни за емисията, поименен списък на притежателите на безналични финансови инструменти и притежаваните от тях инструменти.

(5) След вписването на увеличението на капитала в Търговския регистър, ЦД извършва [регистрация](#) на основната емисия финансови инструменти по общия ред.

(6) Акциите от увеличението на капитала се регистрират по сметки на лицата, придобили финансови инструменти от временната емисия при същите членове на ЦД, при които са били открити сметките от временната емисия.

(7) ЦД регистрира емисията с постоянен ISIN и издава съответните удостоверителни документи.

Чл.58. (1) При неуспешно провеждане на първичното публично предлагане, дружеството или членът на ЦД, чрез който се осъществява предлагането, уведомява писмено депозитара за това, в срока по чл. 89 ал. 4 от ЗППЦК и заявява изготвяне на списък, съдържащ данни на лицата, които са придобили финансови инструменти от временната емисия, броя на придобитите от тях финансови инструменти, сумата, която са заплатили за придобиването им и членът на ЦД, чрез който са ги придобили.

(2) ЦД изготвя и изпраща списъци към всички членове, чрез които има закупени финансови инструменти от временната емисия, с данни за клиентите, които са ги закупили и сумите, които трябва да бъдат възстановени.

Чл.59. (1) Всички сделки за придобиване на финансови инструменти от временната емисия са обработват и приключват в СКС по общия ред.

(2) Членът на ЦД, обслужващ публичното предлагане, подава съобщения за всяка продажба на финансови инструменти от временната емисия с данни за сметката по чл.89, ал.1 от ЗППЦК.

Регистрация на увеличение на капитала при конвертиране на облигации в акции

Чл.60. (1) ЦД регистрира увеличение на капитала на дружество чрез конвертиране на облигации в акции чрез записване по реда на чл. 112б, ал.11 от ЗППЦК и с директно конвертиране след съответното решение на общото събрание на облигационерите/акционерите.

(2) ЦД регистрира новите акции във временна емисия до вписване на увеличението на капитала в Търговския регистър.

(3) Емисията облигации се deregистрира по общия ред.

Чл.61. (1) Регистрация на увеличение на капитала чрез превръщане на облигации в акции се извършва, чрез член на ЦД въз основа на [заявление](#) по образец, към което се прилагат следните документи:

1. копие решенията на общото събрание на облигационерите, когато е приложимо;
2. копие от решение на компетентния орган на дружеството за превръщане на облигациите в акции, когато е приложимо;
3. пълномощно за извършване на съответните действия по регистрация;

Записване на акции срещу облигации

Чл.62. Записване на акции срещу облигации се осъществява чрез членовете на ЦД при спазване на следния ред:

1. членовете на ЦД подават информация до ЦД за всеки техен клиент, който възнамерява да запише акции, срещу притежаваните от него облигации и броя на акциите, които ще бъдат придобити;
2. след приключване на записването на акции, съответният член на ЦД подава искане за издаване на удостоверение за записаните акции и списък на облигационерите, които са записали акции. Удостоверението се изготвя от ЦД в срок от един работен ден;
3. след изтичане на матуритета на емисията облигации, ЦД регистрира записаните акции във временна емисия до вписване на увеличението на капитала в Търговския регистър, на базата на блокираните облигации;

4. изплащането на главницата, на облигационери, които не са записали акции срещу притежаваните от тях облигации, се извършва по реда на процедурата за извършване на плащания на лихви и/или главници по облигационни емисии.

Директно конвертиране

Чл.63. (1) При увеличение на капитала с директно конвертиране на всички емитирани конвертируеми облигации в акции без право на избор от страна на облигационерите, дружеството уведомява писмено ЦД и подава заявление, към което се прилага копие на решението на компетентния орган за увеличение на капитала чрез директно превръщане на облигации в акции.

(2) След регистрация на увеличението на капитала в Търговския регистър, дружеството подава [заявление](#) по образец за регистрация на увеличението на капитала по реда на чл. 47 от правилника.

(3) След регистрацията на увеличението на капитала ЦД извършва дерегистрация на емисията облигации.

Регистрация на варианти и увеличение на капитала чрез емисия варианти

Чл.64. (1) Регистрацията на емисия варианти се извършва по общия ред за [първоначална регистрация](#) емисия финансови инструменти.

(2) Регистрация на записване на акции срещу варианти се извършва въз основа на заявление от член на ЦД, които има договор с дружеството за обслужване на емисията варианти.

(3) Конвертиране на варианти в акции се извършва чрез [регистрация](#) на временна емисия, в която се отбелязват записаните акции от увеличението на капитала.

Чл.65. (1) Притежателите на варианти, които желаят да ги упражнят правото за записване на акции срещу тях, заявяват това обстоятелство чрез член на ЦД.

(2) В срок от 3 /три/ работни дни, след приключване на процедурата по конвертирането на вариантите в акции, членът на ЦД, който обслужва увеличението на капитала, е задължен да уведоми ЦД писмено за това.

(3) За регистрацията се представя и съгласие от изпълнителния органи, наредил вписване на запор върху вариантите от емисията, чрез която се осъществява увеличението на капитала. Съгласието за участие в увеличението, съответно номер на сметка, по която да бъдат преведени средствата от продажбата се представя най- късно три работни дни преди приключване на срока за записване

(4) След приключване на процедурата по записване на акции срещу варианти, членът на ЦД, обслужващ увеличението на капитала, подава в ЦД заявление за регистрация на акциите от увеличението на капитала по общия ред за регистрация на увеличение на капитала, чрез емитиране на нови акции.

(5) Членът на ЦД, обслужващ увеличението на капитала, заявява в ЦД изготвянето на справка за лицата записали акции срещу притежаваните от тях варанти. Справката се изготвя в срок от един работен ден.

(6) След изтичане на срока, за който е регистрирана емисията варанти и регистрация на увеличението на капитала, дружеството емитирало емисията варанти или съответният член на ЦД, подава заявление за дерегистрация на емисията.

Регистрация на апорт на безналични финансови инструменти

Чл.66. (1) Регистрация апорт на безналични финансови инструменти се извършва въз основа на [заявление](#) по образец, към което се прилагат следните документи:

1. решение на компетентния орган на дружеството/клиента на титуляра за участие в учредяване на друго дружество или в увеличение на капитала чрез апортна вноска на собствени акции;
2. решение за промяна на устава с пълно описание на вноската и вносителя;
3. писмено съгласие на вносителя/титуляра с описание на вноската по чл. 73, ал. 1, изр. второ от ТЗ.

(2) При увеличение на капитала чрез апорт на безналични финансови инструменти съответно се прилага чл. 47 от правилника.

Регистрация на увеличение на капитала при преобразуване чрез вливане

Чл.67. (1) Регистрация на увеличение на капитала при вливане се извършва въз основа [заявление](#) по образец, към което се прилагат следните документи:

1. копие на решението на компетентния орган на преобразуващите се дружества;
2. списък на притежателите на безналични ценни книжа на хартиен и електронен носител със следните данни:
  - а) за местни физически лица - трите имена, ЕГН, адрес по документ за самоличност, брой акции;
  - б) за местни юридически лица - наименование, седалище и адрес на управление, ЕИК, брой акции;
  - в) за чуждестранните физически лица – име, личен номер (ЕГН/осигурителен номер), постоянен адрес и брой акции;
  - г) за чуждестранни юридически лица - наименование, регистрационен номер на вписване в регистъра на съответната държава/ЕИК (ако имат присвоен такъв), седалище, адрес по регистрация и брой акции.

(2) ЦД извършва регистрация на увеличението на капитала след вписването по реда на чл. 263в от Търговския закон.

(3) За целите на удостоверяване на заявяването на преобразуване по чл. 262ч, ал. 5 от ТЗ пред Търговския регистър, представляващия/те дружеството депозират заявлението по ал. 1 за получаване на входящ номер от ЦД.

(4) Изискванията за издаване на нови акции се прилагат съответно.

Регистрация на намаление на капитала чрез обезсилване на акции

Чл.68. Регистрацията се извършва въз основа на [заявление](#) по образец, към което се прилагат следните документи:

1. копие на решение на компетентния орган на дружеството за намаление на капитала;
2. списък на лицата, чиито акции се обезсилват, с включени данни на акционерите и брой акции за всеки акционер, които трябва да бъдат обезсилени.

Чл.69. (1) В случай на обезсилване на акции чрез обратно изкупуване от дружеството, членът на ЦД, обслужващ обратното изкупуване открива клиентска сметка на дружеството, по която се събират всички акции, придобити обратно от дружеството.

(2) Дружеството уведомява писмено ЦД за обратното изкупуване, като прилага следните документи:

1. копие на решението на компетентния орган за обратното изкупуване на акции с цел последващото им обезсилване;
2. писмено уведомление от заявителя за началото на обратното изкупуване на акции;
3. заявление за издаването на удостоверение за броя на обратно изкупените акции.

Чл.70. (1) В рамките на обратното изкупуване акциите се регистрират по сметка на дружеството при члена на ЦД, обслужващ обратното изкупуване.

(2) След изтичане на срока за обратното изкупуване се подава заявление по образец за обезсилване на акциите, към което се прилага копие на решение на компетентния орган на дружеството за обезсилване на акциите

(3) След приключване на процедурата ЦД издава акт за регистрация за новия размер на капитала.

Регистрация на намаление на капитала чрез намаляване на номиналната стойност на акции

Чл.71. Регистрация на намаление на капитала чрез намаляване на номиналната стойност на акциите се извършва въз основа на [заявление](#) по образец с приложено копие на решение на компетентния орган на дружеството за намаление на капитала.

Регистрация на сплит

Чл.72. Регистрацията на сплит се състои в операции, отразяващи едновременно увеличение на номинала и намаляване на броя акции или едновременно увеличаване на броя акции и намаляване на номинала на акциите. Всяка една от операцията се извършва поотделно.

Чл.73. (1) Регистрация на сплит се извършва въз основа на [заявление](#) по образец с приложени следните документи;

1. решение на компетентния орган на дружеството за промяна в данните на емисията;

2. заявление за спиране на търговията за съответния период до БФБ за регистрация на сплит на публично дружество;
  3. нареждане за спиране на търговията на извънрегулиран пазар за срок не по – малък един работен ден след най-дългия сетълмент цикъл;
  3. списък на притежателите на финансови инструменти с посочен точен брой финансови инструменти за всеки акционер.
- (2) В заявлението се определя дата за регистрация на сплита.
- (3) Регистрацията на промените се извършва след приключване на всички текущи сделки и наредени прехвърляния, започнали до момента на спиране на търговията, на датата, определена от дружеството, като периода на спиране винаги предхожда непосредствено датата на регистрация.
- (4) Процедурата по регистрацията на промените се извършва за един работен ден.

Регистрация на обединяване на емисии безналични акции без промяна в капитала

- Чл.74.** (1) Регистрация на обединяване на емисии акции от различни класове се извършва въз основа на [заявление](#) по образец.
- (2) На обединената емисия акции се присвоява ISIN на първоначално регистрираната емисия.

Раздел III

Регистрация на промени, свързани с преобразуване на дружество, емитирало безналични финансови инструменти

- Чл.75.** (1) За регистрация на преобразуване на дружество, включително и при промяната на правната форма, дружеството или член на ЦД, с който дружеството има договор за обслужване на емисията, подава [заявление](#) по образец, в което се посочва вида на новите сметки – лични или клиентски. Към заявлението се прилагат:
1. решение на компетентния орган на дружеството, взел решение за преобразуването – за всички дружества, които са включени в преобразуването;
  2. договор или план за преобразуване, от който да е видно съотношението на замяната и разпределението на акциите след преобразуването;
  3. списък на притежателите на финансови инструменти с притежаваните от тях акции след преобразуването.
- (2) При регистрация на преобразуване ЦД прехвърля придобитите в замяна акции, заедно с вписаните върху тях тежести, ако такива са на лице в съответствие с чл. 261г, ал.2 от ТЗ.
- (3) В случаите на преобразуване на дружество-клиент (притежател на финансови инструменти) заявлението за промени по регистъра се подава чрез член на ЦД.

Чл. 76. В случаите на чл.262ч, ал.5, от ТЗ, заявлението се подписва от представител на управляващия орган, а в случаите, когато заявлението се подава от член на ЦД се подписва от представляващия ИП и представител на управляващия орган.

Чл.77. В случаите на намаление на капитала на дружество при разделяне и отделяне се прилагат правилата за обезсилване на акции, предвидени в настоящия правилник

Чл.78. (1) При преобразуване на клиент с промяна на правната форма в акционерно дружество с безналични акции се прилагат общите разпоредби за [първоначална регистрация](#) на емисия безналични акции.

(2) При преобразуване с промяна на правната форма на дружество, емитирало емисия безналични акции в друг вид капиталово дружество се прилагат правилата за дерегистрация на емисия безналични акции.

Чл. 79. При преобразуване чрез сливане новоучреденото дружество се регистрира по реда за първоначална регистрация, предвиден в настоящия правилник.

Раздел VI

Регистрация на прехвърляне на акции в случаите на предложение за изкупуване по чл. 157а от ЗППЦК

Чл.80. (1) Инвестиционният посредник, обслужващ търговото предложение, подава писмено уведомление до ЦД за придобиването на 95 на сто акциите от капитала на дружеството от името на лицето по чл. 157а, ал.1 от ЗППЦК.

(2) Уведомлението съдържа информация за началото на процедурата по изкупуване на останалите акции по реда на чл.157а от ЗППЦК и срока предвиден за изкупуване на акциите с право на глас на останалите акционери. Към уведомлението се прилага копие на одобрението на КФН на предложението за изкупуване на акциите по реда на чл.157а от ЗППЦК.

(3) ЦД издава по заявка удостоверение за структурата на капитала на дружеството, в което се посочват броя акции и броя акционери в дружеството след изтичане на срока на първоначалното търгово предложение и удостоверение за броя притежавани акции от лицето, отправило търговото предложение.

(4) Съответният член на ЦД подава заявление от името на лицето по чл. 157а, ал.1 от ЗППЦК за регистрация на прехвърляне на акциите на останалите акционери по предварително открита сметка при ЦД. Заявлението се подава в срок до 4 работни дни от публикуване на предложението за изкупуване по реда на ЗППЦК.

(5) ЦД уведомява членовете си за получената заявка по ал. 4 и спира оповестяването на позиции и регистрацията на нареждания за транзакции по съответната емисия до изпълнение на заявката.

(6) Заявката по ал. 4 се изпълнява след приключване на сделките в процес на сетълмент към момента на подаването ѝ.

(7) ЦД предоставя на заявителя по ал. 4 удостоверение за акциите, притежавани от други лица и данни за открита при ЦД служебна сметка за целите на прехвърлянето.

Чл.81. (1) Съответният инвестиционен посредник нарежда прехвърлянето на акциите към клиентската сметка на лицето по чл. 157а, ал.1 от ЗППЦК при условията на доставка срещу заплащане.

(2) ЦД осигурява разпределение на паричните средства спрямо акционерите – клиенти на ИП по съответните сметки при попечителите, а останалата след разпределението сума се превежда по сметката на ИП, обслужващ предложението за изкупуване.

(3) След извършване на прехвърлянето лицето по чл. 157а, ал.1 от ЗППЦК може да заяви чрез съответния член на ЦД издаване на удостоверение с данни за акциите, които са прехвърлени по негова сметка и разпределените парични средства по ал.2.

Раздел V

Отписване (дерегистрация) на емисия безналични финансови инструменти

Чл.82. Дерекстрацията е заличаване на финансовите инструменти от емисията в сметката на дружеството и зануляване на тази сметка.

Чл.83.(1) Дерекстрация на емисия финансови инструменти се извършва от ЦД по [заявление](#) по образец на дружеството, емитирало финансовите инструменти. Към заявлението се прилага документ за платена такса за дерекстрация.

(2) При подаване на заявление за дерекстрация съответното дружество трябва да е погасило всички свои финансови задължения към ЦД.

Чл.84. (1) При дерекстрация в случаите на промяна на вида на акции от безналични в налични към заявлението се прилагат:

1. решение на компетентния орган на дружеството за отписване на емисията;
2. документ от КФН за отписване на емисията от регистъра по чл.30, ал.1, т.3 от Закона за комисията за финансов надзор в приложимите случаи.

(2) В случаите на дерекстрация по ал.1, ЦД води регистъра на безналичните финансовите инструменти до момента на отписването им при условията и по реда на този правилник и сключения договор с емитента.

(3) В случаите на заличаване на дружество от търговския регистър дерекстрацията на емисията от регистъра на ЦД се извършва преди вписването на заличаването в Търговския регистър, воден от Агенцията по вписванията. Дерекстрация се извършва въз основа на заявление от представляващия дружеството/ликвидатора.

Чл.85. При наличие на вписани тежести върху емисията, заявена за дерегистрация, към заявлението се прилага декларация по образец от представляващите дружеството за това, че се задължават да отразят вписаните тежести в книгата на наличните акции.

Чл.86. (1) За дерегистрация на емисия дългови финансови инструменти съответното дружество подава заявление по образец след изтичане на срока на емисията.

(2) ЦД извършва дерегистрация след заплащане на дължимата такса

(3) След издаване на акт за дерегистрация на емисията облигации, дружеството – емитент и банката довереник, могат да заявят и да получат справка за датата, вида и размера на извършените плащания по дерегистрираната емисия. Заявлението за издаване на справката е в свободен текст, като в него се посочва наименование и ЕИК на дружеството, емитирало финансовите инструменти и ISIN на емисията облигации. Справката се издава в срок един работен ден след подаване на заявлението.

Чл.87. ЦД издава акт за дерегистрация, в който се посочват притежателите на финансови инструменти от съответната емисия и броя на инструментите, които са притежавали към момента на дерегистрацията.

Раздел VI

Извършване на плащания чрез системата на ЦД. Уведомления за общи събрания

Изплащане на дивидент и плащания по облигационни емисии

Чл. 88. (1) Емитентът на безналични финансови инструменти уведомява ЦД за предстоящи плащания по дивиденти и облигационни емисии след вземане на решение от съответния дружествен орган.

(2) Изплащане на дивиденти и плащанията по облигационни емисии се извършват чрез системата на ЦД при условията на сключен договор между съответното дружество и ЦД и след получаване на заявление.

(3) Емитентът, превежда по сметка на ЦД сумата, подлежаща на изплащане чрез неговата система след отчисляване на дължимите данъци в сроковете, определени в Наредба № 8 и настоящия правилник.

(4) Емитентът превежда сумата по ал. 3 след изпълнение на мерките за защита на кредиторите, предвидени в Търговския закон, и в съответствие с получените от кредиторите инструкции.

Чл.89. (1) Изплащането на дивиденти се извършват по реда на настоящия правилник след получаване на уведомление за решението на общото събрание относно общия размер на дивидента и сключване на договор между ЦД и съответното дружество.

(2) Плащания по облигационни емисии се извършват след изпълнение на условията за плащания на лихви и/или главници по съответната облигационна емисия и сключване на договор между ЦД и съответното дружество.

(3) За извършване на плащанията се открива специална сметка, обявена в ЦД за получаване на сумите за плащания по дивиденди/лихви и главници по облигационни емисии, различна от сметката за сетълмент, която разкриват членовете на ЦД, при които има открити клиентски сметки.

(4) ЦД открива специална сметка за изплащане на сумите по този раздел.

Чл. 90. ЦД разпределя дивидентите, лихвите и главниците по сметка на членовете на ЦД, а в случаите, когато ценните книжа, във връзка с които се извършват плащания са по собствена сметка - съгласно договора, сключен между ЦД и емитента, или съгласно получени от дружеството инструкции.

Условия за изплащане на дивидента чрез системата на ЦД

Чл. 91. (1) Дружеството или упълномощен от него член на ЦД подава заявление за разпределение на дивидента, което съдържа минимум следната информация:

1. идентификация на емисията - ISIN код, брой акции, номинална стойност на една акция и общата сума на дивидента;
  2. размер на дивидента за една акция;
  3. дата, към която се определя акционерния състав, съгласно чл.115в, ал.1 от ЗППЦК.
- ЦД предлага услугата на плащането на дивидент по заявената дата и не носи отговорност, в случай, че тя не съответства на изискването на чл.115в, ал.1 от ЗППЦК;
4. начална дата за плащане на дивидента.

(2) Към заявлението се прилагат:

1. протокол от общото събрание, на което е взето решение за изплащане на дивидента;
2. подписан договор между дружеството, емитирало безналични акции и ЦД за обслужване на плащането.

Начин на плащане на дивидент

Чл. 92. (1) Съставът на акционерите, които ще получат дивидент се определя към датата, посочена в заявлението чл. 91. По искане на дружеството, ЦД издава книга на акционерите към тази дата.

(2) След изготвяне на книгата на акционерите, ЦД предоставя на дружеството информация за наличието на тежести върху емисията – запори, залози и финансови обезпечения.

(3) Въз основа на данните от книгата на акционерите и информацията за клиентските сметки, ЦД изготвя списъци за изплащане на сумите, както следва:

1. списък на акционерите – физически и юридически лица с лични сметки;
2. списък на акционерите – физически и юридически лица с клиентски сметки.

(4) Списъците по ал. 3 съдържат следната информация:

1. данни за емисията – ISIN;
2. информация за всеки акционер – трите имена на физическо лице или наименование на юридическото лице, ЕГН/номер на чужденец/ или ЕИК;
3. данни за полагаемата се сума на всеки акционер;

4. място за подпис.

(5) Списъците по ал. 3 се предоставят на дружеството.

(6) След съгласуване и одобрение от дружеството, списъците се заверяват и предоставят на ЦД за извършване на плащането.

Чл. 93. След отчисляване на дължимия данък, дружеството превежда по сметка на ЦД сумата за изплащане на дивидента в срок не по-късно от 4 работни дни преди началната дата на плащане на дивидента.

Чл. 94. Дружеството превежда по сметка на ЦД сумата на дивидента, определена за разпределяне, след изпълнение на процедурата по чл. 73в от ТЗ.

Чл. 95. (1) Въз основа на данните от дружеството и информацията за клиентски подсметки, ЦД изготвя списъци по инвестиционни посредници с разпределение на сумите за изплащане на дивидента.

(2) Списъците се предоставят на всеки от инвестиционните посредници, при които има открити клиентски подсметки на акционерите по установения начин за комуникация между ЦД и членовете му.

(3) ЦД превежда сумите за изплащане на дивидента по сметка на попечителите, при които са открити клиентски подсметки в деня, посочен от емитента след получаване на сумата, определена за разпределяне.

(4) Инвестиционните посредници извършват плащанията на сумите по дивиденти към своите клиенти в сроковете, предвидени в чл. 39 от Наредба № 8.

(5) Членовете на ЦД отчитат изплащането на дивидента към техните клиенти в рамките на 10 работни дни от получаване на сумата за изплащане на дивидента, като представят в ЦД списъци на изплатените и неизплатените дивиденти в електронен формат и декларират размера на неизплатените суми.

(6) Неизплатените суми за дължим дивидент се превеждат по банков път по сметка на ЦД.

(7) За акционери с лични сметки ЦД предоставя списък за разпределението на дивидента по акционери на упълномощен представител на дружеството.

(8) В срок от 5 работни дни след представяне на отчета по ал. 5 неизплатени суми се връщат по сметка на ЦД. ЦД възстановява неизплатените суми по предварително обявена от съответното дружество сметка.

Плащания по облигационни емисии

Чл. 96. ЦД извършва плащания по облигационни емисии чрез системата си към облигационери с клиентски сметки и предоставя списъци на облигационерите с лични сметки за изплащане лихви/главница/ на дружеството.

Чл. 97. (1) Плащане по облигационна емисия се извършва въз основа на подадено от дружеството или упълномощен от него член на ЦД заявление, което съдържа следната информация:

1. идентификация на емисията – ISIN, брой облигации, номинална стойност на една облигация;
  2. размер на дължимото плащане за една облигация и общата сума за плащането;
  3. датата, към която се определя съставът на облигационерите;
  4. дата на падежа на плащането;
- (2) За всяко плащане - на лихва или по главница се подава отделно заявление, включително в случаите когато плащанията са на една и съща дата. Плащанията се извършват независимо от едно от друго.
- (3) В заявлението по ал. 1 се предоставя следната информация за следващото плащане по емисията:
1. дата и вид на плащането;
  2. размер на лихвения процент.

Чл. 98. Дружеството заявява издаване на книга на облигационерите към датата, на която е определен съставът на облигационерите, имащи право на плащане.

Чл. 99. (1) В деня, следващ извършване на плащането, дружеството уведомява ЦД за датата на следващото по ред плащане по облигационна емисия и размера на лихвата за съответния период.

(2) В случай на промени в параметрите по облигационната емисия, дружеството уведомява ЦД в деня, следващ решението за промяната.

Чл. 100. След получаване на заявление за извършване на плащането и за изготвяне на списък на облигационерите, ЦД предоставя на дружеството информация за наличието на тежести върху емисията – запори, залози или финансови обезпечения по емисията облигации.

Чл. 101. Дружеството може да нареди блокиране на сумите за плащане на облигациите до изпълнение на процедурите по защита на кредиторите.

Чл. 102. (1) Дружеството превежда нетната сума за разпределяне след отчисляване на дължимите данъци по сметка на ЦД и представя окончателен списък със сумите за разпределяне за всеки облигационер, заверен от представляващия/те.

(2) Дружеството превежда сумата за плащането по сметката на ЦД в срок в срок не по-късно 4 (четири) работни дни преди началната дата на плащане.

(3) Въз основа на постъпилите данни от заявлението и информацията за клиентски сметки ЦД изготвя списъци с разпределение на сумите за плащането по облигационната емисия.

(4) Списъците се предоставят на всеки от инвестиционните посредници, при които има открити клиентски сметки на облигационерите към датата на издаване на книгата на облигационерите.

(5) Изпращането на списъците се извършва по установения начин за комуникация между ЦД и членовете му. Списъците съдържат следната информация:

1. данни за емисията – ISIN, номинал;

2. информация за всеки акционер – трите имена на физическо лице или наименование на юридическото лице, ЕГН или БУЛСТАТ/ЕИК;
  3. клиентски номер на облигационера при инвестиционен посредник;
  4. данни за полагаемата се сума на всеки облигационер.
- (б) На следващия работен ден след получаване на общия размер на плащането по своята сметка, ЦД превежда съответните суми по сметка на инвестиционните посредници, при които са открити съответните клиентски сметки.

Чл. 103. (1) Инвестиционните посредници са длъжни да изплатят сумите на облигационерите, съгласно списъка на датата на падежа на съответното плащане в сроковете, предвидени в чл. 39 от Наредба № 8.

(2) За облигационери с лични сметки сумите могат да се изплащат на следващия ден след получаване на сумата по плащането при ЦД:

1. по банкова сметка, посочена от дружеството. В този случай ЦД предоставя списък на облигационерите с лични сметки на обслужващата банка;
2. на гише при дружеството. В този случай ЦД предоставя списъка за разпределението на плащанията по облигационерите с лични сметки на упълномощен представител на дружеството.

Уведомления, свързани с провеждане на общи събрания

Чл. 104. (1) При получено уведомление за провеждане на общо събрание от дружество, емитирало безналични финансови инструменти, ЦД уведомява участниците на пазара за общото събрание чрез електронната си система.

(2) При получено уведомление за решения на общо събрание от съответното дружество за промени в обстоятелства по водения от ЦД регистър, ЦД уведомява участниците на пазара за взетите решения чрез електронната си система.

(3) Изпращането на информация по предходните алинеи от дружеството до ЦД се извършва писмено или по електронен път чрез информационната система на ЦД.

Раздел VII

Управление на неприключили транзакции при корпоративни действия

Общи положения

Чл.105. (1) Предвидените в този раздел правила се прилагат при отложен по вина на продавача сетълмент на сделки с финансови инструменти, сключени на регулиран пазар.

(2) В случаите на отложен сетълмент на сделки с финансови инструменти от публични емисии, когато сетълментът е трябвало да настъпи преди или в деня в който се определят правоимащите да упражнят права и/или да получат активи по корпоративни действия, ЦД изпраща информация до страните по тези сделки.

Пазарни претенции при отложен сетълмент (market claims)

Чл.106. (1) В случаите по чл.105, ал.2, когато сетълмента е трябвало да настъпи преди или в деня, в който се определят лицата, имащи право да получат активи, като резултат от корпоративно действие, ЦД изпраща информация за възможността за предявяване на претенция от страна на изправния към неизправния участник в СКС.

(2) Предявяването на претенцията се извършва между участниците в СКС, чрез изпращане на предвидените за целта съобщения.

(3) При предявяване на пазарна претенция, получените активи се нареждат за прехвърляне, най-късно на следващия работен ден към изправната страна, както следва:

1. получените парични средства следва да бъдат наредени от съответния участник към изправната страна по сметка, посочена от купувача;

2. получените от корпоративно действие финансови инструменти се нареждат за прехвърляне в СКС, чрез двустранно потвърден трансфер, като таксата за тези трансфери се удържа от неизправната страна по сделката. Трансферът за получаване на финансови инструменти, вследствие на предявена претенция се обвързва със закъснелия трансфер.

Преобразувания при отложен сетълмент

Чл. 107. (1) В случаите по чл.105, ал.2, когато сетълментът е трябвало да настъпи преди или в деня в който се определят правоимащите да участват в преобразуването, като корпоративно действие, ЦД отменя служебно получените от участниците инструкции за сделката и изпраща информация до страните по нея.

(2) След приключване на преобразуването, страните по сделката изпращат до ЦД нови инструкции, коригирани съобразно преобразуването.

Защита на купувача

Чл. 108. (1) В случаите по чл. 105, ал.2, когато сетълментът е трябвало да настъпи преди или в деня в който се определят правоимащите да упражнят права за участие в корпоративни действия, ЦД изпраща информация до страните по тези сделки.

(2) Участникът, представляващ купувача, изпраща чрез СКС едностранно съобщение до продавача с инструкции за упражняване на правата, свързани с корпоративното действие.

Раздел VIII Извлечения от регистъра

Изготвяне на справки от регистъра

Чл. 109. (1) ЦД изготвя справки за вписани обстоятелства във водените от него регистри, както следва:

1. удостоверение за структурата на капитала на дружества;
2. справка за регистрираните движения по партидата на дружеството емитент;
3. портфейл на дружество/клиент;
4. справка за процентното участие на акционер;
5. справки за размера на капитала и за тежести върху емисията;
6. справки за платени дивиденди/лихви и главници;
7. други удостоверения.

(2) Справките се изготвят въз основа на заявление, което следва да съдържа: данни за дружеството, вид и информация за справка, формат на справка, дата към която да бъде издадена.

(3) Заявленията за изготвяне на справки се подават на хартиен носител или по електронен път чрез попълване на формуляр в електронен формат.

(4) Справките се предоставят при спазване на изискванията на чл. 133 от ЗППЦК и чл. 43, ал. 4 от Наредба № 8 за предоставяне на информация от ЦД.

(5) Справките се получават от заявителя или от упълномощено от него лице при представен документ за платена такса за изготвяне на справка.

(6) ЦД изгражда и администрира автоматизирана електронна система (портал) за предоставяне на справки на държавни органи и други лица с възложени от държавата функции, които по силата на нормативен акт имат право на достъп до информация в регистрите на ЦД.

(7) Електронният портал по ал. 6 предоставя възможност за регистриране на заявки, издаване и получаване на справки в електронна форма и предаването им по електронен път съгласно изискванията на Закона за електронния документ и електронния подпис (ЗЕДЕП).

(8) ЦД осигурява достъп за автоматизирано регистриране на заявки за извършване на справки в електронния портал чрез защитен информационен канал посредством универсален електронен подпис.

(9) Предоставянето на информация по ал. 6 се извършва при спазване на законовите условия и ред за разкриване на съответните сведения, както следва:

1. информация за органи, посочени в чл. 133, ал. 5 от ЗППЦК и чл. 35, ал. 6 от ЗПФИ (органи на КФН, НАП, КОНПИ и др.), се предоставя от ЦД безвъзмездно;
2. информация за други лица, които по силата на нормативен акт имат право на достъп (държавни и частни съдебни изпълнители и др.), се предоставя от ЦД възмездно в размери и по начин, определени в Тарифата за таксите на ЦД.

(10) Условията и редът за осъществяване на връзка и обмен на данни с лицата по ал. 6 се уреждат в отделни технологични процедури.

(11) След въвеждане в експлоатация на системата по ал. 6 съответната информация за всички видове справки, с изключения на такива, които не се покриват от функциите на системата, се предоставя от ЦД единствено по електронен път в съответствие с изискванията на ЗЕДЕП.

Книга на притежателите на безналични финансови инструменти

Чл. 110. (1) Централният депозитар предоставя книгата на притежателите на финансови инструменти на емитента по искане на лицето, което го представлява. ЦД предоставя книгата на облигационерите по искане на довереника, който ги представлява.

(2) Изготвяне на книга на притежателите на безналични финансови инструменти се заявява към конкретна дата в предварително избран формат. За целта оправомощените лица по ал. 1 подават писмено заявление по образец до ЦД на място, по пощата, по факс или електронен път.

(3) Заявлението съдържа следните данни:

1. наименование на дружеството, ЕИК, седалище и адрес на управление;
2. дата, към която да се издаде книгата на притежателите на безналични финансови инструменти.

(4) Заявлението може да се подаде по интернет чрез електронната система на ЦД чрез попълване на формуляр в електронен формат по реда на процедура за регистрация, публикувана на интернет страницата на ЦД.

(5) При промяна на данните по ал. 3 за изготвяне на справките се подава ново заявление. Всяко подадено заявление се обработва поотделно.

(6) Книгите на притежателите на безналични финансови инструменти на хартиен носител се получават от представляващия заявителя или изрично упълномощено от него лице. За получаването на книгата е необходимо да бъдат представени:

1. пълномощно, в случай че книгата се получава от упълномощено лице;
2. документ за самоличност на получателя;
3. документ за платена такса.

Чл. 111. (1) ЦД изготвя и предоставя книга на притежателите на безналични финансови инструменти, както и справките по чл. 109, касаещи информация, вписана в регистъра, воден от ЦД, след извършване на служебна проверка относно наличие на изискуеми и неизплатени задължения за такси за администриране на съответната емисия финансови инструменти от страна на дружеството-заявител.

(2) При наличие на непогасени задължения за такси, съгласно Тарифата за таксите на ЦД, заявителят се уведомява за размера и основанието на дължимите от него суми.

(3) В случаите по ал. 2, издадените от ЦД документи, справки и извлечения относно вписани в регистъра обстоятелства, се предоставят на правоимащите лица след представяне на документ, удостоверяващ плащане на дължимите суми за такси.

Част трета Откриване и водене на сметки

Глава осма

Общи положения

Чл.112. (1) ЦД открива и поддържа сметки за финансови инструменти при условията и по реда на настоящия правилник и в съответствие с действащото законодателство.

(2) Финансови инструменти се вписват по сметки на:

1. лицата, притежатели на безналични финансови инструменти – лични или клиентски сметки;

2. лицата, които държат от свое име по обща сметка безналични финансови инструменти на други две или повече лица.

(3) Операции по личните сметки за финансови инструменти могат да бъдат нареждани само при прехвърляне на финансови инструменти от и към клиентска сметка на съответния притежател.

(4) Операции с финансови инструменти в СКС се нареждат от и към клиентски сметки в СКС.

(5) При откриване на клиентски сметки се указва вида на услугата, извършвана от члена на ЦД спрямо клиента, за целите на която е заявено откриването, а именно:

1. инвестиционен посредник;

2. попечител;

3. поемател;

4. управляващо дружество;

5. други, ако характерът на дейността изисква това.

Чл.113. (1) Сметките за финансови инструменти се поддържат от ЦД и неговите членове в съответствие със следните принципи:

1. двустранно записване;

2. разделна регистрация за всеки финансов инструмент;

3. пълнота;

4. взаимозависимост;

5. яснота.

(2) Принцип на двустранно записване - всяка операция относно финансови инструменти се регистрира най-малко в две сметки. Записванията или сумата от записвания от една страна трябва да бъдат балансираны чрез еквивалентни записвания от друга страна в друга сметка. В специални случаи тези записвания могат да бъдат направени в една сметка, когато се отнасят до промяна на състоянието на финансови инструменти по една и съща сметка.

(3) Принцип на разделна регистрация - финансовите инструменти на един емитент, предоставящи идентични права на собствениците се регистрират по отделна депозитна сметка и всички операции с тези финансови инструменти се регистрират от членовете на ЦД по специално открити за тази цел собствени и/или клиентски сметки.

(4) Принцип на пълнота - всички операции относно финансови инструменти следва да бъдат записани.

(5) Принцип на взаимозависимост - операциите относно финансови инструменти се записват цялостно и съдържателно, що се отнася до фактите.

(6) Принцип на яснота - записванията отразяват регистрираните по сметки финансови инструменти недвусмислено и точно.

Глава девета

Сметки за финансови инструменти

Чл.114. (1) ЦД открива сметки за безналични финансови инструменти въз основа на получени едностранни нареждания.

(2) Сметките за финансови инструменти в регистрационната система се откриват по нареждане на оператор по регистъра, емитент на финансови инструменти и други овластени органи и лица.

(3) Сметките за финансови инструменти в СКС се откриват по нареждане на преките участници в системата (клирингови и директни членове на ЦД).

(4) Неклиринговите членове могат да откриват сметки чрез нареждане, подадено от клирингов член.

(5) В предвидените в нормативен акт случаи, ЦД може да открива сметки и по нареждане на овластени органи и лица.

(6) Сметките за финансови инструменти се разделят по емисия, притежател и номер.

(7) Всеки притежател на финансови инструменти може да има повече от една сметка от една и съща емисия при всеки член на ЦД.

(8) За формирането на номерата на сметките се използва IBAN кодиране.

Чл.115. ЦД открива и води сметки за финансови инструменти, както следва:

1. в регистрационната система:

а) лични сметки за финансови инструменти на притежателите на финансови инструменти, извън клиентските регистри при членовете на ЦД;

б) клиентски сметки за финансови инструменти, открити от членовете на ЦД на името на техни клиенти;

в) клиентски сметки на лица, които държат от свое име по обща сметка финансови инструменти на други две или повече лица. При издаване на книга на притежателите на безналични финансови инструменти, наличието на такива сметки и салдата по тях се отразяват в книгата.

г) емисионни сметки за финансови инструменти на дружествата с емисия финансови инструменти;

д) сметки, съдържащи отбелязвания за обезпечения по маржин покупки, къси продажби, особени залози, договори за финансови обезпечени и репо сделки;

е) специални сметки, открити от ЦД на името на негов член, с цел временно съхранение на финансови инструменти при липса или при погрешно подадени данни за разпределение на финансови инструменти, до получаване на конкретни инструкции.

2. в система за сетълмент:

а) сетълмент сметки за финансови инструменти – собствени сметки на членовете на ЦД и клиентски сметки в СКС на притежателите на финансови инструменти, свързани със сметките в регистрационната система. Наличностите по тези сметки отразяват броя финансови инструменти, определени за търговия по сметката на същия притежател при съответния член в регистъра.

б) събирателни сетълмент сметки на клиенти при член на ЦД – сметки за финансови инструменти, съдържащи съвкупност от финансови инструменти на различни

притежатели от една емисия. Наличностите по събирателните сметки са сбор от общия брой финансови инструменти, определени за търговия.

в) събирателни сетълмент сметки за управление на финансови инструменти на чужди клиенти и други членове - сметки, по които се отразява общия брой финансови инструменти, предвидени за търговия от клиентите на друг член на ЦД;

г) сметки за маржин покупки и къси продажби .

Глава десета Парични сметки

Чл.116. (1) Членовете на ЦД декларират пред депозитаря следните парични сметки:

1. сетълмент сметки за пари – парични сметки на членовете на ЦД – участници в СКС, открити в банка-участник в RINGS и декларирани пред ЦД със съгласие за директен дебит. Сетълмент сметките за пари могат да се задължават само чрез:

а) нареждане за приключване на сделки с разплащане през системата за сетълмент на ЦД;

б) заявка към ЦД за превод на пари, във връзка с приключила сделка за продажба на финансови инструменти и разплащане с краен клиент.

2. други парични сметки със свободен режим на управление, които служат за:

а) разплащане на членовете с техните клиенти след приключване на сделки за продажба на финансови инструменти;

б) получаване на суми от корпоративни действия. Сметките трябва да бъдат във валута, в която са регистрирани емисиите финансови инструменти, за които предстои или е извършено плащане по корпоративно действие;

в) разплащане по маржин покупки и къси продажби. За целите на маржин покупки и къси продажби, членовете на ЦД откриват парични сметки и декларират съгласие за директен дебит в СКС на депозитаря, в съответствие с изискванията на Наредба №16 на КФН. Паричните средства по маржин покупки или къси продажби се записват по кредита на тези сметки.

(2) Всички парични сметки се откриват в клона на банката, който обслужва сетълмент сметката за пари на съответния участник в СКС.

Част четвърта Сетълмент на сделки с безналични финансови инструменти и операции с безналични финансови инструменти

Глава единадесета Правила за работа на системата за сетълмент на финансови инструменти

Раздел I Общи положения

Чл. 117. (1) Централният депозитар организира и управлява системата за клиринг и сетълмент на сделки с безналични финансови инструменти, извършвани от неговите членове, като:

1. приема технически процедури за работа на СКС и осигурява достъп на участниците до тях;
2. осъществява контрол за спазването на правилата и процедурите за работа със системата;
3. приема вътрешни правила за опериране на СКС, чрез които се гарантира степен на защита на системата и информацията и надеждност при опериране;
4. има право временно да ограничи и да изключи участник в СКС при условията и по реда на настоящия правилник;
5. поддържа функционирането на СКС, като осигурява равнопоставен достъп на участниците в съответствие правилата и процедури на системата;
6. администрира и осигурява достъп на участниците до системата на базата на надеждни механизми за защита на достъпа на постъпващата и съхранявана в СКС информация;
7. осигурява надеждна информационна система за функциониране на СКС в защитена комуникационна среда;
8. уведомява предварително всички участници при извършване на промени във функционирането на системата, като осигурява необходимото време за подготовка и тестване на техните системи за връзка със СКС.

(2) Правилата за работа на системата за сетълмент съдържат и:

1. условията за достъп до СКС;
2. условията за напускане или изключване на участник от СКС;
3. начина на подаване на нарежданията за прехвърляне в системата за сетълмент и изискванията към формата и структурата на информацията за извършване на операциите по сетълмент сметките;
4. принципите на действие на системата за сетълмент на финансови инструменти, връзките с платежната система, връзките между различни системи за окончателност на сетълмента на финансови инструменти, взаимодействие с клирингова къща, както и връзката с националната регистрационна система;
5. периода от време, в който системата за сетълмент на финансови инструменти приема нареждания;
6. момента на неотменимост на нареждане за прехвърляне, прието от системата за сетълмент;
7. начина за осигуряване на паричните средства и финансовите инструменти за приключване на сетълмента на нарежданията за прехвърляне, подадени към системата за сетълмент;
8. валутата или валутите, в които системата за сетълмент оперира;
9. потенциални финансови, операционни и технически рискове за участниците в системата, както и мерките за управление на тези рискове;

10. правилата и техническите способности за защита на информацията срещу неправомерен достъп или употреба;

11. правилата за извършване на дейност при извънредни ситуации.

(3) Техническото функциониране и организация, начините и редът за осъществяване на необходимия за извършване на сетълмента обмен на данни с участниците в системата се уреждат в отделни инструкции и процедури на СКС.

(4) ЦД организира изготвянето на писменото споразумение за системата за сетълмент, която управлява. Споразумението съдържа уредба на :

1. взаимоотношенията между страните във връзка с регистрацията и сетълмента на сделки с безналични финансови инструменти при спазване на нормативните изисквания;

2. правата и задълженията на страните във връзка с откриването и воденето на сметки, подаване на нареждания за прехвърляне и извършването на операции в системата;

3. оперативните и технически изисквания за извършване на операции по сетълмент сметките;

4. отговорността на страните във връзка с регистрацията и сетълмента на сделки с безналични финансови инструменти;

5. разрешаване на споровете, свързани с дейността на ЦД от Арбитражния съд към ЦД;

6. приложимото право по отношение на операциите в системата.

(5) Предоставяните чрез СКС услуги се заплащат по тарифата по чл. 4 от настоящия правилник.

(6) Участници в системата за сетълмент могат да бъдат членовете на ЦД, както и другите юридически лица, посочени в чл. 78в от ЗПУПС, които са подписали споразумението за системата за сетълмент.

(7) Кандидатът за включване в СКС подава до ЦД писмена заявка за получаване на достъп. ЦД провежда тестове за проверка на техническата, технологична и информационна готовност на кандидата за включване в системата.

(8) Предоставянето на достъп до СКС се извършва след успешно преминаване на тестовете, подписване на споразумението за участие в системата за сетълмент и заплащане на дължимите към ЦД вноски и такси съгласно правилника и тарифата.

(9) Относно условията и редът за временно или окончателно изключване на участници от СКС, както и за налагане на санкции спрямо тях съответно се прилагат правилата на глава втора и трета от част първа на настоящия правилник.

(10) ЦД, в качеството си на системен оператор, поддържа електронна връзка със Системата за брутен сетълмент в реално време (RINGS) по определен от БНБ ред за електронен обмен на данни. ЦД може да участва и в други системи, които осигуряват окончателност на сетълмента, при условията на действащото законодателство.

Чл. 118. (1) Сетълментът по сделките с безналични финансови инструменти може да бъде:

1. с движение на парични средства при спазване на принципа "доставка срещу плащане" (DVP - delivery versus payment), при който трансферите на финансови инструменти от сметката на прехвърлителя по сметката на приобретателя и парични средства от сметката на приобретателя по сметката на прехвърлителя са обвързани.

Трансферът на финансови инструменти се извършва на брутна база, а трансферът на парични средства на нетна база (DVP - Модел 2);

2. без движение на парични средства (DFP - delivery free of payment), като страните по сделката сами осъществяват разплащането помежду си.

(2) Сетълментът по сделките се извършва при спазване на принципа на двустранното уведомление - по едно искане за приключване на сделката от всяка една от страните.

(3) Регистрацията на сделки с безналични финансови инструменти се извършва въз основа на:

1. при сделки на регулиран пазар –данни, предоставени от регулирания пазар и от страните по сделката чрез член на ЦД;

2. при сделки извън регулиран пазар – данни, предоставени от страните по сделката чрез член на ЦД.

(4) Участниците в система за сетълмент са длъжни да осигурят необходимите парични средства и финансови инструменти за извършване на сетълмента на сключените сделки с безналични финансови инструменти.

(5) Участниците в системата за сетълмент са отговорни за изпълнението на финансовите задължения, произтичащи от нарежданията за прехвърляне в нея.

(6) Валутата, с която оперира СКС е български лева.

Чл. 119. (1) Сетълментът в СКС се извършва, както следва:

1. при сделки с движение на парични средства се задължава разплащателната сметка на приобретателя и се заверява разплащателната сметка на прехвърлителя със сумата, посочена в нареждането за сделката, и едновременно с това се задължава сметката за финансови инструменти на прехвърлителя и се заверява сметката за финансови инструменти на приобретателя с номиналната стойност на финансовите инструменти, предмет на сделката;

2. при сделки без движение на парични средства се задължава сметката за финансови инструменти на прехвърлителя и се заверява сметката за финансови инструменти на приобретателя с номиналната стойност на финансовите инструменти, предмет на сделката.

(2) Сетълментът на плащанията по заявка за сетълмент в RINGS се извършва в съответствие с „Правила и процедури за работа на Система за брутен сетълмент в реално време (RINGS)”, съгласно графика на системния ден на RINGS.

(3) Принципите, организацията и технологията за извършване на междубанкови и вътрешнобанкови плащания по сделки с финансови инструменти се регламентират в указания на ЦД и БНБ.

Чл. 120. (1) Системата за клиринг и сетълмент (СКС):

1. приема, обработка и изпълнява нареждания за превод от участниците в системата;

2. по предварително определен график и формат подава към RINGS заявка за нетен сетълмент на получените резултати от преизчисляването на многостранна основа на взаимните задължения на участниците в системата;

3. след получаване на информация за успешно обработена заявка за нетен сетълмент, извършва прехвърляне на финансовите инструменти, предмет на сделка, по съответната сетълмент сметка;
  4. изпраща до всеки от участниците в системата информация за резултатите от сетълмента, за изпълнените чрез нея нареждания.
- (2) ЦД може да откаже да приеме за изпълнение подадено нареждане за превод, ако:
1. наличността по сметките на страните по сделката е недостатъчна за извършването на операцията по сделката в рамките на периода за сетълмент;
  2. съществуват несъответствия при сравнение между данните, представени от страните по сделката;
  3. съществуват нормативно установени забрани или ограничения;
  4. са налице други случаи, предвидени действащата нормативна уредба.
- (3) ЦД отразява данните по приключилите сделки в регистрационната система, въз основа на информацията, получена от членовете му по реда на раздел IV на глава единадесета.

Чл. 121. (1) Сетълментът се извършва по предварително определен график за работа на системата (график на системния ден на СКС), който се утвърждава от Съвета на директорите и се публикува на интернет страницата на ЦД. Системен ден е всеки работен ден в интервала от 8.00ч. до 19.00ч.

(2) Промени с временен характер в графика (до 5 дни) могат да се утвърждават от изпълнителния директор на ЦД. ЦД уведомява своевременно участниците в СКС за извършени промените в графика чрез системата за електронен обмен на данни.

Раздел II

Постъпване и обработка на информация

Чл. 122. (1) Комуникацията между ЦД, в качеството му на системен оператор на СКС, и участниците в СКС относно заявките за извършване на операции в системата, се осъществява по електронен път.

(2) Преките участници в системата изпращат електронни съобщения, които съдържат нареждания и/или инструкции за извършване на операции в СКС чрез каналите за комуникация, определени в техническите инструкции за работа на системата. Съобщенията се базират на стандарт ISO (International Standard Organization) 15022.

(3) Структурата, формата, правилата за регистрация и начина на подаване на съобщенията са описани в техническите инструкции за работа на системата.

(4) СКС извършва синтактична проверка на съобщенията относно съответствие с изискуемия стандарт и връща отговор за резултата от проверката. Несъответстващите съобщения се изключват от последваща обработка.

(5) Нарежданията за прехвърляне се считат за въведени от момента на регистрацията им в СКС.

(6) Нарежданията за прехвърляне съдържат минимум следните задължителни реквизити:

1. подател

2. дата на изготвяне на нареждането
3. дата на сетълмент (DVP);
4. брой финансови инструменти;
5. единична и обща стойност в пари;
6. емисия;
7. насрещна страна по сделката (член на ЦД).

(7) Допълнителни реквизити за отделните видове нареждания за прехвърляне са посочени в образци към техническите инструкции за работа на системата.

Чл. 123. Съобщенията, които изискват двустранно потвърждение се сравняват в СКС за съответствие по следните реквизити:

1. дата на сетълмент;
2. общ брой финансови инструменти;
3. единична стойност в пари;
4. обща стойност в пари;
5. номер на борсова сделка;
6. емисия;
7. насрещна страна по сделката (член на ЦД).

Чл. 124. (1) След успешно срещане (matching) на съобщенията, данните от тях се събират в трансфер с номер на съобщението, подадено от страна на прехвърлителя. Номерът на трансфера при борсова сделка е този присвоен от регулирания пазар.

(2) Съобщенията, които се изпращат едностранно и не изискват срещане по реквизити, се обработват като самостоятелни инструкции.

Раздел III

Условия за приключване на сделките и момент на окончателност

Чл. 125. (1) Сделките с доставка срещу заплащане (DVP) се приключват при достатъчна наличност на свободни безналични финансови инструменти по сметката на прехвърлителя и достатъчна наличност на пари по разплащателната сметка на приобретателя.

(2) Сделките без движение на парични средства (DFP) се приключват при наличие на достатъчно свободни финансови инструменти по сметката на прехвърлителя.

(3) Частично прехвърляне на финансови инструменти и частично разплащане по сделките не се допуска.

(4) Банките изпращат данни за наличностите по сметките най-късно 60 минути преди началото на съответната сетълмент сесия. СКС приема за актуална информацията постъпила с последното по време съобщение. При липса на постъпили съобщения, се приема, че сметката е с нулево салдо.

Чл. 126. (1) Общата парична сума по сделките трябва да е равна на резултата от умножението на единичната цена и броя финансови инструменти - предмет на сделката. Единичната цена се подава с точност до десет цифри след десетичния знак, а общата стойност - с точност до две цифри след него.

(2) За всички наредени прехвърляния е задължително да има предварително регистрирани клиенти и открити сметки в регистъра и системата за сетълмент от емисията, за която са сключени сделките.

(3) Сделки с доставка срещу заплащане, на обща стойност под една стотинка, се заявяват и приключват с разплащане от една стотинка.

Чл. 127. (1) Всички действия на ЦД и участниците в системата по отношение на сключените сделки се извършват последователно спрямо деня, обозначен с T, който се определя както следва:

1. за сделки на регулиран пазар – денят на получаване на информацията за сделките от регулирания пазар;

2. за сделки извън регулиран пазар – денят на приключване на процеса на сравняване и установяване на еднаквост на реквизитите (matching) на съобщенията за сделките и формиране на трансфер.

(2) Максималната продължителност на сетълмент цикъла е T+2 (вторият работен ден след T).

(3) Сделките, сключени на регулиран пазар приключват на деня T+2.

(4) Страните по сделка, сключена извън регулиран пазар, могат да избират датата на приключване, която не може да е по-рано от T и по-късно от T+2. В случаите, когато е избрана дата на приключване, но съобщенията от едната или от двете страни не са изпратени своевременно, приключването се отлага за следващата сетълмент сесия.

Чл. 128. (1) СКС извършва обработки за приключване на сделките с доставка срещу заплащане (сетълмент сесии) съгласно графика за системния ден. Сделките, които не приключат в първата сетълмент сесия, приключват в следващите сетълмент сесии в рамките на системния ден.

(2) За сделките, за които разплащането на паричните средства е извън системата на ЦД, обработките се извършват съобразно графика за системния ден. Тези сделки приключват при първата обработка след формирането на трансфера, ако в съобщенията е посочена същата дата или при първата за деня обработка, на датата, която е посочена за сетълмент дата в съобщенията.

(3) Сделките се считат за приключени след извършване регистрацията на финансовите инструменти-предмет на сделката по съответната сметка.

Чл. 129. (1) Моментът, след който, приетото от системата на ЦД нареждане за регистриране на прехвърляне не може да бъде отменено от участник в системата или от трето лице и изпълнението на нареждането не може да бъде осуетено по друг начин, се определя, както следва:

1. за сделки сключени на регулиран пазар и такива, които са регистрирани и оповестени чрез него, за момент на неотменимост и окончателност се счита моментът на установяване на съответствие между информацията за сделката, получена от

регулаторния пазар и получените съобщения за идентифициране на крайния прехвърлител;

2. за сделки сключени на извънрегулаторен пазар, за момент на неотменимост и окончателност се счита моментът на формиране на трансфер от инструкциите, получени от страните по сделката.

(2) Участник в СКС или трето лице не може да отмени приетото от системата нареждане, както и да възпрепятства изпълнението на приетото от системата нареждане по друг начин след определения, съгласно ал. 1 момент. След този момент, ЦД не изпълнява запори и нареждания за регистрация на залози и други обезпечения върху финансовите инструменти, предмет на съответната сделка.

(3) При неправилно подадено нареждане, участникът в СКС може да го коригира с цел и ако е осигурено приключването на съответната сделка. Корекции по предходното изречение се допускат до момента на блокиране на финансовите инструменти за целите на сетълмента.

(4) Приетите в СКС нареждания за прехвърляне се изпълняват независимо от оспорвания и от предявени иски с изключение на случаите, предвидени в действащото законодателство. Обезщетенията за вреди се уреждат съгласно търговското и гражданското законодателство.

(5) Изпълнението на приетите в СКС нареждания се извършва при спазване на изискванията, предвидени в глава пета „а“ от ЗПУПС.

Чл.130. (1) При получаване на уведомление от БНБ за деактивиране или временно ограничаване на банка - участник в системата, спрямо която са предприети оздравителни мерки или прекратителна процедура, съгласно чл.78г от ЗПУПС, ЦД уведомява членовете си чрез публикация на своята интернет-страница.

(2) От момента на уведомяване за деактивирането или временното отстраняване на банка, всички членове на ЦД, които имат сметки при тази банка, са длъжни да прекратят подаването на заявки за плащане по сделки чрез тези сметки. Задължението не се отнася за вече подадени заявки по сключени сделки на етапи T+0 и T+1, както и за неприключили сделки на етап T+2 или по-късен от него. След уведомяване за деактивирането или временното отстраняване на банка членовете на ЦД посочват сметки в банка, различна от тази, за която е получено уведомлението.

(3) В случай, че заявката за нетен сетълмент от страна на ЦД бъде отказана от БНБ, заради участие на деактивиран или временно отстранен участник, ЦД изготвя нова заявка за нетен сетълмент, като изключва от системата за нетиране, всички нареждания за плащане от и към тази банка. За изключените нареждания за плащане, ЦД изготвя и изпраща писмена заявка до БНБ. Писмена заявка се изготвя и изпраща в деня на приключване на сделките и за заявки за плащане по сделки, които са постъпили в системата на ЦД, но към момента на получаване на уведомлението, не са били на етап T+2, а са били на етап T+1 или T+0.

(4) След получаване на отговор от БНБ, за статуса на наредените операции ЦД изготвя информация за своите членове, чиито плащания са свързани с деактивираната или временно отстранена банка.

Чл. 131. (1) Финансовите инструменти-предмет на сделка се осигуряват преди началото на съответната сетълмент сесия съгласно графика на системния ден на СКС. Финансовите инструменти се считат за осигурени, ако са на разположение по сметката на прехвърлителя или се доставят чрез сделка приключваща в същата сетълмент сесия.

(2) Сделките се считат за закъснели, ако не приключат в деня T+2 съгласно чл. 127, ал. 2 от настоящия правилник.

(3) В случай, че финансовите инструменти или паричните средства по сделки, сключени на регулиран пазар не са осигурени, сетълментът се отлага за първата следваща сетълмент сесия след осигуряването на необходимата наличност. В тези случаи, финансовите инструменти или паричните средства могат да бъдат осигурени от Фонда за гарантиране на сетълмента, в съответствие с неговите правила.

(4) В случай, че финансовите инструменти или паричните средства по сделки, сключени на извънрегулиран пазар не са достатъчни, същите се обработват до 10 работни дни след датата на сетълмента, посочена в съобщенията. След изтичането на този период, системата спира обработката им, като прехвърлянията се нареждат с нови съобщения.

Раздел IV

Връзка между СКС и регистрационната система. Инструкции от оператор по регистъра

Чл. 132. (1) Връзката между сметките за финансови инструменти в регистрационната система и СКС се осъществява посредством специални съобщения, които се подават до ЦД от негов член, действващ като оператор по регистъра.

(2) След извършване на операции по сметки в СКС за участниците, под чието управление са сметките, възникват задължения за отразяване на съответните промени в регистрационната система. При операции по сметки по чл. 115, т.2, б."в" задълженията по предходното изречение възникват за съответния член, на чието име е открита сметката.

(3) Задълженията по ал. 2 се изпълняват чрез изпращане на съобщения от оператор по регистъра към регистрационната система.

(4) При неизпълнение на задълженията по ал. 2 спрямо съответните членове се прилагат санкциите, предвидени в настоящия правилник.

(5) Данните по приключилите сделки се отразяват в регистрационната система, както следва:

1. при сделки с финансови инструменти по сетълмент сметки по чл. 115, т.2, б."а" (в случаите, когато е налице пряка връзка между сметка в регистрационната система и сметка в СКС на един и същ титуляр) – заверката на сметката в регистъра със съответния брой финансови инструменти се извършва автоматично в СКС и регистрационната система;

2. при сделки с финансови инструменти по събирателни сметки по чл. 115, т.2, б."б" и б."в" – заверката на сметката в регистъра се извършва въз основа на съобщения от оператор по регистъра с инструкции за разпределяне на финансовите инструменти.

- (6) Промените по сметки в СКС се отразяват в регистрационна система от съответния оператор по регистъра съгласно предварително подадената информация по чл. 17, ал. 6 от правилника.
- (7) Финансовите инструменти по събирателни сметки в СКС, чиито салда се променят в резултат от сделки, се разпределят по сметки на краен собственик в регистрационната система до края на системния ден на приключване на сделките.
- (8) Вписванията в регистрационната система се извършват за всяка една сделка и за всеки един клиент поотделно.
- (9) При липса или при погрешно подадени данни за разпределение, неразпределените финансови инструменти се прехвърлят по специална сметка на съответния член на ЦД в регистъра, до получаване на съответните инструкции. До получаване на инструкциите по предходното изречение финансовите инструменти се отбелязват като неразпределени по специалната сметка в книгата на притежателите на финансови инструменти.

Чл. 133. (1) Съобщенията, които се подават от оператор по регистъра съдържат инструкции за точното разпределяне на финансовите инструменти-предмет на сделката към сметките на крайните клиенти при съответния член на ЦД.

- (2) Финансовите инструменти, които са предмет на сделка се разпределят с едно съобщение с референция към съответната сделка.
- (3) Съобщение за разпределяне се изпраща от един оператор по регистъра за всяка страна по сделката.
- (4) С цел приключване на сделката в рамките на периода за сетълмент, операторът по регистъра изпраща съобщението за разпределяне на финансовите инструменти веднага след получаването на инструкции от съответния участник - страна по сделката.
- (5) Съобщението за разпределяне се изпраща от оператора по регистъра най-късно до началото на последната сетълмент сесия на датата за сетълмент. В случаите, когато е необходимо предварително осигуряване на финансовите инструменти с цел продажба, съобщението за разпределяне се изпраща от оператора по регистъра преди съответната сетълмент сесия, в която ще приключи сделката.

Раздел V

Приоритети

Чл. 134. Приоритетите, според които СКС подрежда сделките при обработката им по време на сетълмент сесия, са както следва:

1. по ред на постъпване на информацията в низходящ ред:
  - а) сделки с отложен сетълмент от предходни дати;
  - б) сделки с отложен сетълмент от същата дата (за втората сетълмент сесия за деня);
  - в) сделки със сетълмент дата на същия ден.
2. по тип на сделките в низходящ ред:
  - а) сделки за сметка на клиенти;
  - б) сделки за сметка на членове на ЦД.
3. в зависимост от мястото на сключване в низходящ ред:

- а) сделки на регулиран пазар;
- б) сделки на извънрегулиран пазар.

Раздел VI

Прехвърляне на парични средства от сетълмент към несетълмент сметки

- Чл. 135.** (1) Прехвърлянето на средства от сетълмент към несетълмент сметките се извършва на база нареждания, подадени от членовете на ЦД чрез едностранно съобщение към СКС.
- (2) Прехвърляне на парична сума от сетълмент към несетълмент сметка, се извършва при условие, че разполагаемата наличност е по-голяма или равна на наредената сума за прехвърляне след извършване на изчисленията за нетните позиции.
- (3) Наредданията се въвеждат в системата преди стартирането на процедурата за изчисляване на нетните позиции съобразно графика на системния ден.

Раздел VII

Нетиране

- Чл. 136.** (1) Всички сделки с доставка срещу заплащане (DVP) приключват на нетна база по отношение на разплащането с парични средства.
- (2) Нетиране се извършва за сделки, за които е установено, че финансовите инструменти са достатъчни, разполагаеми и блокирани за целите на сделката.
- (3) Паричните средства, с които сметката трябва да бъде заверена се събират с наличността по сетълмент сметката и от този сбор се изваждат паричните средства за сделките, по които тази сметка трябва да бъде задължена. Получената нетна позиция е положителна, отрицателна или нулева.
- (4) Изчисляването на нетните позиции се извършва преди всяка сетълмент сесия за всеки член на ЦД и за всяка негова сетълмент сметка поотделно. При недостатъчна наличност на парични средства, сделките за покупка се изключват една по една от процеса на нетиране, съобразно приоритетите по възходящ ред (от нисък към висок), до достигане на нулева или положителна нетна позиция.
- (5) Всяка сделка, изключена от процеса на нетиране, се отбелязва като „сделка с отложен сетълмент поради липса на парични средства”.
- (6) При успешно обработено съобщение “Заявка за нетен сетълмент“, ЦД изготвя съобщение за банките за нетните позиции по всяка една сетълмент-сметка при тях като резултат на извършения сетълмент по сделки с финансови инструменти. Като основание за извършваните операции се посочва референтния номер на сделката с в ЦД.

Раздел VIII

Информиране

- Чл. 137.** (1) ЦД информира участниците в СКС за приключилите сделки.
(2) ЦД информира незабавно участниците в СКС за неприключването на сделки, по които те са страна. Информацията съдържа и причината за неприключване.
(3) Уведомяването се извършва в съответствие с изискванията на Наредба №8 чрез информационната система на ЦД.

Раздел IX

Сделки с дялове на договорни фондове и акции на инвестиционни дружества

- Чл. 138.** (1) Съобщенията за първична продажба на дялове от договорни фондове и акции от емисии на инвестиционни дружества, се изпращат и обработват в СКС по общия ред за обработка на прехвърляния и сделки на извънрегулиран пазар.
(2) Наредданията за прехвърляне по сделки за обратно изкупуване на дялове от договорни фондове и акции от емисии на инвестиционни дружества, се обработват и приключват при първата по ред обработка след формирането на трансфер.
(3) Отразяването на промените по сметките на притежателите на финансови инструменти се извършва чрез изпращане на съобщения от оператор по регистъра.

Раздел X

Фонд за гарантиране на сетълмента на финансови инструменти

Общи положения

- Чл. 139.** (1) Към ЦД се създава Фонд за гарантиране на сетълмента на финансовите инструменти.
(2) Фондът гарантира приключване на сделките с финансови инструменти, сключени на регулиран пазар на финансови инструменти.
(3) Фондът не гарантира приключването на сделки, сключени извън регулиран пазар, независимо от начина на оповестяването им.

- Чл. 140.** (1) Фондът се преобразува, прекратява и ликвидира с решение на Съвета на директорите на ЦД.
(2) При ликвидация на фонда след изплащане на задълженията му, ако такива са налице, остатъкът от неговото имущество се разпределя между членовете на ЦД – участници в системата за сетълмент, съобразно направените от тях месечни вноски и натрупания доход от инвестирането на средствата, като същевременно се удържат и извършените разходи по поддържане на средствата, при спазване на реда по настоящия правилник.
(3) При условията на настоящия правилник, фондът:
1. събира първоначална и месечна вноска на всеки един от участниците в системата за сетълмент;
2. инвестира активите си в допустимите съгласно настоящия правилник инструменти;

3. установява фактите и обстоятелствата, довели до забава в приключването на сделки;
4. използва паричните средства за покриване на задължения на неизправни участници, явяващи се купувачи по сделки с финансови инструменти;
5. използва паричните средства за закупуването на финансови инструменти за покриване на задължението на неизправни участници, явяващи се продавачи по сделки със същите финансови инструменти.

Управление на фонда

Чл. 141. (1) Фондът се управлява от Комитет по управление.

(2) Комитетът по управление се състои от петима членове – физически лица, както следва:

1. двама представители на ЦД;
2. представител, предложен от организация на банките;
3. представител, предложен от организация на инвестиционните посредници;
4. представител, предложен от регулирания пазар на финансови инструменти.

(3) Членовете на Комитета по управление по т. 2, 3 и 4 на предходната алинея представляват организацията, които са ги предложили за членове на комитета. Членовете на Комитета по управление по ал. 2, т. 2, 3 и 4 могат да представляват и други организации, освен посочените по т. 2, 3 и 4 на предходната алинея.

(4) Членовете на комитета избират председател и заместник-председател помежду си. Председателят на комитета се избира измежду представителите на ЦД.

(5) Членовете на Комитета по управление трябва да имат висше образование в областта на икономиката, правото, финансите, банковото дело или информатиката и професионален опит от най-малко 5 години в областта на финансите, банковото дело или търговията с финансови инструменти.

(6) Не могат да бъдат членове на Комитета по управление:

1. лица, които са били членове на управителен или контролен орган или неограничено отговорни съдружници в дружество, прекратено поради несъстоятелност, ако са останали неудовлетворени кредитори;
2. лица, които са съпрузи или роднини по права или съребрена линия до втора степен включително на друг член на Комитета;
3. лица, които са осъждани за умишлено престъпление от общ характер;
4. лица, които са лишени от правото да заемат материалноотговорна длъжност.

(7) Членовете на Комитета по управление се избират за срок от 5 години и могат да бъдат преизбрани без ограничение.

(8) Мандатът на член на Комитета по управление се прекратява предсрочно, в случай на:

1. писмено искане от съответния член;
2. по отношение на него е възникнало обстоятелство, посочено в ал. 6;
3. не изпълнява или е във фактическа невъзможност да изпълнява задълженията си в продължение на повече от 6 (шест) месеца;
4. е извършил нарушение на служебните си задължения като член на Комитета по управление;

5. с дейността си уврежда интересите във фонда;
6. при отзоваване и предлагане на нов представител на съответната институция.
- (9) Установяването на обстоятелствата по ал. 6, както и прекратяването на мандата на член на Комитета по управление се извършва с решение на органа, който го е определил като такъв.
- (10) Членовете на Комитета по управление се одобряват от СД на ЦД.
- (11) Членовете на Комитета по управление получават възнаграждение за дейността си за сметка на административните разходи на фонда, което се определя с решение СД на ЦД по предложение на Комитета.

- Чл. 142.** (1) Комитетът по управление заседава най-малко веднъж месечно.
- (2) Заседанията на Комитета по управление се свикват от председателя, а в негово отсъствие – от заместник-председателя.
  - (3) Заседанията на Комитета по управление могат да се провеждат и неприсъствено, включително и при възникване на необходимост от извънредни заседания.
  - (4) Решенията на Комитета по управление се вземат с мнозинство от присъстващите членове, освен в случаите, в които настоящия правилник предвиждат друго.
  - (5) За решенията на Комитета по управление се водят протоколи, които се подписват от всички присъстващи членове и се съхраняват в ЦД.

- Чл. 143.** (1) Председателят на Комитета по управление организира и ръководи оперативната дейност на фонда.
- (2) Заместник-председателят изпълнява функциите на председателя в случаите на неговото отсъствие.

- Чл. 144.** (1) Комитетът по управление:
1. определя размера и организира събирането на първоначалните и месечните вноски във фонда на всеки един участник в СКС;
  2. определя банката-депозитар, към която се извършват първоначалните и месечните вноски във фонда, както и критериите за избор на такава;
  3. извършва на всяко тримесечие проверка за спазването на установените критерии от избраната банка-депозитар по т. 2 и ако е необходимо пристъпва към избор на нова банка-депозитар;
  4. определя участниците в СКС, действащи от името на фонда при извършване на покупки на финансови инструменти с цел покриване на задължения при приключването на сделки, както и критериите за техния избор;
  5. извършва веднъж годишно проверка за спазване на установените критерии от избраните участници по т. 4 и ако е необходимо пристъпва към избор на нови;
  6. определя дължимия лихвен процент, начисляван върху задълженията на участниците във връзка с използването на средства от фонда за покриването им;
  7. одобрява административния секретар на Комитета,
  8. приема правила и дава инструкции за инвестиране на средствата на фонда в съответствие с изискванията на чл. 159;
  9. организира използването на средствата от фонда за покриване на задълженията на неизправни участници в СКС по приключване на сделки с финансови инструменти;

10. упълномощава административния секретар да изготвя веднъж годишно отчет относно размера и структурата на активите на фонда, размера на натрупаните средства вследствие на направените вноски от всеки участник и използваните средства за покриване на задължения във връзка с приключване на сделки.

(2) Решенията на Комитета по управление, изпълнението на които изисква разпоредителни действия с активи на фонда, се подписват от Изпълнителния директор на ЦД. Изпълнителният директор е длъжен да приведе в действие решенията на Комитета по управление в срок от 1 (един) работен ден от датата на вземане на решението.

(3) Решението на Комитета за определяне, респективно промяна, на размера на лихвения процент по ал. 1, т. 6, задължително се мотивира и се базира на следните критерии:

1. съобразяване с текущата конюнктура на останалите референтни лихвени проценти;
2. съобразяване с нивата на текущите надбавки над референтните лихвени проценти при заемане на средства при съотносим кредитен риск и подобен срок;
3. недопускане на злоупотреби със средства на Фонда;
4. спазването на пазарен принцип при определянето, съобразен със съответния риск при използването на средства на Фонда.

Чл. 145. Всеки член на Комитета по управление, административният секретар, както и всеки служител на ЦД е длъжен да разкрие писмено пред Комитета по управление всеки търговски, финансов или друг делови интерес, който засяга фонда, използването на средствата от него или интересите му.

Набиране на средства във фонда

Чл. 146. Източници на набиране на средства във фонда са:

1. първоначалните и месечните вноски от участниците в системата за сетълмент, чийто оператор е ЦД;
2. сумите по наложените глоби за закъснение на сделки с финансови инструменти, наложени по реда на настоящия правилник;
3. сумите по чл.152, ал.4 и 153, ал.9;
4. други източници.

Чл. 147. (1) Вноските на участниците в СКС се натрупват по индивидуална партида на всеки от участниците и не могат да се използват за покриване на разходи на ЦД.

(2) Средствата по ал. 1 се отчитат от фонда, респективно от ЦД, като задължение към всеки от членовете.

(3) Средствата по ал. 1 подлежат на възстановяване при вземане на решение от страна на СД за ликвидиране на фонда.

(4) При прекратяване на членството в ЦД, средствата по ал. 1, натрупани в индивидуалната партида, се възстановяват на съответния член, след приспадане на неговите задължения към фонда.

Чл. 148. (1) Първоначалната вноска на всеки участник в СКС се внася еднократно след подписване на споразумението за системата за сетълмент.

(2) Размерът на първоначалната вноска е еднакъв за всички членове на ЦД според вида членство и се определя с решение на Комитета по управление, което се съобщава на участниците в СКС.

(3) Участниците получават достъп до СКС след внасяне на първоначалната вноска.

Чл. 149. (1) Всеки участник в СКС задължително посочва като резервна сметка за обслужване на сделките с финансови инструменти специално определената сметка на фонда в банката-депозитар.

(2) Използването на средства от сметката по ал. 1 за покриване на задължения по сделки се извършва, както следва:

1. при сделки на стойност до 1% включително от сумата на активите по фонда – автоматично чрез СКС;

2. при сделки на стойност над 1 до 10% от сумата на активите по фонда – по решение на председателя на комитета;

3. при сделки на стойност над 10 до 30 % от сумата на активите по фонда – по решение на комитета взето с обикновено мнозинство;

4. при сделки на стойност над 30 % от сумата на активите по фонда – с единодушно решение на комитета.

Чл. 150. (1) Размерът на дължимите от участниците месечни вноски във фонда се определя с решение на Комитета по управление, което се съобщава на участниците в СКС.

(2) Определянето на размера на месечните вноски се извършва след преценка на риска и обема на търговия за предходния шестмесечен период за всеки участник в системата.

(3) Комитетът по управление преразглежда и при необходимост актуализира методиката за определяне на размера на вноските най-малко веднъж годишно.

(4) Административният секретар ежемесечно извършва проверка на стойността на активите на фонда и спазването на условията на решението по ал.1.

(5) Месечните вноски се удържат автоматично от откритите аналитични сметки на участниците в СКС за покриване на разходи към ЦД.

Гарантиране на сетълмента със средства от фонда

Чл. 151. (1) Натрупаните във фонда средства се използват за покриване на задълженията на участниците във връзка със сключени сделки на регулиран пазар, при които е налице закъснение на сетълмента, в сроковете и при условията на настоящия правилник.

(2) Максималното покритие на фонда е в размер на общата сума на активите му.

(3) Административният секретар на ежедневна база извършва проверка на всички неприключили сделки в рамките на стандартния период за сетълмент.

(4) В случай, че сделка с финансови инструменти не приключи до края на деня T+2 (стандартен сетълмент), административният секретар незабавно уведомява всички

членове на Комитета по управление на фонда и извършва проверка относно фактите и обстоятелствата, довели до забавата.

(5) Участниците в СКС оказват съдействие при установяване на причините, довели до забавата.

(6) След получаване на уведомлението по ал. 4, председателят или заместник-председателят свиква заседание на Комитета за следващия работен ден. Заседанието може да се проведе и неприсъствено.

(7) Комитетът по управление разглежда фактите и обстоятелствата, довели до неприключването на съответната сделка и взема решение за покриване на задължението за доставка от фонда, като при необходимост може да вземе решение за продажба на инструменти, в които фондът е инвестирал с цел осигуряване на достатъчно парични средства.

(8) Комитетът по управление може да вземе решение да не бъде използван фонда, само ако:

1. е налице достатъчно основание да се смята, че сделката ще приключи в рамките на следващите два работни дни, или

2. средствата във фонда са недостатъчни за цялостното покриване на задълженията на съответния участник по приключването на забавената сделка, или

3. използването на средства от фонда за приключването ѝ би довело до трайни неблагоприятни последици за капиталовия пазар.

(9) В случаите по ал. 8, т. 1 и 3, решението на Комитета се мотивира писмено.

(10) Процедурата по покриване на задължението за доставка от фонда се осъществява в срок от 4 дни след деня T+2.

Чл. 152. (1) Когато сетълментът забавен в резултат от недостиг на парични средства от страна на купувача по сделката и са налице предпоставките по чл.149, ал.2, фондът встъпва в задължението на неизправния участник и предприема действия по използването на средства от фонда с цел извършване на паричния сетълмент по забавената сделка.

(2) Фондът подава нареждане за паричен сетълмент, въз основа на което ЦД предприема действия за прехвърляне в СКС като използва за приключване средствата от фонда налични по резервната сметка по чл. 149.

(3) Съответният участник в СКС се уведомява за възникналото задължение за възстановяването на използваните средства във фонда.

(4) Дължимата сума от съответния участник, транзакционните разходи по превода и дължимата лихва, се включват като увеличение на следващата месечна вноска.

Чл. 153. (1) Когато сетълментът е забавен в резултат от недостиг на финансови инструменти по сметката на продавача по сделката и са налице предпоставките по чл.149, ал.2, фондът предприема действия по закупуване на необходимите финансови инструменти.

(2) Закупуването на необходимите финансови инструменти се извършва по общия ред, като фондът чрез административния секретар подава нареждане към един или повече от участниците в СКС, определени от Комитета по управление да извършват покупки

на финансови инструменти с цел покриване на задължения при приключването на сделки.

(3) Цената на нареждането за покупка на недостигащите финансови инструменти не може да бъде по-висока от най-високата от следните цени:

1. 150 (сто и петдесет) на сто от цената на затваряне за предходния ден на съответните финансови инструменти;
2. най-високата цена на активна в системата поръчка за покупка;
3. най-високата цена на активна в системата поръчка за продажба.

(4) Ако е налице възможност покупката на недостигащите инструменти да се осъществи посредством повече от една сделка, фондът се ръководи от принципа на минимизиране на общата им стойност.

(5) След приключването на сделката по покупка на финансовите инструменти, фондът ги предоставя за приключване на сделката в СКС посредством нареждане към неизправния участник в системата.

(6) С получаването на финансовите инструменти от фонда за съответния участник възниква задължение към фонда в размер на сумата от стойността им и всички останали разходи, направени от фонда във връзка със закупуването им.

(7) Получените финансови инструменти се блокират с цел приключване на сделката, във връзка с която са закупени.

(8) Придобитите в резултат на покупката права, свързани с финансовите инструменти се прехвърлят на изправната страна по забавената сделка отделно.

(9) Общата стойност на покупката на недостигащите инструменти, транзакционните разходи по нея, дължимата лихва и всякакви задължения, възникнали спрямо фонда в резултат на покупката и последващото прехвърляне, включително и данъци, се включват като увеличение на следващата месечна дължима вноска на неизправния участник в СКС.

Чл. 154. (1) Ако след изтичането на срок от 10 (десет) работни дни от подаване на нареждането по чл. 153, ал. 2 фондът не може да закупи недостигащите инструменти, то съответната сделка се маркира от фонда като невъзможна за приключване.

(2) Фондът прекратява по-нататъшните действия по закупуването на финансови инструменти във връзка с маркираните невъзможни за приключване сделки.

(3) Закупените до изтичането на срока по ал. 1 финансови инструменти се продават по реда на чл. 153, ал. 2, като чл. 153, ал. 6-9 се прилагат съответно.

(4) Задълженията на страните по сделката за приключване не се погасяват.

Чл. 155. (1) Когато е налице забавяне на сетълмента по сделка, както в резултат от недостиг на парични средства, така и на финансови инструменти, то фондът предприема необходимите действия по чл. 152 и чл. 153 едновременно.

(2) За целите на ал. 1, сделка се счита за забавена по вина и на двете страни по нея ако към деня, предхождащ деня на вземане на решение на Комитета за използване на фонда е налице недостиг по сметката за парични средства на купувача и по сметката за финансови инструменти на продавача.

(3) Чл. 152 и чл. 153 се прилагат съответно. В този случай неизпълненото задължение е равно на сумата на неизпълнените задължения за покупка на финансовите инструменти и за тяхната доставка.

Чл. 156. Сделките, по отношение на които е взето решение за покриване на задължения на страните от фонда приключват по реда на чл. 152 и/или чл. 153, с изключение на случаите по чл. 154.

Чл. 157. (1) В случаите на възникване на задължения по повече от една сделка, те се погасяват от фонда по реда на възникване.

(2) При покриване на задължения във връзка със забавен сетълмент от страна на участник в СКС приоритетно се използват средствата, натрупани по партидата на същия участник.

(3) Ако средствата по партидата на неизправния участник са недостатъчни за цялостно покриване на неговото задължение за приключване на сделката, пропорционално се използват натрупаните суми по партидите на останалите участници.

Чл. 158. (1) Вноските във фонда са в български лева.

(2) В срок от 3 (три) работни дни от приключването на всеки календарен месец, на база предложение на административния секретар, Комитетът по управление определя стойността на дължимата от всеки участник месечна вноска, както и на задълженията на участника в СКС във връзка с използване на средства на фонда, определени по реда на чл. 152, ал. 4 и чл. 153, ал. 9.

(3) Фондът изпраща известие до всички участници в срок от 1 (един) работен ден от решението на Комитета по управление, с което се определя размера на всяка вноска.

(4) Участниците в СКС са длъжни да осигурят необходимата наличност по своите сметки, открити в банката, обслужваща ЦД до 15 число на всеки календарен месец. ЦД превежда набраните средства в банката депозитар на първия работен ден след задължаването на сметките на участниците.

(5) След получаване на сумите, определени по реда на чл. 152, ал. 4 и чл. 153, ал. 9, фондът ги разпределя обратно по индивидуалните партии на участниците.

Инвестиране на средствата на фонда. Отчетност и контрол

Чл. 159. (1) Набраните по сметка в банката-депозитар средства във фонда могат да се инвестират само в ценни книжа, издадени или гарантирани от българската държава, в банкови депозити и в дългови ценни книжа, издадени от страните членки на Еврозоната с кредитен рейтинг не по-нисък от най-високия текущ кредитен рейтинг на Република България. При промяна в обстоятелствата по изречение първо, Комитетът по управление предприема действия за привеждане на инвестиционния портфейл на фонда в съответствие.

(2) Общата стойност на свободните парични средства и инструментите, в които фондът е инвестирал, формират неговите активи.

- (3) Основен принцип при инвестирането на средствата е избягването на риска и максимизиране на ликвидността на активите.
- (4) Фондът поддържа не по-малко от 50 (петдесет) на сто от активите си в разплащателната сметка в банката-депозитар. Фондът може да инвестира до 50 (петдесет) на сто от своите активи в банкови депозити и до 20 (двадесет) на сто в ценни книжа съгласно разпоредбите на ал.1.
- (5) Не по-малко от 10 (десет) на сто от активите на фонда трябва да са парични средства на безсрочни или срочни със срок до 3 месеца банкови депозити или дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от българската държава, с остатъчен срок до падежа до 90 (деветдесет) дни.
- (6) Доходите от инвестиране на набраните средства се използват за покриване на административни и други разходи, свързани с дейността на фонда. Общият годишен размер на административните разходи не може да превишава размера на доходите от управление на фонда за същия период.

- Чл. 160.** (1) ЦД определя административния секретар на фонда от състава на своите служители и го представя за одобрение от Комитета.
- (2) Административният секретар трябва има висше икономическо образование и професионален опит в областта на финансите, банковото дело или търговията с финансови инструменти от най-малко 3 (три) години.
- (3) Административният секретар отговаря за избора на конкретните инструменти за инвестиране на средствата на фонда при спазване на изискванията за постоянна ликвидност и на настоящите правила.
- (4) Инвестирането в избраните инструменти се извършва след одобрение от Комитета.
- (5) В случай на отсъствие на административния секретар, неговите задължения се изпълняват от представителя на ЦД в Комитета по управление.
- (6) Административният секретар следи на ежедневна база стойността на активите на фонда и съответствието на структурата им с чл. 159.
- (7) При констатиране на спад в пазарната стойност на активите на фонда за повече от 3 (три) последователни работни дни или с повече от 1 (едно) на сто в рамките на 1 (един) календарен ден, с изключение в случаите на използването му за покриване на задължения, административният секретар уведомява председателя на Комитета по управление за спада, както и за причините, довели до него.
- (8) Председателят може да свика заседание на Комитета по управление, на което да бъдат разгледани причините, довели до спада на активите на фонда.

- Чл. 161.** (1) Административният секретар изготвя веднъж годишно отчет на фонда до всеки участник в СКС, в който се посочва най-малко:
1. общия размер и структурата на активите на фонда;
  2. размера на средствата по индивидуалната партия на съответния участник от направените вноски във фонда;
  3. информация за използване на средства от фонда за покриване на задължения във връзка със сделки през изтеклия месец;
  4. общи данни за доходи от инвестиране на средствата на фонда.

(2) Отчетът се изпраща до участниците в СКС в срок от 10 (десет) работни дни от края на всяка календарна година.

(3) При поискване от страна на участник в СКС, отчетът по ал. 1 се изготвя и изпраща извънредно в срок от 10 (десет) работни дни от постъпването на искането.

(4) След разпореждане от Комитета по управление, административният секретар организира възстановяването на средствата, натрупани в индивидуалната партида на съответния участник.

Раздел XI

Сигурност и защита.Рискове

Чл. 162. (1) Електронната база от данни в СКС се съхранява по начин, който гарантира целостта на информацията и контролиран достъп за подаване на съобщения. СКС поддържа различни категории потребители и нива на достъп до системата.

(2) Ежедневно при приключване на работния ден се прави архивно копие на електронната база от данни.

(3) Електронната база от данни се копира на отделен електронен носител поне веднъж седмично при приключването на последния работен ден от седмицата.

(4) СКС, както и съобщенията, са защитени от неправомерен достъп чрез прилагане на програмно-технически средства за криптиране на данните и универсален електронен подпис.

(5) ЦД изгражда и поддържа основна и резервна информационни системи, разположени в различни, отдалечени една от друга, сгради.

(6) Всяка изпълнена в СКС операция се регистрира в основната и в резервната информационна система.

(7) В случаите на срив в основната информационна система на СКС, недостъпност на сградата или друга извънредна ситуация работата се поема от резервната система в сроковете и по реда, предвиден в процедурите по ал.9.

(8) В случаите на възникване на извънредна ситуация ЦД своевременно уведомява КФН и участниците в системата.

(9) ЦД съставя и поддържа план и процедури за работа в извънредна ситуация, които се изпълняват в съответствие с внедрена система за управление на информационна сигурност по стандарт ISO 27001:2005.

Чл. 163. (1) Потенциалните рискове за участниците в системата за сетълмент са, както следва:

1. ликвиден риск е рискът участник в система за сетълмент да не може да изпълни свое задължение във връзка със сетълмента. При възникване на ликвиден риск, задължението може да бъде изпълнено на по-късен етап, включително и при прилагане на правилата на раздел X чрез фонда за гарантиране на сетълмента на финансови инструменти.

2. операционен риск е рискът от срив в хардуера, софтуера, комуникационното оборудване или човешки грешки, предизвикващи критични за сетълмента обстоятелства. При възникване на операционен риск СКС осигурява възможност на

участниците и за приемане и изпълнение на нареждания по определен от ЦД начин съгласно процедурите по чл.163, ал.9, за което на съответните участници се изпращат подробни инструкции.

3. системен риск е рискът, при който невъзможността на един участник да изпълни своите задължения в СКС предизвиква други участници да не могат да изпълнят своите задължения в срок. При възникване на системен риск се прилагат правилата за действия при ликвиден риск.

(2) Всеки участник в СКС е длъжен незабавно да уведоми писмено ЦД при възникване на комуникационен или друг технически проблем във връзка с изпращането или получаването на съобщения към/от СКС, който може да доведе до операционен риск.

(3) При нарушаване на нормалната работоспособност на системите, оперирани от ЦД и/или комуникационната им среда във връзка с изпращането или получаването на съобщения към/от СКС се прилагат правилата за управление на информационна сигурност по стандарт ISO 27001:2005.

(4) ЦД предприема съответни действия за обезпечаване на нормалното функциониране на системата и уведомява засегнатият/те участници като изпраща подробни инструкции за действие. В случай, че комуникационният проблем произтича от конкретен участник, ЦД осигурява възможност за въвеждане на съобщенията за съответния период на място чрез представянето им на електронен носител.

(5) Извънредна ситуация може да възникне в следните случаи:

1. технически проблем във функционирането на СКС, при участници в СКС, който би могъл да доведе до нарушаване на нормалната работа на СКС за повече от 2 часа или до значително нарушаване на графика на системния ден водещо до невъзможност на ЦД да извърши необходимата комуникация с RINGS;

2. проблем с функционирането на SWIFT и оперирания от ЦД информационен канал, който може да доведат до операционен риск в СКС;

3. форсмажорни обстоятелства.

(6) В случаите по ал.5, т.1, 2 и 3, ЦД осигурява във възможно най-кратки срокове нормалното протичане на процеса по сетълмент.

(7) При възникване на необходимост ЦД може да прехвърля функционирането на СКС върху резервната информационна система, като информира за промяната всички участници и съответните надзорни органи.

(8) ЦД възстановява работата върху основната система в първия работен ден след отстраняване на проблема.

Глава дванадесета **Операции с безналични финансови инструменти**

Раздел I **Нареждания за извършване на операции**

Чл. 164. (1) Всички нареждания за извършване на операции в СКС от членовете на ЦД се заявяват чрез съобщения по стандарт ISO 15022, адаптирани и съвместими за пренос през мрежата на SWIFT.

(2) Регистрацията на клиент в СКС се извършва чрез подаване на едностранно нареждане от оператор по регистъра.

(3) Откриване на сметки за финансови инструменти се извършва чрез едностранно нареждане към СКС от членовете на ЦД.

(4) В предвидените в нормативен акт случаи, ЦД може да открива сметки и по нареждане на овластени органи и трети лица.

Чл. 165. (1) Наличностите по сметките в СКС отразяват наличностите по сметки в регистъра, воден от ЦД, до размера, заявен от притежателя за търговия.

(2) За приключване на прехвърляне на финансови инструменти е необходимо наличието на следните условия: регистриран клиент; открити сметки; наличност от финансови инструменти по сметката на прехвърлителя; достатъчно парични средства по сметката на приобретателя на финансовите инструменти, в случаите когато прехвърлянето е обвързано и с плащане през системата на ЦД.

(3) С един трансфер може да бъде наредено прехвърляне на финансови инструменти, изцяло или частично, само от една емисия и към една сметка.

Чл. 166. (1) Системата изпълнява следните видове нареждания за прехвърляне:

1. прехвърляне от собствена сметка към сметка в клиентски подрегистър при член на ЦД. Членът на ЦД регистрира клиента и нарежда откриването на съответната сметка. Операторът по регистъра нарежда прехвърлянето чрез едностранно нареждане по инструкции от съответния член на ЦД;

2. прехвърляне от сметка при един член на ЦД по сметка при друг член на името на същия собственик. Извършва се от СКС въз основа на двустранно нареждане, подадено от оператор по регистъра;

3. прехвърляне от сметка в клиентски подрегистър при член на ЦД по собствена сметка извън клиентските подрегистри. Извършва се от СКС въз основа на едностранно нареждане, подадено от оператор по регистъра;

4. прехвърляне на финансови инструменти от и към сметки за обезпечение по маржин покупки и къси продажби. Наредат се от членовете на ЦД в зависимост от нуждите за промяна на размера на обезпечението;

5. прехвърляне при продажба на финансови инструменти.

(2) Прехвърлянето на финансови инструменти, вследствие на сключена сделка се извършва след получени нареждания за прехвърляне от участниците - страни по сделката.

(3) Данните за разпределяне на финансовите инструменти към сметките за финансови инструменти в регистъра се изпращат от оператор по регистъра, като за всяка страна по конкретната сделка може да има само един оператор по регистъра.

(4) Данните за разпределяне на финансовите инструменти следва да са постъпили преди съответната сетълмент сесия, в която ще приключи сделката.

(5) В случаите, когато данните по ал. 4 не са постъпили преди съответната сетълмент сесия, сделката приключва като финансовите инструменти се прехвърлят по специална сметка на съответния член на ЦД. След постъпване на необходимите данни

финансовите инструменти се прехвърлят към съответните сметки по чл. 32а от Наредба № 8.

(6) При наличие на активни корпоративни действия в случаите по ал. 5, предвидените в настоящия правилник правила за управление на неприключили транзакции при корпоративни действия се прилагат съответно.

(7) В случай, че за определена сделка са изпратени съобщения, в които фигурира една и съща парична сметка за задължаване и за заверяване, системата не генерира заявка за разплащане, а само за прехвърляне на финансовите инструменти.

Чл.167. Отмяна на прието от СКС нареждане за прехвърляне може да бъде направена преди настъпване на момента по чл. 129, ал.1 от правилника, както следва:

1. за двустранни нареждания – въз основа на двустранно потвърждение;
- 2 за едностранни нареждания – въз основа на едностранно потвърждение.

Раздел II

Коригиране на погрешни вписвания

Чл.168. (1) При погрешно подадени инструкции за приключване на сделка до СКС се изпраща съобщение за корекция на подадените данни, съгласно чл. 129, ал. 3 от настоящия правилник.

(2) При наличие на данни за погрешни вписвания в регистрите на ЦД, корекции се извършват по реда, предвиден в чл. 46 от Наредба № 8, въз основа на писмено заявление чрез член на ЦД. Заявлението се подава заедно с информация за причината за подаването на грешни данни и копия на документите по съответното вписване.

(3) ЦД извършва проверка и при наличие на основание коригира вписването, за което уведомява заинтересованите лица.

Раздел III

Операции и услуги по нареждане на регистрационен агент. Издаване на удостоверителни документи за притежателите на финансови инструменти

Общи положения

Чл.169. (1) Регистрация на прехвърляния на финансови инструменти, свързани с предварително сключени между страните сделки и действия по извършване на дарения и наследяване, се извършва въз основа на представени от страните пред регистрационния агент (РА) документи, материализиращи съответната сделка, в изискуемата законова форма.

(2) РА извършва проверка на самоличността и представителната власт на клиентите, съответно техните пълномощници по реда на глава шеста от Наредба № 38.

(3) За целите на прехвърляне по ал.1, РА може да открива клиентски сметки на страните по сделката с финансови инструменти.

(4) РА нарежда регистрация на прехвърлянията по ал. 1 съгласно представените документи в съответствие с разпоредбите на глава шеста на Наредба № 38 и другите действащи нормативни актове.

(5) Наредданията за регистриране на клиенти, откриване на сметки и регистриране на прехвърляния по ал. 1 се изпращат и изпълняват в съответствие с операционните правила на СКС.

(6) Представените от клиентите на РА документи за регистрация се съхраняват от инвестиционния посредник по реда и в сроковете, предвидени в глава седма на Наредба № 38

(7) РА нарежда прехвърляния по ал.1, съгласно изискванията на действащите нормативни актове, като прилага необходимата професионална грижа в съответствие с най-добрите интереси на своите клиенти.

Регистрация на предварително сключени сделки

Чл.170. (1) РА подава нареждане до ЦД за регистрация на сделки с финансови инструменти, предварително сключени пряко между страните, след изискване на:

1. писмен договор (оригинал или нотариално заверен препис) за прехвърляне на финансови инструмент, съдебен акт или друг документ, който замества договора за прехвърляне на финансови инструменти;

2. удостоверителен документ относно притежаване на финансовите инструменти, предмет на сделката - оригинал;

3. нареждане за прехвърляне на финансовите инструменти, подписано от прехвърлителя.

(2) След проверка на документите по ал. 1 инвестиционният посредник, извършващ дейност като РА, нарежда прехвърляне на финансовите инструменти.

Регистрация на дарение

Чл.171. (1) РА подава нареждане до ЦД за регистрация на прехвърляне на финансови инструменти чрез дарение след изискване на:

1. писмен договор за дарение (оригинал или нотариално заверен препис);

2. удостоверителен документ относно притежаване на финансовите инструменти, предмет на дарението - оригинал;

3. нареждане за прехвърляне на финансовите инструменти, подписано от прехвърлителя.

(2) След проверка на документите по ал. 1 инвестиционният посредник, извършващ дейност като РА, нарежда прехвърляне на финансовите инструменти.

Регистрация на наследяване по закон

Чл.172. (1) РА подава нареждане до ЦД за регистрация на прехвърляне на финансови инструменти чрез наследяване по закон след изискване на:

1. удостоверение за наследници (оригинал или нотариално заверен препис);
2. искане за справка за притежаваните от наследодателя финансови инструменти, подписано от всичките наследници или упълномощени от тях лица;
3. договор за доброволна делба между всички наследници по удостоверение за наследници, с нотариална заверка на подписите. Въз основа на справката по т. 2 в договора трябва да бъдат обхванати всички финансови инструменти, предмет на наследството, освен онези, които са обект на наследяване по завет;
4. нареждане за прехвърляне на съответните дялове финансови инструменти от сметката на наследодателя по съответните сметки на наследниците, подписано от всички наследници или упълномощени от тях лица. Нареждането се подписва само от наследниците, които получават дял по договора за доброволна делба;
5. документ, удостоверяващ притежаване на финансовите инструменти, предмет на наследството - оригинал. В случай, че наследниците не разполагат с такъв документ, се представя декларация за това обстоятелство от лицата по т.2;

(2) След проверка на документите по ал.1, РА:

1. подава до ЦД заявка за справка по ал. 1, т. 2 за притежаваните от наследодателя финансови инструменти и за тяхното блокиране;
2. предоставя на наследниците издадената от ЦД справка.
3. регистрира наследниците, които получават дял по договора за доброволна делба, като свои клиенти и открива съответните клиентски сметки.
4. в съответствие с договора за доброволна делба между наследниците, нарежда прехвърлянето на съответните дялове финансови инструменти, въз основа на нареждането по ал.1, т.4 от сметката на наследодателя по съответните сметки на наследниците. За прехвърлянето по сметка на всеки отделен наследник се изпраща отделно съобщение.

(3) След получаване на съобщенията за прехвърляне ЦД:

1. открива клиентски сметки на наследодателя при РА и извършва захранването им служебно от съответните сметки на наследодателя.
2. в случаите, когато наследодателят не е клиент на РА, при получаване на заявка по ал.2,т.1, едновременно с блокирането на финансовите инструменти, предмет на наследството, ЦД регистрира наследодателя като клиент на РА, като му присвоява служебен клиентски номер.
3. изпраща съобщение до съответния член, при който е имало сметки с финансови инструменти, предмет на наследството и които служебно са прехвърлени по реда на т.2.

Регистрация на наследяване по завещание/завет

Чл.173. (1) РА подава нареждане до ЦД за регистрация на прехвърляне на финансови инструменти чрез наследяване по завещание/завет след изискване на:

1. удостоверение за наследници (оригинал или нотариално заверен препис);
2. нотариално заверен препис от саморъчно или нотариално завещание изготвено в изискуемата от Закона за наследството форма с всички необходими реквизити;

3. протокол от нотариус за обявяване на завещанието;

(2) След проверка на документите по ал. 1, РА:

1. подава до ЦД заявка за справка и блокиране на финансовите инструменти - портфейл на наследодателя.

2. след получаване на информация за портфейла на наследодателя уведомява наследника, който го е заявил, само до размера на частта която следва да получи от притежаваните от наследодателя финансовите инструменти съгласно завещанието/завета.

3. в съответствие със завещанието/завета РА нарежда прехвърлянето на съответните дялове, от притежаваните от наследодателя, финансови инструменти от неговата сметка, по съответните сметки на наследниците, заявили процедурата по наследяване. За прехвърлянето по сметка на всеки отделен наследник се изпраща отделно съобщение.

(3) За неуредените въпроси се прилага съответно чл. 172.

Промяна и поправка на сгрешени персонални данни

Чл.174. (1) Промяна и поправка на сгрешени персонални данни се нареждат от РА на основание искане от притежател на финансови инструменти с приложени към него следните документи:

1. удостоверителен документ за притежание на финансови инструменти - оригинал;

2. удостоверение, издадено от съответната служба по гражданско състояние (оригинал) - при промяна на данните за ЕГН;

3. удостоверение, издадено от съответната общинска служба (оригинал) - при промяна на данните за адрес;

4. съдебно решение или административен акт (оригинал или заверен препис) - при промяна на име.

(2) След проверка на представените документи, РА извършва следните действия:

1. регистрира като клиент лицето по ал.1, като изпраща до ЦД съобщение, в което фигурират данните за лицето, с които е първоначално регистрирано при ЦД (съответно сгрешените данни за лицето).

2. изпраща съобщение до ЦД, в което фигурира идентификационният номер на съобщението по т.1, валидните данни за лицето, и съответния код за промяна в данните съгласно техническите инструкции. За всяка отделна промяна се изпраща отделно съобщение.

(3) След успешно регистриране на данните от съобщението ЦД изпраща съобщение до съответния член, на който лицето по ал. 1 е клиент, и издава удостоверителен документ за притежаваните финансови инструменти по лични сметки.

(4) Корекцията на данни по отношение на притежатели на компенсаторни инструменти се извършва по ред, определен в ЗСКИ и Наредбата за дейността на ЦД по регистриране на издаването, сделките и по извършване на плащанията с компенсаторни инструменти.

Издаване на удостоверителни документи за притежателите на финансови инструменти

Чл.175. (1) По искане на притежател на безналични финансови инструменти ЦД издава удостоверителен документ за притежаваните от него финансови инструменти чрез член на ЦД.

(2) Удостоверителни документи по ал. 1 се издават от ЦД за наличния към момента на издаване брой финансови инструменти по конкретна сметка.

(3) Заявките за издаване на удостоверителни документи се подават от членовете на ЦД.

(4) Заявки за удостоверителни документи за финансови инструменти по лични сметки на физически и юридически лица се подават от РА.

(5) Заявки за удостоверителни документи за финансови инструменти по сметки при член на ЦД се подават от съответния член на ЦД, който администрира сметките.

(6) Издадени, но неполучени удостоверителни документи се съхраняват от ЦД в срок от 1 година, считано от датата на издаването им, след което се унищожават.

(7) По искане на притежател на безналични финансови инструменти ЦД издава дубликат на удостоверителен документ за притежаваните от него финансови инструменти чрез член на ЦД, действащ като РА.

Издаване на справки за портфейл

Чл.176. (1) Издаването на справка за портфейл се извършва въз основа на искане от клиент за справка за състояние на портфейл.

(2) След спазване на процедурите за легитимация и представителство, предвидени в Наредба № 38, РА изпраща до ЦД съобщение със заявка за издаване на съответния тип портфейл.

(3) Кодове за издаване на различните типове справки за наличности по сметки на клиенти се съдържат в съответните технически инструкции.

(4) За получаването на разширена справка за портфейл (съдържаща и данни за членовете на ЦД, при които има наличности по клиентски сметки на титуляра) е необходимо пълномощно от титуляра с нотариална заверка на подписа, за конкретен служител на РА, който да получи разширената справка за портфейл от ЦД.

Част пета

Регистрация и сделки с компенсаторни инструменти.

Приватизационни сделки

Глава тринадесета

Регистрация и сделки с компенсаторни инструменти

Раздел I

Регистрация на емисии компенсаторни инструменти

- Чл. 177.** (1) Регистрацията на компенсаторни инструменти (КИ) се извършва по реда на ЗСКИ и Наредбата за дейността на Централен депозитар по регистриране на издаването, сделките и по извършване на плащанията с компенсаторни инструменти.
- (2) Новорегистрираните компенсаторни инструменти се прибавят към общия обем на съответните емисии, регистрирани до момента на регистрацията.
- (3) При регистрацията на емисии поименни компенсационни бонове (ПКБ), Централният регистър за компенсаторни инструменти (ЦРКИ) към Агенция за приватизация и следприватизационен контрол (АПСК), може да нареди регистрацията на отделна подемисия за ПКБ, издадени от съответния компетентен орган. В тези случаи се присвоява код на емисия, формиран по следния начин: "РКВXXXXX". "РКВ" е тип на компенсаторни инструмент, а "XXXXX" е единен идентификатор на поземлената комисия/общинска служба по земеделие и гори, издател на ПКБ, съгласно Единния класификатор на териториалните единици на НСИ.
- (4) Зачищането на отделна подемисия и прехвърлянето на компенсаторните инструменти към общата емисия се извършва по нареждане на ЦРКИ.

Раздел II

Прехвърляния на компенсаторни инструменти

- Чл. 178.** (1) Регистрацията на сделките и плащанията с КИ се извършва по реда на ЗСКИ и Наредбата за дейността на Централния депозитар по регистриране на издаването, сделките и по извършване на плащанията с компенсаторни инструменти.
- (2) Обработката и приключването на сделки с предмет КИ, сключени на регулиран пазар, се извършва по общия ред, предвиден в част четвърта на настоящия правилник.
- (3) Отделните клиенти в една сделка с ПКБ могат да участват с ПКБ от основната емисия, както и с различни подемисии.
- (4) Сборът от ПКБ за всички клиенти по основната емисия и по подемисии, трябва да бъде равна на общия брой ПКБ, за който е сключена сделката. За всеки отделен клиент и за всяка отделна подемисия се изпраща отделно съобщение. Данните за емисиите, в съобщенията за купувачите, трябва да съвпадат с данните за емисиите в съобщенията на продавачите или да бъде посочена общата емисия за всички ПКБ.
- (5) Прехвърляния на КИ на извънрегулиран пазар се извършват в случаите, когато КИ не са предмет на продажба.
- (6) Наредданията за прехвърляне се подават по общия ред за прехвърляне на финансови инструменти на извънрегулиран пазар.

Раздел III

Плащания с компенсаторни инструменти

Чл. 179. (1) За регистриране на плащания с КИ по сделки, съгласно чл.13 и чл.13а от ЗСКИ, компетентния орган, приел плащането изготвя и изпраща в ЦД уведомление за плащане с КИ по образец, към което прилага:

1. Наредване от притежателя за плащане с компенсаторни инструменти – по образец;
2. Документ за платена такса към ЦД;

3. Оригинал на депозитарната разписка, с която платеца е удостоверил наличието и притежанието на компенсаторните инструменти.

(2) ЦД регистрира плащането с КИ в срок до три работни дни от получаване на пълния комплект документи.

(3) При установяване на невъзможност да бъде регистрирано плащането ЦД изпраща уведомление до платеца и органа приел плащането за констатирания проблем и причините, възпрепятстващи операцията в тридневен срок от получаване на преписката. При липса на данни за адрес на платеца, справката се изпраща само до съответния орган.

Чл. 180. (1) За извършване на плащания с КИ по сделки сключени на централизирани публични търгове (ЦПТ) и неприсъствени публични търгове (НПТ), ЦД получава преди провеждането на търговете следната информация от регулирания пазар:

1. списък на дружествата, чиито акции или дялове са предмет на търга;

2. разпределение на акциите или дяловете по лотове;

3. начин на плащане (с КИ, с пари или комбинирано).

(2) За сключените сделки на търговете ЦД получава информация от регулирания пазар по общия ред.

(3) При сделки със заплащане с парични средства, дължимата сума по сделката се превежда по сметка на АПСК в БНБ. ЦД приключва сделката, като прехвърля акциите по сметка на купувача, след представяне на екземпляр от платежно нареждане.

(4) В случай, че емисията - обект на сделката, не е регистрирана в ЦД или се прехвърлят дялове от дружества с ограничена отговорност, прехвърлянето на собствеността се извършва от АПСК.

(5) При заплащане с КИ, членовете на ЦД изпращат съобщение с данни за емисията и количеството КИ, с които се извършва заплащането. В случай, че по една сделка се извършва заплащане с различни КИ, се изпраща отделно съобщение за всеки вид КИ.

(6) Въз основа на получените съобщения, ЦД приключва сделките, като прехвърля ценните книжа по сметка на купувача и заличава прехвърлените по сметка на АПСК КИ.

(7) В случай, че емисията-обект на сделката, не е регистрирана в ЦД или се прехвърлят дялове от дружества с ограничена отговорност, прехвърлянето на собствеността се извършва от АПСК.

Чл. 181. (1) При регистрирано плащане ЦД уведомява съответните държавни органи в тридневен срок от получаване на пълния комплект документи.

(2) ЦД изпраща данни за сделките, сключени на централизирани или неприсъствени публични търгове, след получаване на потвърждение за плащане или след тяхното приключване до АПСК, с предварително утвърдено от двете страни съдържание и формат.

(3) След получаване на нареждания за корекции от ЦРКИ и такива по реда на чл.13б от ЗСКИ, ЦД предприема съответните действия и уведомява ЦРКИ за резултата.

Чл. 182. (1) ЦД издава удостоверения по реда на Наредбата за прилагане на чл.7, ал. 3 от Закона за възстановяване на собствеността върху одържавени недвижими имоти,

в случай, че КИ са придобити в резултат на обезщетяване и не са предмет на вписани тежести в регистъра на ЦД.

(2) Издаването на удостоверение се извършва чрез регистрационен агент, който изпраща съответното съобщение до ЦД. След получаване на съобщението и проверка за наличност, ЦД издава удостоверението и блокира КИ в полза на Министерство на финансите (МФ).

(3) След получаване на уведомление от МФ за изплащане на паричната равностойност, ЦД занулява партидата компенсаторни инструменти. При получено уведомление за отказ ЦД деблокира компенсаторните инструменти.

Чл. 183. Корекции по регистрирани данни за собственост върху емисии КИ се извършват от ЦД въз основа на нареждане от ЦРКИ.

Чл. 184. (1) ЦД служебно занулява наличностите по сметките за КИ, издадени по реда на §12, ал.4 от ПЗР на ЗИД на Закона за уреждане правата на граждани с многогодишни жилищноспестовни влогове (ЗУПГМЖСВ), като запазва информацията за партидите и сметките в регистъра.

(2) Зануляването се изразява в прехвърляне на съответната наличност от сметката на титуляра към сметка на издателя и намаляване на общия размер емитирани КИ от съответния вид.

(3) Действията по зануляване се предприемат, след получаване на информация от областните управители, която да съдържа:

1. искане за зануляване;
2. имената на титулярите, чиито партии следва да бъдат занулени;
3. номер на временното удостоверение;
4. размерът на номинала;
5. областна управа - издател;
6. номер на собственик в ЦРКИ.

(4) В случаите, когато списъкът за зануляване съдържа повече от 10 (десет) партии, към хартиения носител се прилага и електронен носител (файл с формат XLS) със същото съдържание и следните реквизити:

1. трите имена на титулярите;
2. номер на временно удостоверение;
3. номинал;
4. областна управа – издател;
5. номер на партидата в ЦРКИ.

(5) След проверка на документите, ЦД пристъпва към изпълнение на искането за зануляване или уведомява писмено областния управител за непълноти в документацията.

(6) В случай, че има неизпълнени заявки за зануляване, ЦД уведомява областния управител за причините, поради които това не може да се направи.

(7) В случай, че компенсаторните инструменти се намират по сметка при член на ЦД, след зануляването ЦД го уведомява за причината за зануляване.

(8) След приключването на транзакциите по зануляването, ЦД уведомява областния управител и ЦРКИ.

Глава четиринадесета

Регистрация по приватизационни сделки

Чл. 185. (1) Прехвърляния на финансови инструменти, собственост на българската държава, след извършена продажба по реда на Закона за приватизация и следприватизационен контрол (ЗПСК) се извършват по нареждане на Изпълнителния директор на АПСК.

(2) Наредданията за прехвърляне се подават на основание сключена сделка или прехвърляне на акции по реда на ЗПСК.

Чл. 186. (1) Регистрация на прехвърляне на ценни книжа, продадени в резултат на приватизационна сделка, по реда на ЗПСК, се извършва въз основа на нареждане по образец, подадено по служебен ред от институцията, осъществила продажбата съгласно изискванията на ЗПСК, за прехвърляне на ценни книжа от сметка на държавата по сметка лицето придобило акциите.

(2) ЦД регистрира прехвърлянето в срок от 3 работни дни и издава депозитарна разписка на лицето придобило акциите, след представяне на пълния комплект документи.

(3) ЦД издава акт за регистрация на прехвърлянето на институцията, извършила продажбата на акциите.

(4) Акт за регистрация по ал. 3 може да бъде предоставен и на дружеството, издало финансовите инструменти, предмет на прехвърлянето по негово искане.

Чл. 187. (1) Регистрация на прехвърляне на ценни книжа по реда на ЗПСК, се извършва въз основа на нареждане по образец, подадено по служебен ред от институцията, обезщетила акционерите, за прехвърляне на ценните книжа от сметка на държавата по сметка на приобретателя.

(2) Към нареждането се прилага заверено копие на споразумението за прехвърляне на ценните книжа между държавата и акционера.

(3) След регистрация на прехвърлянето ЦД издава удостоверителен документ на собственика на ценните книжа и акт за регистрация на прехвърлянето. Документите по предходното изречение се предоставят на представляващия дружеството или на изрично упълномощено от него лице.

(4) При липса на достатъчно данни относно обезщетените лица, ЦД може да изисква допълнително документи и сведения от дружеството или институцията наредила прехвърлянето.

Чл.188. Промяната на органа, чрез който държавата упражнява правото си на собственост върху акции от капитала на търговски дружества, се извършва въз основа на получено нареждане от съответния държавен орган, придружено с документ удостоверяващ промяната.

Част шеста
Маржин покупки, къси продажби, заемане и замени на финансови инструменти,
репо сделки

Глава петнадесета
Маржин покупки

Чл.189. (1) Маржин покупки се извършват при условията и реда на Наредба №16 на КФН за условията и реда за извършване на маржин покупки, къси продажби и заем на финансови инструменти (Наредба № 16).

(2) Сделките за маржин покупки се обработват и приключват в съответствие с операционните правила на СКС.

(3) Паричните средства за разплащане по маржин покупки следва да са на разположение по сетълмент сметката на члена на ЦД.

(4) Финансовите инструменти, придобити в резултат на маржин покупка се записват по маржин сметка на клиента.

(5) В зависимост от условията по договора по чл. 13, ал. 1 от Наредба №16, клиентът, в чиято полза е маржин покупката предоставя необходимото обезпечение. В случай, че предмет на обезпечението са финансови инструменти регистрирани в ЦД, същите се депозират като обезпечение по маржин сметката на клиента.

Чл. 190. ЦД предоставя следните услуги във връзка с извършване на маржин покупки:

1. откриване и водене на маржин сметки;
2. регистриране на предоставените обезпечения;
3. при заявка от съответния член на ЦД, администриране и предоставяне на информация за размера на обезпеченията;
4. регистрация на извършени по реда на Наредба № 16 разпореждания с финансови инструменти по маржин сметки.

Глава шестнадесета
Къси продажби

Чл.191. (1) Къси продажби се извършват при условията и реда на Регламент (ЕС) № 236/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно късите продажби и някои аспекти на суапите за кредитно неизпълнение, и на Наредба №16.

(2) Сделките за къси продажби се обработват и приключват в съответствие с операционните правила на СКС.

(3) Финансовите инструменти, предмет на къси продажби следва да бъдат доставени от продавача по специалната сметка за къси продажби по чл.28 ал.1, б."б" от Наредба №16, в деня на сетълмент. Доставка за осъществяването на сетълмента може да бъде чрез заем или чрез покупка.

(4) Паричните средства постъпили от сделка за къса продажба се нареждат по специална сметка, декларирана от члена съгласно чл.28 ал.1, б."в" от Наредба №16.

В случай, че паричните средства се ползват като обезпечение по сделката, същите се записват като обезпечение в сметката за къси продажби.

(5) Членовете на ЦД нареждат прехвърляне на парични средства или финансови инструменти-предмет на обезпечение от и към сметките за къси продажби или маржин покупки, на името на съответния клиент, в зависимост от необходимостта за увеличение или възможността за намаляване на размера на обезпечението, в съответствие с действащата нормативна уредба.

(6) Финансови инструменти, спрямо които има вписани тежести и/или са блокирани, не могат да бъдат ползвани като обезпечение.

Чл. 192. ЦД предоставя следните услуги във връзка с извършване на къси продажби:

1. откриване и водене на сметки за къси продажби;
2. регистриране на предоставените обезпечения;
3. при заявка от съответния член на ЦД, администриране и предоставяне на информация за размера на обезпеченията;
4. регистрация на сключени сделки за къси продажби.

Глава седемнадесета **Заемане и замени на финансови инструменти**

Общи положения

Чл.193. (1) ЦД извършва услуги по регистрация на наредените от членовете операции при заем на финансови инструменти по смисъла на чл. 4, ал. 1 от Наредба № 16.

(2) Наредданията до ЦД по ал. 1 съдържат специално обозначение, че прехвърлянето на финансовите инструменти е във връзка с предоставянето им на заем. Предходното изречение се прилага и за нарежданията относно връщане на взетите назаем финансови инструменти.

Директно заемане

Чл.194. (1) Членовете ЦД нареждат прехвърлянията на дадени на заем финансови инструменти въз основа на договор, сключен по реда на Наредба № 16.

(2) Предмет на заема не могат да бъдат финансови инструменти, върху които има вписани тежести в регистъра на ЦД, които са блокирани в регистъра на депозитара или които представляват обезпечение по маржин сделки и/или къси продажби.

(3) Прехвърлянето на заетите финансови инструменти се извършва по реда на част четвърта от Правилника при първата обработка за прехвърляне на финансови инструменти съгласно графика за системния ден на СКС.

(4) Връщането на взетите назаем финансови инструменти трябва да е за същия брой и същата емисия финансови инструменти.

(5) Прехвърлянето на финансовите инструменти при връщането на заема се извършва по общия ред при първата обработка за прехвърляне на финансови инструменти съгласно графика за системния ден на СКС. Едновременно с прехвърлянето на финансовите инструменти, съответният член на ЦД извършва плащане по предоставеното по реда на глава пета от Наредба № 16 обезпечение по заема.

(6) Правата, произтичащи от притежанието на финансови инструменти, предмет на заем, се уреждат в зависимост от сключения договор по чл. 46 от Наредба № 16.

Заемане чрез централизиран пул

Чл.195. (1) ЦД създава и администрира централизирана информационна система (пул) за посредничество при заемане на финансови инструменти с цел обезпечаване на сетълмент по къси продажби, даването на заем и връщането на взети назаем финансови инструменти, при условията на Наредба № 16.

(2) ЦД организира и осигурява равни условия за достъп до централизирания пул на членовете си – участници в СКС.

(3) За участие в пула могат да бъдат включени финансови инструменти от всеки член на ЦД или негов клиент след обявяването на изрично съгласие от страна на притежателя.

(4) Включването на финансови инструменти за участие в пула се извършва въз основа на заявка от член на ЦД и срещу предоставено съответно обезпечение по чл. 49 от Наредба № 16. Обезпечението се отбелязва по съответните сметки в регистрационната система.

(5) Заявките за включване на финансови инструменти в пула се изпълняват от ЦД по реда на постъпването им.

(6) Включването на финансови инструменти в пула за предварително определен срок се извършва на база условното им маркиране. Прехвърлянето на собственост се регистрира след получаване на съобщение за отдаване назаем на финансовите инструменти.

(7) В случай на заемане на финансови инструменти, включени в пула, заемополучателите заплащат такса, а заемодателите получават възнаграждение, по предварително определен размер в Тарифата за таксите на ЦД.

(8) Притежателите на финансови инструменти, включени в пула, не могат да извършват разпоредителни действия с тях за срока на предоставяне.

(9) Финансовите инструменти се изключват от пула след изтичане на срока, за който са предоставени в него и за периода, в рамките на който са предмет на заем.

(10) Финансови инструменти, спрямо които има вписани тежести не могат да бъдат включвани в пула.

(11) Финансови инструменти, включени в пула, за които има наредено вписване на тежести, се изключват автоматично от пула, а притежателят им се уведомява своевременно.

(12) Връщането на финансовите инструменти, предмет на заем, се извършва с отделно нареждане за трансфер за същия брой финансови инструменти от съответната емисия, което се обработва от СКС.

Замени на финансови инструменти

Чл.196. (1) ЦД изпълнява нареждания за прехвърляне, свързани със замени на финансови инструменти, само в случаите, когато тези инструменти са вписани в регистъра на ЦД.

(2) Замените се заявяват от двете страни и прехвърлянията се извършват едновременно.

(3) При грешни данни за прехвърлянията нареждането не се изпълнява.

Глава осемнадесета Регистриране на репо сделки

Чл.197. (1) Регистрацията на репо и обратно репо сделки се извършва въз основа на подадени от членовете на ЦД съобщения до СКС, които съдържат следните задължителни реквизити:

1. страните по репо или обратно репо сделка;

2. срок на договора;

3. дата на безусловния и неотменяем ангажимент за обратно изкупуване на безналичните финансови инструменти;

4. цената на изпълнение на безусловния и неотменяем ангажимент;

5. лицата, които упражняват правата по безналичните финансови инструменти, както и условията за упражняване правото на глас.

(2) Нарежданията за регистрация на репо сделки се изпълняват в съответствие с операционните правила на СКС.

(3) ЦД води регистър на репо сделките, в който се вписват данните по ал.1, т.1-5.

(4) ЦД администрира регистъра и отразява промени по вписаните обстоятелства въз основа на подадени в СКС съобщения от неговите членове.

(5) По искане на членовете, ЦД предоставя информация за вписаните в регистъра обстоятелства, свързани с упражняването на правата по финансовите инструменти.

(6) Вписване на прехвърляне на финансови инструменти с уговорка за обратно изкупуване по смисъла на чл. 2, ал.3 от Закона за договорите за финансово обезпечение в регистъра се извършва по реда на глава двадесета от правилника.

Част седма Регистриране на особени залози и финансови обезпечения

Глава деветнадесета Особени залози

Чл.198. ЦД извършва дейността по регистриране и обслужване на особени залози на безналични ценни книжа в съответствие с изискванията на Закона за особени залози (ЗОЗ) и Правилника за устройството и дейността на Централния регистър на особени залози към Министерството на правосъдието (Правилника на ЦРОЗ).

Чл.199. (1) Първоначално вписване на обстоятелства по учреден особен залог в ЦД се извършва въз основа на следните документи:

1. заявление (по образец) за вписване на договор за особен залог, подписано от заявителя и залогодателя по реда на чл. 27 от ЗОЗ;
2. декларация от залогодателя по чл. 264 от ДОПК, с дата не по-ранна от месец преди вписването на залога, подписана пред длъжностно лице от ЦД или с нотариална заверка на подписа;
3. [декларация](#) от залогодателя (по образец на ЦД) за съгласие/упълномощаване на зложния кредитор за разпореждане с ценните книжа при пристъпване към изпълнение на залога.

(2) Ценните книжа, върху които се вписват обстоятелства по особен залог, следва да бъдат на разположение по клиентски сметки при член на ЦД. Разпределението на ценните книжа по брой и сметка/сметки се посочва в образца по ал.1, т.1.

Чл.200. (1) Вписване на промени по учредени залози, заличаване на залози, пристъпване към изпълнение, изоставяне на изпълнението и подновяване на вписване на залог, се извършват въз основа на заявление по образец, в което се посочва регистрационен номер на разпореждането за първоначално вписване.

(2) Заявлението за вписване на промени се подписва от залогодателя и от зложния кредитор. В случай, че промените са свързани с частично заличаване на залога, заявлението може да бъде подписано само от зложния кредитор.

(3) Заличаване на вписването се извършва въз основа на заявление за заличаване на вписването, подписано от представляващия зложния кредитор или изрично упълномощено от него лице с нотариално заверено пълномощно.

Чл.201. (1) При получаване на нареждане, съгласно чл. 38, ал. 2 от Наредба № 38 за прехвърляне на ценни книжа, върху които има вписан залог, в ЦД се представя заявление за вписване на промяна в обстоятелствата, подписано от приобретателя и зложния кредитор, след което се осъществява прехвърлянето.

(2) В случаите на прехвърляне в резултат на процедура по наследяване, промяната на залогодателя/те се отразява автоматично в регистъра на особени залози, след приключване на процедурата, наредена от РА.

Чл.202. (1) Вписване на пристъпване към изпълнение се извършва въз основа на заявление от зложния кредитор. Изпълнението по залога се извършва по нареждане на зложния кредитор към члена на ЦД, обслужващ сметката, по която се намират ценните книжа.

(2) Вписаните по отношение на съответните ценни книжа блокировки се вдигат служебно след изтичане на срока по чл. 37, ал. 1, изречение първо от ЗОЗ.

(3) Заложният кредитор има право да нареди чрез ИП продажбата от свое име и за сметка на залогодателя на заложените ценни книжа след изтичане на две седмици от вписването за пристъпване към изпълнение.

(4) При изоставяне на изпълнението заложният кредитор подава заявление по образец.

Чл.203. (1) При наличие на няколко вписани обезпечения в полза на различни заложни кредитори при пристъпване към изпълнение се прилагат правилата на чл. 37 и следв. от ЗОЗ във връзка с чл. 18 от Закона за частните съдебни изпълнители, а при наличие на вписани обезпечения и запори - глава 41 от ГПК, респ. глава 23 от ДОПК.

(2) При изпълнение върху вписани запори на безналични финансови инструменти по искане от изпълнителния орган, ЦД прехвърля заявления брой безналични финансови инструменти по негова сметка, включително при възлагане на вземането по реда на чл. 516 от ГПК.

Чл.204. (1) ЦД издава удостоверения за извършени вписвания на особени залози и обстоятелства по тях въз основа на писмено заявление от заинтересованото лице. Удостоверенията съдържат информацията по чл. 22 и чл. 23 от Правилника на ЦРОЗ.

(2) ЦД издава удостоверение за извършеното вписване в регистъра на особените залози, което съдържа:

1. входящ номер и дата на вписване;
2. собственик на финансовите инструменти, съответно ЕИК/ЕГН /залогодател/;
3. номер на залога, съгласно входирането му в регистъра на особените залози, като съответната поредност на вписванията се определя с ново вписване, на нов ред с нов уникален номер от регистъра на особените залози;
4. коментар във връзка с вписването;
5. ISIN на емисията на финансови инструменти по залога;
6. номинална стойност на всеки финансов инструмент на съответната емисия;
7. брой финансови инструменти, предмет на залога;
8. наименование на дружеството, емитирало финансовите инструменти, предмет на залога;
9. наименование на заложния кредитор.

(3) Удостоверението съдържа и информация за вписани запори и финансови обезпечения със съответната поредност, според входящия номер и дата на вписване в деловодната система на ЦД.

Глава двадесета **Финансови обезпечения**

Общи положения

Чл.205. (1) Регистрацията на финансови обезпечения (ФО), с предмет безналични финансови инструменти, се извършва в съответствие с изискванията на чл. 5 и чл. 6 от Закона за договорите за финансови обезпечения (ЗДФО).

(2) Предоставянето на ФО се регистрира чрез заверяване на сметката за безличните финансови инструменти - при договор за финансово обезпечение с прехвърляне право на собственост, или отбелязване на залога - при договор за финансово обезпечение с предоставяне на залог по съответната сметка в регистъра, воден от ЦД.

(3) Нареддания (съобщения) до системата на ЦД за регистрация на финансови обезпечения и промени на вписани обстоятелства се подават от двете страни по договора за финансово обезпечение чрез членовете на ЦД и съдържат следните реквизити:

1. данни за обезпечителя и обезпеченото лице:

а) за търговски дружества – наименование, седалище, адрес на управление, ЕИК;

б) за държавни органи и публичните институции – наименование, адрес на централно управление, БУЛСТАТ/ЕИК.

2. брой на финансовите инструменти, формиращи обема на финансовото обезпечение;

3. вид на финансовите инструменти и ISIN код на емисията;

4. размер на обезпеченото финансово задължение;

5. право на ползване при договор за залог в случаите по чл. 8 от ЗДФО (когато такова е уговорено);

6. данни за упражняване на правата по финансовите инструменти;

7. дата на сключване и срок на действие на договора за финансово обезпечение.

(4) В случаите, когато финансовите инструменти, предмет на ФО са от различни емисии се подават отделни инструкции за всяка отделна емисия.

(5) Съобщенията се подават от членовете на ЦД въз основа на постъпилата при тях информация за сключен договор за финансово обезпечение. Страните по договора за ФО се регистрират като клиенти в системата на ЦД по общия ред.

(6) При настъпване на някое от следните обстоятелства относно сделката, от която произтича финансовото задължение, като прехвърляне на обезпеченото вземане, подновяването, заместването в задължението, както и при други промени на вписаните обстоятелства по финансовото обезпечение, включително при оттегляне, предоставяне на допълнително или заместващо финансово обезпечение, се извършва отбелязване на промени на първоначално отбелязаните обстоятелства по реда на алинея 3.

(7) Подаване на съобщенията за регистрация на финансови обезпечения се извършва по общия ред за изпращане на инструкции към системата на ЦД. ЦД отразява вписването след заплащане на съответната такса.

(8) ФО и промените по ал. 6 на настоящата разпоредба се считат за вписани след успешната обработка на двустранните съобщения от СКС. Съобщенията се обработват по реда на тяхното постъпване.

(9) ЦД потвърждава регистрацията със съобщение до членовете и при постъпило искане издава удостоверение за вписани обстоятелства.

Чл.206. (1) ЦД не отговаря за вреди, свързани с извършваните от него регистрации, причинени в резултат на непълна, невярна или неточна информация, предоставена от неговите членове или от страните по договора за финансово обезпечение.

(2) ЦД не носи отговорност за верността на данните, получени от неговите членове и други овластени органи и лица, както и за законосъобразността на действията им, свързани с регистрацията на финансови обезпечения.

(3) ЦД не контролира и не носи отговорност за изпълнение на задълженията на страните по договор за финансово обезпечение.

Чл.207. При регистрация или извършване на корпоративни действия, ЦД регистрира корпоративното действие или извършва плащанията по него, спрямо вписаните в регистъра към съответния момент притежатели на финансови инструменти.

Регистрация на залог по ЗДФО

Чл.208. (1) ЦД отбелязва залога по клиентската сметка за финансови инструменти при член на ЦД, посочена в подаденото съобщение, и вписва посочените обстоятелства по договора за залог.

(2) Заличаване на вписан залог се извършва въз основа на съобщение от съответния член на ЦД, в което се посочва и основанийето за заличаване (изтичане на срока, прекратяване на договора и др.).

Чл.209. (1) В случаите, когато договорът за залог урежда право на ползване, съобщението за регистрация следва да съдържа информация за учреденото право на ползване.

(2) Правото на ползване възниква от момента на вписване на залога по съответната сметка в регистъра.

(3) Обезпеченото лице има право да нареди с едностранно съобщение прехвърлянето на финансовите инструменти, предмет на ФО, по посочена от него сметка до размера на вписаното обезпечение.

(4) С прехвърлянето на финансовите инструменти по ал. 3 се вписва и промяна на размера на обезпечението по залога или заличаване на вписаното обстоятелство, в случаите, когато е упражнено правото на ползване по отношение на целия размер на обезпечението.

(5) При прехвърляне на равностойно обезпечение по чл. 8, ал. 3, т. 1 от ЗДФО, с предмет безналични финансови инструменти, първоначално вписаният залог се счита за вписан върху равностойното обезпечение в съответствие с чл. 8, ал. 4 от ЗДФО.

(6) Прехвърлянето на равностойно обезпечение се извършва с едностранно съобщение от страна на обезпеченото лице.

(7) Съобщения за вписване на последващи залози с право на ползване върху финансовите инструменти, предмет на обезпечение по ал.1 се подават след получаване на съгласия от първоначалния кредитор.

Чл.210. (1) При неизпълнение обезпеченото лице има право без съдебна намеса да реализира финансовото обезпечение при спазване условията на договора за залог и изискванията на действащото законодателство, включително при прекратителни процедури спрямо обезпечителя.

(2) Прехвърляне на финансовите инструменти, предмет на залога при реализиране на финансовото обезпечение се извършва въз основа на съобщение от обезпеченото лице чрез член на ЦД по заявените титуляр/и и сметка/и.

(3) При реализиране на финансовото обезпечение, обезпеченото лице подава съобщение към СКС чрез член на ЦД, въз основа на което се заличава вписването на обстоятелствата в регистъра на ЦД.

Регистрация на прехвърляне на финансови инструменти с цел предоставяне на финансово обезпечение

Чл.211. (1) Регистрация на прехвърляне на финансови инструменти с цел предоставяне на финансово обезпечение се извършва въз основа на съобщения, подадени чрез членовете на ЦД към СКС.

(2) Връщането на ФИ, предмет на договора, по сметка на обезпечителя се извършва чрез съобщения изпратени от членове на ЦД към СКС при наличие на съответните обстоятелства (изпълнение на финансовото задължение, изтичане срока на договора) .

(3) Заличаване на вписването на в регистъра на ЦД се извършва въз основа на съобщение от обезпеченото лице към СКС чрез член на ЦД.

Глава двадесет и първа Запори върху безналични финансови инструменти

Чл.212. (1) ЦД изпълнява нареждания за налагане на запор върху финансови инструменти по реда на ГПК, ДОПК и в съответствие с нарежданията на компетентния за конкретното обезпечение изпълнителен орган.

(2) ЦД вписва запорите при следните условия:

1. наличие на финансови инструменти, регистрирани в ЦД, като собственост на задълженото лице;
2. не е настъпил моментът на окончателност на сетълмента, съгласно настоящия правилник.

Чл.213. (1) При изпращане на запорно съобщение и/или запитване за изготвяне на справка за наличности по сметки на задължено лице, съответният орган посочва:

1. за физически лица – трите имена и ЕГН. При липса на тези данни, както и при заявка, относно чуждестранно физическо лице се посочват еквивалентните наименования и идентификационни номера;
2. за юридически лица: пълно наименование, съгласно регистрацията в Търговския регистър и ЕИК/БУЛСТАТ. При липса на тези данни, както и при заявка, относно чуждестранно юридическо лице се посочват еквивалентните наименования и идентификационни номера;
3. за самия запор: точния брой на запорираните финансови инструменти, сметката на длъжника, по която тези финансови инструменти се намират, ISIN и наименование на емисията, от която са запорираните финансови инструменти. ЦД не извършва служебно и предпочитателно подбиране на сметките и бройките по тези сметки на финансовите инструменти, предмет на конкретен запор.

(2) В случай, че запорното съобщение не съдържа описаните по-горе реквизити, ЦД изпраща в рамките на същия работен ден на органа подател писмо, с искане на допълнителна информация по конкретния запор.

Чл.214. (1) ЦД не осъществява директни прехвърляния от сметка на длъжник по изпълнително дело по сметката на вискателя по същото дело, включително и при възлагане на вземането.

(2) ЦД прехвърля финансовите инструменти, предмет на запора по сметка за финансови инструменти на разпореждане на органа по изпълнението.

Чл.215. (1) Вписването на запора се извършва въз основа на запорно съобщение, подадено от съответния изпълнителен орган .

(2) В регистъра за особените залози се вписват обстоятелствата по наложения запор, съгласно реквизитите на запорното съобщение.

(3) Финансовите инструменти, предмет на запора се блокират от ЦД.

(4) В случай, че притежаваните от длъжника по запора финансови инструменти са по-малко от посоченото в запорното съобщение количество, се блокира цялото количество налични финансови инструменти.

Чл.216. (1) ЦД уведомява писмено изпълнителния орган, наложил запора в тридневен срок за обстоятелствата по вписването в регистъра.

(2) В случай вписването на запора е невъзможно, изпълнителният орган се уведомява писмено в тридневен срок, че запорът не може да бъде изпълнен, като се посочват конкретните причини за това.

Чл.217. (1) Вдигане/заличаване на запори се извършва въз основа на писмено нареждане от изпълнителния орган, който е наложил запора.

(2) Обстоятелствата по вдигане на запора се вписват в регистъра на особените залози и финансовите инструменти, предмет на запора, се деблокират от ЦД.

Чл.218. Всички заявки и нареждания от съдебни изпълнители се придружават от документ за платена такса съгласно Тарифата за таксите, събирани от ЦД.

Чл.219. (1) В случаите на преобразуване на дружество-емитент на финансови инструменти в резултат на вливане, сливане, разделяне и отделяне, промяна на номиналната стойност на една акция чрез разделяне на акциите при запазване на общия размер на емисията, ЦД извършва вписване на наложените вече запори върху новите финансови инструменти, въз основа на представените данни и документи към заявление по образец, подадено от лицето заявило регистрацията на съответното корпоративно действие.

(2) При първоначална регистрацията – обездвижване и дематериализиране на финансови инструменти, както и при дерегистрацията на финансови инструменти, вписването на запора се извършва служебно съгласно чл. 261г, ал.2 от ТЗ. За тази цел при регистрацията емитентът представя в ЦД заявление по образец, а при дерегистрацията, дружеството-емитент на финансовите инструменти подава в ЦД декларация по образец.

Глава двадесет и втора **Блокиране и деблокиране на финансови инструменти**

Чл.220. Блокиране и деблокиране на финансови инструменти по лична молба на собственика се извършва въз основа на заявление по образец.

Чл.221. (1) Блокирането на финансови инструменти по получено заповорно съобщение се извършва по реда за вписване на заповори върху безналични финансови инструменти.

(2) Деблокирането на финансови инструменти, блокирани във връзка с наложен заповор, се извършва по нареждане на съответния изпълнителен орган, наложил заповора по реда за вписване на заповори върху безналични финансови инструменти, в следните случаи:

1. при вдигане на заповора;
2. при пристъпване към изпълнение на заповор – по нареждане на изпълнителния орган, наложил заповора;
3. при регистрация на корпоративни действия - по реда за вписване на корпоративни действия в регистъра на ЦД.

Чл.222. (1) Блокирането на финансови инструменти, във връзка с приключване на сделки се извършва по реда на част четвърта от правилника.

(2) Деблокирането на финансовите инструменти се извършва при приключване на сепълмента по реда на настоящия правилник.

Чл.223. (1) Блокиране по лична молба се извършва в рамките на 1 работен ден.

(2) При наличие на вписани тежести в регистъра на ЦД не се изпълняват постъпили заявления за блокиране по лична молба.

(3) Подписите на заявленията за блокиране/деблокиране по лична молба се полагат пред служител на ЦД. При изпращане на заявка за блокиране или деблокиране от физическо лице, по пощата или чрез куриер, подписът на наредителя трябва да бъде нотариално заверен. За юридическите лица, заявленията за блокиране и/или деблокиране трябва да бъдат подписани от представляващия/представляващите и да бъде положен печат на дружеството. В случаите, когато заявленията за блокиране и/или деблокиране по лична молба се подписват в офиса на ЦД, се прилага и копие на документите за самоличност на лицата, които подписват заявленията.

(4) Всички документи за блокиране/деблокиране, които са изготвени и заверени в чужбина, трябва да бъдат преведени и легализирани в съответствие с изискванията на действащото законодателство.

Част осма **Гаранционен фонд за вреди**

Чл.224. (1) Към ЦД функционира гаранционен фонд за обезщетяване на вреди, възникнали при осъществяване на дейността на ЦД (Гаранционен фонд).

(2) Средствата на фонда се разходват за обезщетяване на вреди, възникнали при осъществяване на дейността на ЦД в резултат от негови незаконосъобразни действия или бездействия, причинени на емитенти, притежатели на финансови инструменти, членове на ЦД и участници в системата за сетълмент.

(3) Гаранционният фонд се управлява от СД на ЦД.

(4) СД на ЦД:

1. организира и отговаря за събирането на средствата на фонда;
2. следи за редовното изплащане на дължимите към фонда вноски от членовете на ЦД;
3. при установяване недостиг на средства на фонда за изпълнение на неговите функции определя начина за покриване на недостига;
4. разглежда и се произнася по искания за изплащане обезщетения от фонда;
5. организира, контролира и отговаря за законосъобразното и целево разходване на средствата на фонда;
6. приема годишен отчет за дейността на фонда;
7. приема правила за организацията и дейността на фонда;
8. разглежда и решава други въпроси, свързани с дейността на фонда, произтичащи от нормативен акт.

(5) Годишният отчет за дейността на фонда е част от годишния доклад за дейността на ЦД и включва информация за набраните средства, постъпилите искания по чл. 227 и изплатените обезщетения.

Чл.225. (1) Средствата на фонда се набират от:

1. встъпителни вноски от членовете на ЦД;
2. годишни вноски от членовете на ЦД;
3. отчисления от приходите от дейността на ЦД;
4. заеми;
5. дарения;
6. чуждестранна помощ;
7. други източници.

(2) Всеки член на ЦД е длъжен да внесе в гаранционния фонд встъпителна и последващи годишни парични вноски в размер, определен в настоящия правилник.

(3) В гаранционния фонд се отнасят отчисления от приходите от дейността на ЦД в размер на минимум 1 % по решение на СД на ЦД.

(4) Административните разходи на фонда са част от и са за сметка на бюджета на ЦД

(5) Средствата на фонда могат се инвестират по решение на изпълнителния директор на ЦД в следните активи:

1. финансови инструменти, издадени или гарантирани от държавата;
2. депозити в банки;
3. депозити в БНБ.

Чл.226. (1) Встъпителната вноска е в размер на 200 (двеста) лева и се внася в срок до един месец от съобщаване на решението на СД за приемане на съответния член.

(2) Годишната вноска е в размер на 60 (шестдесет) лева и се внася в срок до 31 януари на съответната година.

Чл.227. (1) Обезщетения за вреди се изплащат от Гаранционния фонд в случаите на доказана претенция от емитенти и притежатели на финансови инструменти.

(2) Постъпилите от емитенти и притежатели на финансови инструменти искания за изплащане на обезщетение за вреди от Гаранционния фонд се разглеждат от СД на ЦД.

(3) Искането за изплащане на обезщетение се подава лично, чрез законните представители на лицето или чрез пълномощник, упълномощен с изрично пълномощно с нотариална заверка на подписа.

(4) Искането трябва да съдържа подробно изложение на обстоятелствата и доказателствата, на които се основава и размер на претендираното обезщетение. Към искането за изплащане на компенсация се прилагат:

1. данни за идентификация на лицето;
2. пълномощно, когато искането се подава от пълномощник;
3. документи, удостоверяващи неговата основателност.

(5) ЦД извършва проверка на редовността на постъпилите искания за обезщетение съобразно изискванията на предходната алинея. Ако в резултат на проверката бъдат констатирани непълноти или нередовности в подаденото искане, до съответното лице се изпраща съобщение с искане за отстраняването им или за представяне на допълнителна информация, като се определя достатъчен срок за това.

(6) Искането се оставя без разглеждане, когато:

1. не е подадено от лице, имащо право на обезщетение;
2. ако в срока, определен по реда на ал. 5, нередовностите на искането не са били отстранени.

(7) Въз основа на събраната информация и писмени документи СД на ЦД се произнася с мотивирано решение, с което уважава изцяло или частично искането или го отхвърля.

(8) Решението по ал. 7 се взема в срока по чл. 45а, ал. 2 от Наредба № 8.

(9) В тридневен срок от датата на заседанието на СД, на което е прието решението по ал. 7, то се изпраща на лицето, направило искането.

(10) При уважаване на искането изплащането на обезщетението се извършва в едномесечен срок от приемане на решението на СД.

Чл.228. (1) При прекратяване на членството в ЦД при условията на чл. 20, ал.1, т.1 от настоящия правилник, съответният член на ЦД получава сумата, съответстваща на неговия дял в гаранционния фонд.

(2) В случай, че членът на ЦД има парични задължения към ЦД, подлежащите на възстановяване средства по ал. 1 служат за покриване на тези задължения. Когато размерът на паричните задължения е по-малък от размера на сумата по ал.1 на члена на ЦД се възстановява остатъка след покриване на задълженията.

(3) За всички останали случаи на прекратяване на членство, извън хипотезата на ал.1 направените вноски в гаранционния фонд не се възстановяват.

(4) При ликвидиране на фонда, членовете на ЦД получават своите дялове след покриване на задълженията им към ЦД.

Част девета Вътрешен контрол

Глава двадесет и трета Общи положения

Чл. 229. (1) Вътрешният контрол е процес, осъществяван от органите за управление на ЦД и от лицата, заети с вътрешноконтролни функции.

(2) Вътрешният контрол се разглежда като съвкупност от системи за контрол, които да осигуряват:

1. постигане на целите и задачите;
2. икономичното и ефективно използване на ресурсите;
3. адекватен контрол на различните рискове;
4. опазване на активите;
5. надеждност и цялостност на информацията; и
6. законосъобразност на дейността, съблюдаване на политиката, плановете, вътрешните правила и процедури.

(3) Организацията на вътрешния контрол се подчинява на изискванията за икономичност, ефективност и разумна достатъчност на контрола.

(4) Елементи на вътрешния контрол са системите за:

1. управленски контрол;
2. контрол, осъществяван от лицата, заети с вътрешноконтролни функции, определени с решение на СД на ЦД.

(5) Лицата по ал. 4, т. 2 извършват вътрешноконтролни функции въз основа на договорни отношения с ЦД, в съответствие с действащото законодателство.

(6) При осъществяване на вътрешен контрол от лицата по ал. 4, т. 2 не се допуска съвместяване с други функции, свързани с дейността на ЦД.

Глава двадесет и четвърта Управленски контрол

Чл. 230. (1) СД на ЦД приема и периодично преглежда:

1. организационната структура на ЦД;
2. стратегията и плана за дейността на ЦД;
3. политиката и вътрешните правила за управление и контрол на риска;
4. правилата и процедурите за организация на вътрешния контрол.

(2) Приетите от СД на ЦД правила и процедури за организация на вътрешния контрол следва да осигуряват разделение на задълженията във всички случаи, при които може да възникне конфликт на интереси, както и недопускане съвместяване на дейностите по одобряване, изпълнение и отчитане на операциите.

Глава двадесет и пета Вътрешен контрол

Чл. 231. (1) Вътрешният контрол е независима оценъчна дейност, която се осъществява от лица, определени от СД на ЦД.

(2) СД на ЦД приема правила за осъществяване на дейността по вътрешен контрол.

(3) Вътрешните правила за дейността уреждат правомощията на лицата, заети с вътрешноконтролни функции, реда за извършване на проверки и други контролни действия, тяхното документирание и докладване на резултатите.

(4) Правилата следва да осигуряват:

1. независимост и инициатива при планиране и възлагане на проверки;
2. неограничен достъп до активите и информацията;
3. преки взаимоотношения с органите за управление;
4. недопускане конфликт на интереси при изпълнение на задачите;
5. условия за привличане на експерти при извършване на специфични контролни действия.

Чл.232. (1) Всяка проверка приключва с изготвяне на доклад, който съдържа констатации и препоръки за предприемане на мерки при констатирани нарушения и за отстраняване на слабости в дейността.

(2) Събираната в хода на контролните действия информация следва да обосновава направените констатации, оценки и препоръки.

Част десета **Правила за управление на риска**

Глава двадесет и шеста **Общи положения**

Чл. 233. (1) ЦД прилага правила и мерки за контрол на риска, които включват:

1. определяне на потенциалните финансови, операционни и технически рискове за оперираните от него системи, както и на вътрешните и външните източници на риск;
2. мерки за управление на риска и оценка на рисковете;
3. наблюдение и периодична оценка за съответствие на вътрешните правила за управление на риска, съобразно пазарните условия и добрите практики;
4. ред и процедури за оценка на риска, както и за допускане на изключения в случаи на извънредни ситуации;
5. вид, структура и периодичност за отчитане на рисковете.

(2) ЦД поддържа информационна система, която отговаря на изисквания за мрежова и информационна сигурност с оглед осигуряване на защитата срещу неправомерен или случаен достъп, промяна или унищожаване, доколкото такива събития или действия могат да нарушат достъпността, автентичността, целостта и конфиденциалността на съхраняваните данни.

(3) ЦД поддържа електронна деловодна система, която осигурява бърз достъп до информация съобразно правомощията на длъжностните лица.

Чл.234. (1) Правилата за управление на риска уреждат:

1. идентифицирането на възможните рискове, които биха могли да причинят потенциални загуби и прекъсване на процесите на работа на системите, управлявани от ЦД;
2. средствата за контрол и управление на идентифицираните рискове;
3. разпределението на отговорностите във връзка с управлението на рисковете.

(2) Политиката за управление на риска на ЦД включва:

1. процедурите за установяване на рисковете, свързани с дейностите, осъществявани от ЦД и системите, оперирани от ЦД, и за определяне на допустимо ниво на риск, ако такова може да бъде установено;
2. процедури и мерки за управление на рисковете, свързани с дейностите и системите на ЦД;
3. механизми за осъществяване на наблюдение върху адекватността и ефективността на политиката и процедурите по т. 1 и върху спазването на процедурите и мерките по т. 2;
4. механизми за наблюдение върху адекватността и ефективността на предприетите мерки за отстраняване на констатирани непълноти и несъответствия в политиката и процедурите по т. 1 и процедурите и мерките по т. 2, вкл. невъзможност за спазването им.

(3) Управлението на риска в ЦД се извършва в съответствие с правилата на внедрените системи за управление на качеството по стандарт ISO 9001:2008 и информационна сигурност по стандарт ISO 27001:2005.

Чл.235. (1) Лицата, ангажирани в управлението на риска са:

1. Съвета на директорите;
2. Изпълнителния директор;
3. директорите на дирекции;
4. служители в ЦД.

(2) СД има следните отговорности по управление на риска:

1. взема решения и издава нареждания по отношение на управлението на риска;
2. най-малко веднъж годишно преглежда и оценява постигнатите резултати по управление на риска.

(3) Изпълнителният директор има следните отговорности по управление на риска:

1. одобрява ограничителните мерки предложени от директорите на дирекции въз основа на резултатите от оценката на различните видове рискове;
2. одобрява решенията за кадрово, материално-техническо и методологическо осигуряване на дейностите по управление на риска;
3. най-малко веднъж на 3 (три) месеца представя на СД отчет за състоянието на системите за управление на риска;
4. взема решения от оперативно естество по отношение на управлението на риска.

(4) Директорите на дирекции имат следните отговорности по управление на риска:

1. одобряват и/или представят за одобрение на изпълнителния директор решенията си за кадрово, материално-техническо и методологическо осигуряване на дейностите по управление на риска;
2. осъществяват ефективно наблюдение на неприемливите рискове, промяната в рисковете/рисковите нива и процеси за управление на риска;

3. осъществяват процеса на оценка на риска;
  4. съгласуват действията си с Изпълнителния директор при предприемането на конкретни действия по ограничаването на рисковете, внедряването на контролни механизми и установяването на вътрешни контролни стандарти.
- (5) Служителите на ЦД са задължени да се запознаят и да спазват процедурите, описани в настоящите правила за управление на риска.

Глава двадесет и седма

Видове рискове и процедури за управление

Чл. 236. (1) ЦД разграничава следните видове рискове, свързани с дейностите, процедурите и системите:

1. Вътрешни - свързани с организацията на работа на ЦД, представляващи:

- а) Рискове, свързани с процесите;
- б) Рискове, свързани със системите;
- в) Рискове, свързани с персонала.

2. Външни - свързани с макроикономически, политически и други фактори, които оказват и/или могат да окажат влияние върху дейността на ЦД, представляващи:

- а) Риск на обкръжаващата среда;
- б) Риск от физическо вмешателство.

(2) Оценката на рисковете се отчита от директорите на дирекции въз основа на резултатите от процедурата по идентификация, оценка и контрол на риска.

(3) Въз основа на отчетените резултати съгласно процедурата, ЦД установява допустимо ниво на риск за организацията и осигурява извършването на дейността да бъде в рамките на определеното допустимо ниво.

Чл. 237. Рискове, свързани с процесите са:

1. Рисковете свързани с изпълнението на основните функции и дейности на ЦД, които могат да бъдат:

- а) Нарушаване на непрекъснатостта на работа на системата за сетълмент и останалите информационни системи на ЦД;
- б) Виновно причинени вреди, които са в пряка причинна връзка с предоставяне на неверни, неточни или непълни данни и във връзка с оповестяване на информация, публични изказвания и други;
- в) Недобросъвестно използване на поверителна информация, предоставена от членове, емитенти и клиенти (неупълномощен достъп до поверителна информация) и нарушаване на търговска тайна;
- г) Злоупотреба с поверителна информация;
- д) Конфликт на интереси;
- е) Грешки при събиране, въвеждане и осчетоводяване на данни;

ж) Грешки при подаване на информация към клиенти на ЦД.

2. Процедурите и мерките за управление на рисковете, свързани с процесите, включват:

а) Поддържане и актуализация на информационните системи на ЦД;

б) Създаване и управление на фонд за гарантиране на сетълмента;

в) Изготвяне, приемане и прилагане на комуникационна стратегия;

г) Съгласуване на публичните изявления на членове на СД и на служители на ЦД с Изпълнителния директор, а когато е необходимо и със СД;

д) Поддържане на системи и процедури, които осигуряват трайното и конфиденциално съхранение на информацията, свързана с управляваните от ЦД системи;

е) Разработване и прилагане на вътрешни правила за работа с информацията ЦД, въвеждане на права и нива на достъп до информация;

ж) Осигуряване на пълна и актуална по обем информация относно предлаганите услуги на интернет страницата на ЦД.

Чл. 238. (1) Рисковете, свързани със системите включват:

1. Пълна или частична недостоверност и пропуск в пълнотата на данните;

2. Последващо проявление на проблемите с достоверността и пълнотата на данните;

3. Липса на прецизност в методите на обработка;

4. Грешки на софтуерни продукти;

5. Несъвършенство на използваните технологии;

6. Срив на информационните и комуникационни системи.

(2) Процедурите и мерките за управление на рисковете, свързани със системите включват:

1. Архивиране на информационната система на ЦД и поддържане на резервни системи;

2. Процедура за възстановяване на работоспособността на информационната система;

3. Организация и управление на достъпа на потребителите до информационната система, която да не позволява неволни или умишлени нарушения в интегритета на системите, ползвани от ЦД;

4. Дефиниране на различни класове информация, съхранявана в ЦД;

5. Дефиниране на нива на достъп на служителите на ЦД в зависимост от позицията им и функциите, които изпълняват;

6. Регулярно извършване на одит на информационните системи.

(3) ЦД разработва и разполага с план за действие в кризисни ситуации, който осигурява продължаването и поддържането за достатъчно дълъг период на нормалната работа при спазване на законоустановените норми за дейността.

Чл. 239. (1) Рисковете, свързани с персонала, включват:

1. Напускане на ключови служители;

2. Недобросъвестно поведение от страна на служителите на ЦД;

3. Недостатъчна квалификация и липса на подготовка на лицата, работещи по договор за ЦД;

4. Неблагоприятни изменения в трудовото законодателство;

5. Неосигурена безопасност на трудовата среда;

6. Недостатъчна или неадекватна мотивация на служителите;

7. Честа смяна на заетите служители, водеща до невъзможност за адекватно изпълнение на функциите.

(2) Процедурите и мерките за управление на рисковете, свързани с персонала включват:

1. Ясно дефиниране на вътрешни правила относно правата и задълженията на служителите, както и изготвяне и запознаване на служителите с индивидуални длъжностни характеристики;
2. Ясно дефинирани нива за достъп до информационните системи и бази данни на ЦД;
3. Регулярни обучения на персонала по теми, свързани с финансовата теория и практика, управлението на риска, нормативната уредба, имаща отношение към дейността на ЦД, информационните технологии и сигурността и други;
4. Регулярни срещи между директорите на дирекции за обмяна на опит, впечатления и препоръки по отношение на източниците на риск и търсене на решения за управлението и минимизирането им;
5. Събеседвания между директорите на дирекции и техните служители и оценка на персонала;
6. Извършване на начален и периодичен инструктаж, свързан с безопасните условия на труд;
7. Разработване и прилагане на правила за здравословни и безопасни условия на труд;
8. Разработване и прилагане на вътрешни правила за работна заплата.

Чл. 240. (1) Рискове на обкръжаващата среда включват:

1. Неблагоприятни промени в нормативната уредба;

2. Политически изменения;

(2) Процедурите и мерките за управление на рисковете, свързани с обкръжаващата среда включват най-малко:

1. Поддържането на актуална база данни с нормативната регламентация, имаща отношение към дейността на ЦД;

2. Организирането на мерки за следене на съответствието на прилаганите политики с изискванията на законодателството;

3. Извършване на идентификация на клиентите и контрагентите в съответствие с изискванията на Закона за мерките срещу изпирането на пари и Закона за финансиране на тероризма, както и актовете по прилагането им при встъпване в трайни взаимоотношения;

4. Вземане на активно участие в публичните обсъждания по отношение планирани промени в нормативната уредба, касаеща дейността на ЦД и капиталовия пазар;

5. Следене на ефективността и качеството на изпълнение на лицата, на които ЦД е възложила за изпълнение на съществени функции, в резултат на сключени договори, и при необходимост и възможност – вземане на мерки за отстраняване на установени нередности.

Чл. 241. (1) Към рисковете на обкръжаващата среда се включват и рисковете от физическо вмешателство като:

1. Природни бедствия;

2. Пожар;

3. Външни измами и кражби;

4. Терористични актове;
  5. Непозволено проникване в системите за сигурност.
- (2) Процедурите и мерките за управление на риска от физическо вмешателство включват:
1. Осигуряване на подходящ начин за наблюдение и контрол на помещенията, в които се намират технологичните средства и архивите на ЦД;
  2. Поддържането в постоянна изправност на кризисен център, гарантиращ непрекъснатостта на процесите, а в случаите, когато това е невъзможно – своевременното им възобновяване;
  3. Профилактика на регулярна база на въведените системи за наблюдение и контрол;
  4. Разработване на инструкция за пропускателния режим в сградата на ЦД;
  5. Разработване на процедура за евакуация на служителите в случаите на непосредствено физическо вмешателство в дейността на ЦД;
  6. Процедура за докладване на инциденти.

Глава двадесет и осма

Идентификация, оценка и контрол на риска

Чл. 242. Процедурата по идентификация, оценка и контрол на риска обхваща следните фази:

1. Фаза на идентификация на рисковете, самооценка на риска и осъществяване на контрол;
2. Фаза на оценка на честота на настъпване и степента на въздействие на рисковете, както и промяна в нивата на риск, включваща следните дейности:
  - а) Отчитане на рискови измерители;
  - б) Отчитане за настъпили инциденти.
3. Фаза на наблюдение на риска, включително на промяната в рисковете и рисковите нива и в процесите за управление на риска;
4. Фаза на ограничаване на риска, включваща следните дейности:
  - а) Проследяване на открития риск при извършване на проверки от одитори;
  - б) Установяване на контролни стандарти;
  - в) Застраховане срещу риска.

Чл. 243. (1) Идентификацията на риска се инициира с вътрешно за всяко звено изследване, което представлява дейност по установяване на факти.

(2) Във връзка с идентификацията на рисковете, директорите на всяка дирекция информират по подходящ начин Изпълнителния директор относно броя на установените инциденти, както и за размера на понесените щети.

Чл. 244. (1) Целта на процеса по самооценка на риска и осъществяване на контрол е:

1. да се подобри навременното установяване на неидентифицирани рискове;
2. да се подобри преценката за приемливостта на нивото на идентифицираните рискове;
3. да се доразвият и подобрят алтернативни механизми за контролиране на неприемливите рискове;

4. да се улесни прилагането на навременни и адекватни действия за ограничаване на риска;

5. да се ангажират отделните звена в ЦД в процеса по установяване и оценка на риска, като по този начин се постига по-голяма отговорност на служителите на ЦД за управлението на рисковете.

(2) Резултатите от процеса по самооценка на риска и осъществяване на контрол се използват за определянето на стойността на рисковите измерители за отделните бизнес функции.

Чл. 245. (1) Стойността на рисковите измерители дава информация за нивото на риска, дали специфичните рискове са в предварително определените граници и дали е необходимо предприемането на действия за ограничаването им до допустимото ниво за дружеството.

(2) Стойността на рисковите измерители се определя на базата на резултати от процеса по самооценка на рисковете и осъществяване на контрол.

(3) Директорите на дирекциите идентифицират рисковите измерители, свързани с тяхната дейност.

(4) След оценката на стойността на рисковите измерители, Изпълнителният директор определя реалистични нива на рискова поносимост.

(5) Директорите на дирекции незабавно уведомяват Изпълнителния директор при възникването или констатирането на нови рискови измерители или по-високи от предварително заложените гранични стойности на рисковите измерители.

Чл. 246. (1) Действията, които се предприемат във фазата на оценка на риска, се предопределят от резултатите получени във фазата на идентификация. Оценката се определя от съответната дирекция, която идентифицира риска.

(2) Идентифицираните рискове се анализират от гледна точка на следните характеристики:

1. честота на възникване;

2. степен на въздействие.

(3) Съгласно оценката, рисковете се категоризират на приемливи и неприемливи, съобразно определеното за допустимо ниво на риск в ЦД.

Чл. 247. (1) Въз основа на резултатите от оценката на рисковете се определят възможни мерки за ограничаването им. Необходимо е да се оценят и остатъчните рискове след предприемане на ограничителните мерки.

(2) Ограничаването на рисковете се налага в случаите когато идентифицираните нива на риск надхвърлят приетите за допустими. Ограничаването може да бъде осъществено по следните начини:

1. избягване на съответния риск чрез прекратяване на дейността, която го поражда или заменянето и с алтернативна;

2. намаляване на възможността на проява на съответния риск чрез внедряването на контролни процеси, подобряване на надзора върху дейността, обучения;

3. намаляване ефекта от проявяването на съответния риск чрез застраховане;

4. прехвърляне на съответния риск към трети лица, които по същество са обект на същия тип риск;
  5. предварително установяване и приемане на част от ефекта на съответния риск, като присъща за решението на управителните органи за продължаване на съответната дейност.
- (3) Ограничителните мерки се одобряват от Изпълнителния директор.

Чл. 248. (1) Процесът на наблюдение на риска включва предприемането на конкретни действия по ограничаването на рисковете съобразно одобрените мерки. Последното е отговорност на директорите на дирекции.

(2) Директорите на дирекции подпомагат внедряването на контролните механизми и установяването на вътрешни контролни стандарти.

(3) Директорите на дирекции се отчитат на Изпълнителния директор.

Чл. 249. (1) ЦД поддържа ефективен механизъм за отчитане на настъпили инциденти, които цели:

1. да спомага за формирането на информационна база за загуби, предизвикани от операционни инциденти;
  2. да спомага за подобряване на процеса по управление на риска и възможностите за ограничаване чрез подобряване на информацията за действителната цена на операционния риск;
  3. периодично да измерва стойността на възникващите, вследствие на операционен риск инциденти, осигурявайки по-добра възможност на управителния орган за ограничаване на разходите;
  4. да подобри възможността за реагиране при значителни операционни инциденти;
  5. да приведе в съответствие изискванията на нормативната уредба на ниво функционална единица;
  6. да създаде изцяло синхронизирана процедура за събиране на данни и отчитане, както и избягване на дублиране на информация и празноти.
- (2) Политиката по управление на риска изисква незабавно отчитане на инциденти, които са значими, имат заплашителен характер, имат отношение към репутацията на дружеството или имат незаконно действие.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на правилника:

1. „Сетълмент” е изпълнение на задълженията по сделка с финансови инструменти за тяхното регистриране по сметка за финансови инструменти на приобретателя в ЦД и за тяхното заплащане.
2. „Сетълмент цикъл” е периодът от момента на сключване на сделката до момента на прехвърляне на финансовите инструменти.
3. „Сетълмент сметка” е сметка, по която се държат парични средства и/или финансови инструменти и която служи за извършване на сетълмент на сделки между участници в система за сетълмент.

4. „Несетълмент сметка” е сметка за пари, чрез която се извършват разплащания между участниците в системата за сетълмент и техните клиенти.
5. „Сетълмент сесия” е обработка на нарежданията в системата на ЦД за сетълмент на сделки с доставка срещу заплащане, която е свързана с изпращане на нареждане до БНБ и получаване на потвърждение за извършените разплащания на междубанково ниво, както и изготвяне на нареждания до търговските банки за осчетоводяване на преводите по сетълмент сметките за пари на членовете на ЦД.
6. „Финансови инструменти” са инструментите по смисъла на чл. 3 от Закона за пазарите на финансови инструменти.
7. „Нареждане за прехвърляне” в системата е всяко нареждане от участник в система за сетълмент за прехвърляне на право на собственост или други права, свързани с един или повече финансови инструменти чрез записване в съответните регистри.
8. „Срещане на съобщения” (matching) е процес за сравняване и установяване на еднаквост на реквизитите при насрещни съобщения.
9. „Едностранно нареждане” е съобщение, което се обработва самостоятелно в СКС (без насрещно съобщение за matching).
10. „Двустранно нареждане” е съвкупност от съобщения, които се обработват заедно в СКС след установено съвпадение по реквизитите (matching) между тях.
11. „Нетиране” е преобразуване в едно нетно вземане или в едно нетно задължение на всички вземания и задължения, произтичащи от нареждания за прехвърляне, които участник или участници дават на или получават от един или повече други участници, така че само едно нетно вземане може да се претендира или едно нетно задължение да се дължи.
12. „Системно нарушение” е налице, когато са констатирани повече от три нарушения на Правилника от член на ЦД в продължение на една година.
13. „Платежна част” е частта от сетълмент процедурите, която осигурява разплащането с пари по сделки с финансови инструменти. При сделки на централизирани и неприсъствени публични търгове, платежната част може да се отнася до компенсаторни инструменти, които са платежното средство по тези сделки.
14. „Прехвърляне в СКС” е всяко движение на финансови инструменти, отразено чрез запис на транзакция от една сметка в друга.
15. „Прехвърлител” е лице, прехвърлящо финансови инструменти от негови сметки за финансови инструменти.
16. „Приобретател” е лице, придобиващо финансови инструменти по негови сметки за финансови инструменти.
17. „Блокиране” е услуга по ограничаване на разпореждането с финансови инструменти.
18. „Деблокиране” е услуга по отмяна на ограничението за разпореждане с финансови инструменти.
19. „Клиринг” са процедури по определяне на вземанията и задълженията на всеки един от членовете на ЦД и взаимното им прихващане във връзка със сключените сделки с финансови инструменти.
20. „Корпоративно действие” е събитие, което води до промяна на обстоятелства по регистрирана емисия безналични финансови инструменти и/или засяга интересите на притежателите на финансови инструменти.

§ 2. Употребените в този правилник термини, които не са дефинирани, се разбират в смисъла, в който се използват в ЗППЦК, ЗПФИ, ЗПУПС и актовете по прилагането им, съответно в останалото действащо законодателство и търговската практика.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 3. Правилникът се приема на основание чл. 129, ал. 4, т. 1 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа.

§ 4. Правилникът отменя Правилника за дейността на Централния депозитар, приет с решение на СД на ЦД (Протокол № 143 от 15.12.2006г.) с всички последващи изменения и допълнения.

§ 5. Заварените към влизане в сила на този правилник членове на ЦД имат статут на директни членове по смисъла на правилника.

§ 6. Издадените от ЦД депозитарни разписки имат действие на удостоверителни документи за притежавани финансови инструменти.

§ 7. Централен депозитар изготвя споразумението за системата за сетълмент, управлявана от него, и създава Фонд за гарантиране на сетълмента в срока по § 59 от ПЗР на Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № 8 от 2003г. за Централния депозитар на ценни книжа.

§ 8. Набраните средства в Гаранционния фонд по чл. 24 и следв. от част VI на Правилника за дейността на „БФБ-София” АД, могат да бъдат използвани като първоначален източник на средства във Фонда за гарантиране на сетълмента по чл. 45в от Наредба № 8, след прехвърлянето им по законоустановения ред.

§ 9. Централен депозитар изгражда и въвежда в експлоатация електронната система за предоставяне на информация по чл. 109, ал.6 в срок до шест месеца от влизането на правилника в сила.

§ 10. (1) СД на ЦД определя с решение срок за влизане в сила на правилника след приключване на законовите процедури по издаване на необходимите административни актове за одобрение.

(2) При определяне на срока по ал. 1 се отчита степента на готовност на членовете на ЦД за осъществяване на връзка със системата за сетълмент и привеждане на организацията им в съответствие с изискванията на правилника.

(3) Решението по ал. 1 се публикува на интернет страницата на ЦД.

Настоящият правилник е приет от Съвета на директорите на „Централен депозитар” АД с Решения по Протокол № 3 от 19.03.2013 г. и № 5 от 03.06.2013 г.

Правилникът за дейността на ЦД влиза в сила от 01.01.2014г. (решение на СД на ЦД по Протокол № 13 от 07.11.2013 г.)